मणिवइ चरियं

(संस्कृत छायोपेतम्)

ग्रन्थकार

आ. श्री हरिभद्रसूरि (बृहद्गच्छीय)

संस्कृत छाया सह संपादिका

साध्वीश्री जिनयशाश्रीजी

प्रकाशक

आ. ॐकारसूरि ज्ञानमंदिर

आ. ॐकारसूरि ज्ञानमंदिर
ग्रंथावली क्रमांक.... 111

मणिवइ चरियं
(संस्कृत छायोपेतम्)

ग्रन्थकार
आ. श्री हरिभद्रसूरि (बृहद्गच्छीय)

संपादिका
साध्वीश्री जिनयशाश्रीजी

प्रकाशक
आ. ॐकारसूरि ज्ञानमंदिर
सुभाषचोक, गोपीपुरा, सुरत.

मूल्य 50/--

Manivai chariyam
Editor : Jinyasashree Sadhvi Shree

પ્રથમ આવૃત્તિ
સં. ૨૦૧૭
નકલ :-૫૦૦

-: ગ્રન્થકાર :-

હરિભદ્રસૂરિ આ.(બૃહદગચ્છીય)

-: સંસ્કૃતછાયા + સંપાદન :-

સાધ્વીજી જિનયશાશ્રીજી મ.સા.

પ્રાપ્તિસ્થાન

શ્રી ૐકારસૂરિ આરાધના ભવન
સુભાષચોક,ગોપીપુરા, સુરત, મો. ૯૮૨૪૧૫૨૭૨૭(સેવંતીભાઈ)
Email-

શ્રી ૐકારસૂરિ આરાધના ભવન પાલ, સુરત

શ્રી વાવપંથક જૈન વાડી આ. શ્રી ૐકારસૂરિ ગુરુમંદિર
દશાપોરવાડ સોસાયટી, પાલડી ચાર રસ્તા, અમદાવાદ.-૭
ફોન :- ૦૭૯- ૨૬૫૮૫૨૯૩

વિજયભદ્ર ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ
પાર્શ્વભક્તિનગર હાઈવે, ભીલડીયાજી,
જિ. બનાસકાંઠા
ફોન (૦૨૭૪૪)૨૩૩૧૨૯, ૨૩૪૧૨૯

મુદ્રક
ૐકારગ્રાફિક્સ - અમદાવાદ

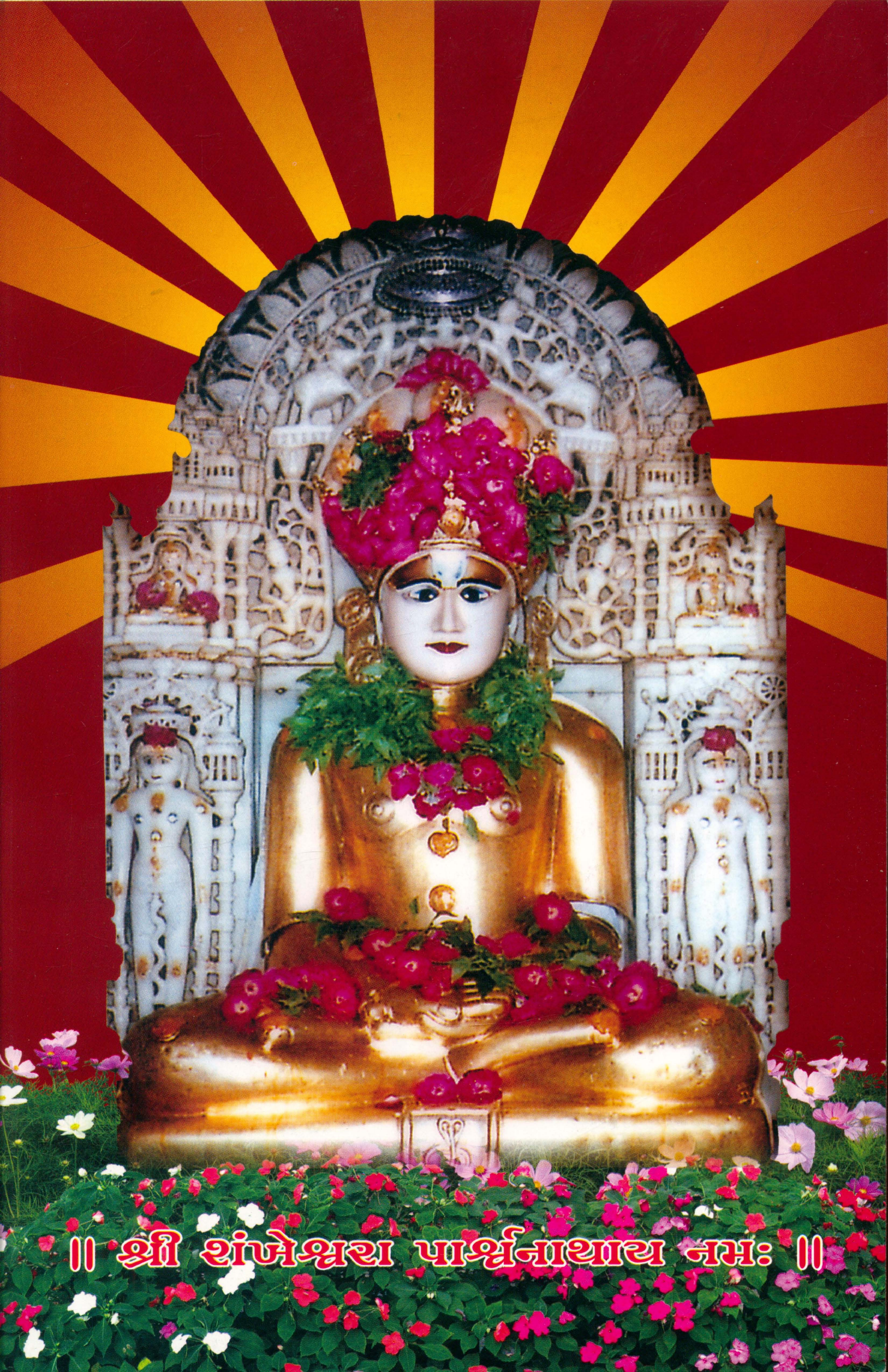
॥ શ્રી શંખેશ્વરા પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

પ.પૂ.આ.ભ. શ્રી ભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ.પૂ.આ.ભ. શ્રી ૐકારસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ. પૂ. આ. શ્રી અરવિંદસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ. પૂ. આ. શ્રી યશોવિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ. પૂ. આ. શ્રીમુનિચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

તપસ્વીરત્ના

પ.પૂ. સત્યરેખાશ્રીજી મ.સા.

સમર્પણ

તપ-જપની તાજગીથી તરવરાટ અનુભવતું તન
સમતામૃતનું પાન કરાવનાર મન.
મધુરતાથી મહેકતું મનોહર વચન
સંયમ સમાધિ અને શાસનને સમર્પિત જીવન
અજોડ આરાધનાના આદર્શ સમા અમારા
પરમ-ઉપકારી સંયમ સાધનાના યોગક્ષેમ કર્તા
સંસાર સમુદ્રમાંથી પાર પમાડનાર

ગુરુમાઁ તપસ્વીરત્ના

પ.પૂ. સત્યરેખાશ્રીજી મ.સા.ના

દિવ્ય કરકમળોમાં આ મુનિપતિ ચરિત્રનો સંસ્કૃત અનુવાદ સહિતનો ગ્રંથ પૂજ્યને સમર્પિત કરતા આનંદ અનુભવીએ છીએ.

શ્રુતલાભાર્થી

શ્રી કતારગામ જૈન સંઘ(સુરત)ની
શ્રાવિકા બહેનો તરફથી
જ્ઞાન દ્રવ્યમાંથી
પ્રસ્તુત ગ્રંથ પ્રકાશનનો
લાભ લેવામાં આવેલ છે.

અનુમોદના અનુમોદના અનુમોદના
અનુમોદના અનુમોદના
અનુમોદના

પ્રકાશકીય

બૃહદગચ્છીય આ.હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી (બીજા) એ પ્રાકૃતભાષામાં રચિત "મણિવइचरियं" (પ્રાયઃ અપ્રગટ) નું સાધ્વીશ્રી જિનયશાશ્રીજીએ કરેલ સંસ્કૃતછાયા સાથે પ્રકાશન કરતાં અત્યંત હર્ષ થાય છે.

મુનિપતિચરિત્રની કથા શ્રી સંઘમાં જાણીતી છે. સંસ્કૃત-પદ્ય-ગદ્યમાં અને ગુજરાતીમાં આ કથાની વિવિધ કર્તાઓએ ગુંથણી કરી છે. ભાષાંતરો પણ થયા છે. અને સ્વતંત્ર કથા પુસ્તકો પણ પ્રગટ થયા છે.

વિદુષી સાધ્વી જિનયશાશ્રીજીએ સંસ્કૃતછાયા પણ કરી છે અને વિવિધ હસ્તપ્રતોના આધારે સંપાદન પણ કર્યું છે.

વિદૂષી સાધ્વીજી આવા બીજા પણ ગ્રંથો સંપાદિત કરે એજ અભિલાષા

લી.
પ્રકાશક

પ્રસ્તાવના

આ. વિજય મુનિચંદ્રસૂરિ

બૃહદગચ્છીય આ. હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી (બીજા) એ વિ.સં. ૧૧૭૨માં રચેલ પ્રાયઃ અદ્યાવધિ અપ્રગટ ''मणिवइ चरियं'' સાધ્વીશ્રી જિનયશાશ્રીજીએ કરેલ સંસ્કૃતછાયા સાથે પ્રગટ થઈ રહ્યું છે. તે ઘણા આનંદનો વિષય છે.

આ રસપ્રદ કથા ઉપર સંસ્કૃત-પ્રાકૃત અને ગુજરાતી ભાષામાં અનેકવિધ લેખકોએ કલમ ચલાવી છે.

ઉપલબ્ધ ચરિત્રોમાં સૌ પ્રથમ વિ.સં.૧૦૨૫માં રચાયેલ જંબૂનાગકવિનું ચરિત્ર છે ત્યાર પછી પ્રસ્તુત આ. હરિભદ્રસૂરિનું ''मणिवइ चरियं'' વિ.સં. ૧૧૭૨ માં રચાયું છે.

જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા તરફથી વિ. સં. ૧૯૯૪માં છપાયેલ મુનિપતિચરિત્રના ગુજરાતી ભાષાંતરમાં મુનિપતિચરિત્રના સંસ્કરણો વગેરે વિષે આ પ્રમાણે વિગત અપાઈ છે.

''આ મુનિપતિ ચરિત્રનું મૂળ નામ મણિપતિ ચરિત્ર છે. આ નામના ચાર ચરિત્રો છે, તેમાં પ્રથમ શ્રી જંબૂકવિ વિરચિત સંસ્કૃત પદ્યબદ્ધ ૧૫૨૫ શ્લોકપ્રમાણ છે, તે સં. ૧૦૦૫માં કર્ત્તાએ રચેલું છે. બીજું પ્રાકૃત ચરિત્ર ઉપરથી રચેલું સંસ્કૃત ગદ્યબદ્ધ ચરિત્ર છે. તે પણ નાનું જ છે. કર્ત્તાએ નામ આપેલ નથી. ચોથું કેટલીક કથાઓ વિગેરેના વધારાવાળું સંસ્કૃત ગદ્યબદ્ધ ચરિત્ર છે. તે જામનગરનિવાસી પંડિત હીરાલાલ હંસરાજે છપાવેલું છે. કર્ત્તાનું નામ નથી અને તે ચારે ચરિત્રોમાં મોટું છે. પહેલું ને ચોથું બંને છપાયેલ છે. બીજી બે કૃતિ છપાયેલ છે કે નહીં તે જાણવામાં નથી. પ્રથમનું જંબૂકવિ વિરચિત ચરિત્ર જે પદ્યબદ્ધ છે તેમાં બધા અનુષ્ટુપ વૃત્ત છે. કૃતિ

સુંદર છે. વાચતાં આનંદ ઉપજે તેવું છે. તે આચાર્ય શ્રી વિજયનીતિસૂરિના ઉપદેશથી મળેલી આર્થિક સહાયથી અમદાવાદ નિવાસી વકીલ કેશવલાલ પ્રેમચંદે સં.૧૯૭૮માં છપાવેલું છે. તેની પ્રસ્તાવના પંડિત ભગવાનદાસ હરખચંદે સંસ્કૃત અને ગુજરાતીમાં વિસ્તારવાળી લખી છે, તેમાં જરૂરની બધી હકીકતો સમાવેલી છે. આ ચરિત્રને અંગે તે પ્રસ્તાવના ખાસ વાંચવાની જરૂર છે.

શ્રી હરિભદ્રસૂરિના માગધી ચરિત્ર ઉપરથી રચેલા સંસ્કૃત ગદ્યબદ્ધ ચરિત્રનું ભાષાંતર કરાવીને અમદાવાદનિવાસી મનગલાલ હઠીસંઘે છપાવેલ હોય તેમ જણાય છે. તેની ત્રીજી આવૃત્તિ સં. ૧૯૭૦માં છપાવેલી અમારી પાસે છે, તે પણ હાલમાં મળતી નથી. પહેલી બીજી આવૃત્તિ જોવામાં ન આવવાથી તે ક્યારે છપાયેલ તે કહી શકાતું નથી. આ ભાષાંતરને જંબૂકવિ વિરચિત ચરિત્ર સંસ્કૃત જે છપાયેલ છે તેની સાથે સરખાવતાં આમાં ઘણો ભાગ ઓછો જણાય છે. અમે આ આવૃત્તિ, ભાષાંતરની ત્રીજી આવૃત્તિ ઉપરથી જ કેટલોક સુધારોવધારો કરીને છપાવી છે, પરંતુ સદરહુ જંબૂકવિ વિરચિત ચરિત્રનું અક્ષરશઃ ભાષાંતર કરાવીને છપાવવાની ખાસ આવશ્યકતા છે.''

મુનિપતિ ચરિત્ર વિષે ગુજરાતી કૃતિઓની વિગત મધ્યકાલીન કૃતિ સૂચિ

ગુજરાતી સાહિત્યકોશ-૧ મધ્યકાળ (સંપાદન : કાર્તિદા શાહ) પૃષ્ઠ ૧૨૯ પ્રકાશક ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ) પ્રમાણે નીચે મુજબ છે.)

મુણિવઈચરિયં પરના ટબા	સૂર્યવિજય-૧	પ્રાકૃત
મુનિપતિચરિત્ર	જિનહર્ષ-૧ -જસરાજ	ર.ઈ. ૧૭૫૪
મુનિપતિચરિત્ર	ધર્મમંદિરગણિ	ર.ઈ. ૧૫૦૮
મુનિપતિચરિત્ર ચોપાઈ	હીરકલશ	ર.ઈ. ૧૫૬૨
મુનિપતિચરિત્ર ચોપાઈ	નયરંગવાચક	ર.ઈ.૧૫૫૯
મુનિપતિરાજર્ષિ ચરિત્ર	સિંહકુલ-૧	ર.ઈ. ૧૪૯૪

મુનિપતિરાજર્ષિ રાસ	સાધુહંસ-૨	ર.ઈ. ૧૪૯૪
મુનિપતિરાજર્ષિ રાસ	ઉદયરત્ન વાચક	ર.ઈ. ૧૭૦૫
મુનિપતિરાજર્ષિ રાસ	ગજવિજય	ર.ઈ. ૧૭૨૫

વિ.સં. ૨૦૬૯માં મુનિશ્રી જયાનંદવિજય સંપાદિત ગદ્ય સંસ્કૃત ચરિત્રની પ્રસ્તાવનામાં એક ગુણાનુરાગી મુનિભગવંતનું લખાણ આપવામાં આવ્યું છે. તેમાંથી ઉપયોગી વિગતો આ પ્રમાણે છે.

"રાજર્ષિ ક્યા સમયમાં થયા તે સ્પષ્ટ જણાતું નથી પણ પોતે જ કહેલી કઠ શ્રેષ્ઠિ-સાગરદત્તરાજાની કથામાં વારાણસીમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની જીવિતસ્વામી મૂર્તિ પ્રાસાદમાં બિરાજમાન છે તે જણાવ્યું. તેના ઉપરથી શ્રી પાર્શ્વનાથપ્રભુ પછી થયા હોય તેમ જણાય છે. અને સાથે શ્રેણિક રાજાની કથા. ધૃતપુષ્પ વસ્ત્રપુષ્પ મુનિ કથાઓ જોતા શ્રી આર્યરક્ષિતસૂરી પછી થયા હશે એમ જણાય છે. તત્ત્વ તો કેવલીગમ્યં.

આ કથાગ્રંથની શૈલી પરિશિષ્ટપર્વમાં બતાવેલ જંબૂસ્વામીની કથા શૈલી જેવી જણાય છે. જેમ વૈરાગ્ય પામેલા જંબૂસ્વામીને જ્યારે લગ્ન કરવા પડેલ તે વખતે પોતે પોતાની આઠ પત્નીઓને વૈરાગ્ય સભર કથાઓ કહે છે. તો સામાપક્ષે રાગી એવી આઠે પત્નીઓ પણ રાગમૂલક પ્રતિ કથાઓ કહે છે. તેવી રોચક શૈલી આમાં અપનાવવામાં આવી છે.

જંબૂનાગ કવિનું પદ્યબદ્ધ મુનિપતિ ચરિત્ર અમદાવાદના વકિલ કેશવલાલ ઉમેદચંદે છપાવેલ આ. મુનિશ્રી જયાનંદ વિ.મ.નીપ્રેરણાથી પ્રકાશિત ચરિત્ર સંસ્કૃત ગદ્યમાં છે વિ.સં. ૧૯૬૮માં જામનગરના હીરાલાલ હંસરાજે પ્રકાશિત કરેલ, ત્યારબાદ વિ.સં. ૨૦૩૨માં પં. રત્નાકર વિ.મ.ના સંપાદન દ્વારા અજિતનાથ જૈન છાત્રાવાસ-મજોરા તરફથી પ્રકાશિત થયેલ આ ત્રીજી આવૃત્તિ પ્રકાશિત થઈ રહી છે.

આનું ગુજરાતી ભાષાંતર વિ.સં. ૧૯૯૪માં જૈન ધર્મ પ્રસારક સભાએ છપાવેલ પરંતુ સંપૂર્ણ ભાષાંતર ન હતું. ભાષાંતરસાર તેને કહી શકાય તે પછી વિ.સં. ૨૦૪૧માં આજ ગ્રંથનું ભાષાંતર નિર્દોષમુનિ એ નામે પુસ્તક મુ. શિવસાગરજી મ.એ સંપાદિત કરી બહાર પડેલ અને વિ.સં. ૨૦૪૩માં મુનિપતિ ચરિત્ર ભાષાંતર નામે પૂ.આ.શ્રી જિતેન્દ્રસૂરિ મ.સા.એ જામનગરથી બહાર પાડેલ.

આ ગ્રંથ મૂળ પ્રાકૃતમાં પૂ.શ્રી હરિભદ્રસૂરી મ.સા. એ રચ્યો છે. તેમજ પૂ. જિનદેવ ઉપાધ્યાયના શિષ્ય પૂ. હરિભદ્રસૂરિ મ.(બીજા)એ વિ.સં. ૧૧૭૨માં પ્રાકૃતમાં "મુણિવઈ ચરિયં" લખેલ. ચન્દ્રગચ્છના જંબૂનાગ મુનિએ વિ. સં. ૧૦૨૫માં પ્રાકૃત ઉપરથી ગદ્ય અને પદ્યમાં મુનિપતિ ચરિત્રની રચના કરી છે. આ. વિ. દેવગુપ્ત સૂરિ મ.ના શિષ્ય સિંહકુશલમુનિએ વિ.સં. ૧૫૫૦માં મુનિપતિ રાજર્ષિ ચોપાઈ રચી છે. આમાંથી ઘણી કથાઓ ઉપદેશમાલા, ઉપદેશપ્રાસાદ ઈત્યાદિમાં જોવા મળે છે.

મુનિપતિ ચરિત્ર પ્રાકૃત પ્રબંધ લોભ કલ્પદ્રુમના આધારે વિ.સં. ૧૯૫૮ ચૈત્રી પૂનમ મંગળવારે સિદ્ધક્ષેત્રમાં પૂ. મુ. શ્રી ધર્મવિજય મહારાજના શિષ્ય મુનિશ્રી રત્નવિજય મહારાજે ચાર ઉલ્લાસમાં ૬૩ ઢાળમાં લગભગ ૧૫૦૦ શ્લોક પ્રમાણ મુનિપતિ રાસની રચના કરેલ. તેમાં બે-ત્રણ નવી કથાઓ પણ જોવા મળે છે. જે કથાઓ આ સંસ્કૃત ગદ્ય ચરિત્રમા જોવા મળતી નથી.

આમાં મેતાર્ય મુનિની કથામાં પ્રચલિત વાત કરતાં કાંઈક અલગ જ વાત બતાવી છે. તે નમુચિની કથામાં ચક્રવર્તીને વચનબદ્ધ કરતાં કાર્તિકમાસ પર્યન્ત રાજ્યની માંગણી ઈત્યાદિ વાતો ત્રિષષ્ઠિશલાકા પુરુષ ચરિત્ર કરતાં ભિન્ન પડે છે. જો કે ચરિતાનુયોગમાં ભિન્નતા દેખી વ્યામોહમાં ન પડવું પણ તેમાંથી સારગ્રહણ કરી સ્વાત્મહિત કેમ થાય તે જ વિચારવું હિતકર છે."

ગુણાનુરાગિમુનિભગવંતઃ

ગ્રંથકાર

પ્રસ્તુત ''મણિવइ चरियं''ના કર્તા આ. હરિભદ્રસૂરી બૃહદ્‌ગચ્છમાં ૧૨માં સૈકામાં થયા છે. તેઓશ્રીએ અન્યગ્રંથોની પણ રચના કરી છે. શ્રેયાંસનાથ ચરિત્ર, આગમિક વિચારસાર પ્રકરણ એ નામે બંધસ્વામિત્વ ષડશીતિ વિ. કર્મગ્રંથો ઉપર ટીકા.

ગ્રંથકાર આ. હરિભદ્રસૂરિજી ગ્રંથના અંતે જણાવે છે કે પૂર્વાચાર્યોએ રચેલા ચરિત્રના આધારે સંક્ષેપમાં પદ્યમાં મે આની રચના કરી છે. આનું ગ્રંથાગ્ર.....૬૪૪ ગાથા પ્રમાણ છે.

વિ.સં. ૧૧૭૨ના ભાદ્રવદ પાંચમના રચાયેલું આ મુનિપતિચરિત્ર જ્યાં સુધી સૂર્ય-ચંદ્ર-નક્ષત્ર આકાશમાં છે. જ્યાં સુધી જિનેશ્વર ભ.નો ધર્મ છે ત્યાં સુધી આ ચરિત્ર જગતને આનંદ કરાવનારું બની રહો.

મોહનલાલ દેસાઈ ઈતિ-પારા-૩૪૭

૩૪૭ ''બૃહદ્‌ગચ્છના માનદેવસૂરિ સંતાનીય જિનદેવ ઉપાધ્યાય શિષ્ય હરિભદ્રસૂરિએ જયસિંહરાજ્યે સં. ૧૧૭૨માં બંધસ્વામિત્વ-ષડશીતિ આદિ કર્મગ્રંથ પર વૃત્તિ (જે પૃ. ૨૬ જૈ. પ્ર.૩૪, પ્ર.આ. સભા. નં.૫૨) પ્રાકૃતમાં મુનિપતિ ચરિત(પ્ર.હેમચન્દ્ર રાં. મા. વે.ને. ૧૭૪૭) અને શ્રેયાંસચરિત રચ્યાં વૃત્તિ, આશાપુરની વસતિમાં ૧૧૭૨માં રચી.(બૃદ.૬ નં. ૭૭૬ પા. સૂચિનં. ૧૯(૩) પ્ર.આ. સભા. ભાવ.) અને અણહિલ પાટણમાં જયવીરનૃપરાજ્યે ધલવભાંડશાલીના પુત્ર યશોનાગના કરાવેલ ઉપાશ્રયમાં સં.૧૧૮૫માં ઉમાસ્વાતિકૃત પ્રશમરતિ પર વૃત્તિ (પ્ર. જૈન ધ. સભ. ભાવ) અને ક્ષેત્રસમાસ વૃત્તિ(જે. નં. ૨૬૮) (૧) શ્રી ધર ભા. ૨.૮૦)રચી(જે.પ્ર. વૃ. ૩૪-૩૫)

મુનિપતિકા નગરમાં મુનિપતિરાજા અને પૃથ્વીરાણી રાજકુંવર મુનિચંદ્રને રાજ્ય ઉપરથ બેસાડી રાજાએ ધર્મઘોષમુનિ પાસે દિક્ષા લીધી.

મુનિપતિરાજર્ષિ એકવાર ઉજ્જૈનીના પરિસરમાં પધાર્યા. કાયોત્સર્ગમાં રહેલા મુનિ ઠંડીમાં પરેશન થશે એમ સમજી ગોવાળોએ વસ્ત્રો ઓઢાડ્યા.

આ બાજુ તિલભટ્ટ નામનો તલનો મોટો સંગ્રહખોર તલ ખરિદી ખરિદી ગોદામમાં ભર્યા કરતો. વનશ્રી નામની એની ઘરવાળી દુરાચારીણી હતી. મોજ-મજા ઉડાવવા એણી ગોદામમાંથી તલ વેચી ને જલસા કરતી દુષ્ટપુરુષો એના ઘરે અવાર-નવાર આવતાં આમને આમ તલનું ગોદામ ખાલીખમ થઈ ગયું.

તિલભટ્ટ ગોદામ જુએ તો શું જવાબ આપવો એ માટે વનશ્રીએ તિકડમ્ કર્યું. એણે ભયંકરરાક્ષસીનો વેશધારણ કર્યો અને રાત્રે ખળામાં સૂતેલા તિલભટ્ટની છાતી પર ચડીને કહ્યું કે તલ ખાઉં કે તિલભટ્ટને ખાઉ ? ન છૂટકે બધા તલખાવાની સંમતિ આપી ત્યારે તિલભટ્ટનો છૂટકારો થયો. આ ઘટનાથી એ એવો ડરી ગયો કે ભયનો માર્યો મૃત્યુ પામ્યો.

વનશ્રીએ એના જારપુરુષોને કહ્યું : આ મડદાને જંગલમાં બાળી આવો.

જ્યાં મુનિપતિ કાઉસગ્ગમાં હતા એની બાજુમાં જ તિલભટ્ટનો અગ્નિસંસ્કાર થયો. આગની જ્વાળા મુનિપતિને ઓઢાડેલા વસ્ત્રને અડી. મુનિ ગંભીર રીતે દાઝી ગયા સવારે ગોવાળોએ આ જોઈ કુંચિકશેઠને વાત કરી.

જેમ તિલભટ્ટનું નામ બોધિભટ્ટ હતું પણ તલસંગ્રહના કારણે તિલભટ્ટ પડેલું કુંચિકશેઠના ત્યાં બધા જિનાલયોની કુંચી રહેતી હોવાથી ગુણનિષ્પન્નનામ કુંચિકભટ્ટ પ્રખ્યાત થયેલું.

કુંચિકભટ્ટ દાઝેલા રાજર્ષિ પાસે પહોંચ્યો. એણે કહ્યું. :

અચ્ચુંકારીભટ્ટાના ઘરેથી લક્ષપાક તેલ લાવી આપો બાકી બધુ હું સંભાળી લઈશ.

બે મુનિઓએ જઈ યાચના કરી. અચ્ચુંકારી ભટ્ટાએ એની દાસીને હુકમ કર્યો. લક્ષપાકતેલનો બાટલો લઈ આવ.

આ બાજુ ઈન્દ્રમહારાજાએ અચ્ચુંકારીની સમતાના વખાણ કર્યા. વિશ્વાસ ન પડતાં પરીક્ષા માટે આવેલ દેવે તેલનો બાટલો હાથમાંથી પડાવી દીધો. કીમતિ તેલ ઢળી ગયું. ભટ્ટાએ સમતા જાળવી રાખી બીજો બાટલો મંગાવ્યો...બીજો પણ દેવશક્તિથી પડ્યો ફુટ્યો...ત્રીજો પણ ફુટ્યો. હવે માત્ર એક જ બાટલી બાકી હતી. ભટ્ટા જાતે લાવી અને લક્ષપાકતેલ વહોરાવ્યું.

મુનિ કહે : 'બહેન, તમારી દાસી ઉપર ગુસ્સો ન કરતા.'

ભટ્ટા કહે : 'ક્રોધના કડવાફળ મેં એવા ચાખ્યા છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં ક્રોધ ન જ કરવા નિર્ણય કર્યો છે.'

લક્ષપાકતેલ દ્વારા મુનિની ચિકીત્સા શરૂ થઈ કુંચિકશેઠ રાજર્ષિમુનિપતિને ઘરે લઈ આવ્યા મુનિ ધીમે ધીમે સ્વસ્થ થવા માંડ્યા.

કુંચિકશેઠનો દિકરો જુગાર વગેરે ખોટી લતોના કારણે ઘરમાંથી રકમ સોનું-ચાંદી જે હાથ આવે તે લઈને વાપરી નાખતો. આથી શેઠે પોતાની મૂલ્યવાન સમાગ્રીઓ રાજર્ષીની વસતિમાં સ્થાપી પેલા છોકરાને આની ખબર પડી ગઈ. એણે તે બધું જોખમ ગુપચૂપ ચોરી લીધું.

કુંચિક શેઠ બીજા દિવસે જોખમ ન જોતા ચમક્યો એને શંકા ગઈ કે આ મુનિએ જ ક્યાંક છૂપાવી દીધું છે. એણે કહ્યું 'મુનિરાજ ! મેં તમને આશરો આપ્યો અને તમે મને જ દગો દીધો. !

સેચનક હાથીએ પોતાના આશ્રયદાતા તાપસોના આશ્રમને નષ્ટ કર્યો તેમ.'

કુંચિકશેઠના મનમાં એમ જ લાગ્યું કે સોનું જોઈ મુનિવર ચળે એ ઉક્તિ આ પ્રસંગે અહીં સાર્થક થઈ છે. મુનિપતિએ જ મારી મિલ્કત લઈ લીધી છે. એટલે એણે આવા વિશ્વાસઘાત કરનારા દગાખોરોના ઉદાહરણ આપ્યા સામે રાજર્ષીએ મુનિભગવંતો આવું કામ કરે જ નહીં એ વાત નિર્દેષ કરતાં પ્રતિ ઉદાહરણો આપ્યા.

આમ બંનેના ઉદાહરણો અને પ્રતિ ઉદાહરણોથી આવી કથાઓની હારમાળા આ પ્રમાણે બની.

કુંચિકશેઠ / મુનિ રાજર્ષિ

૧ સેચનક હાથી

૨ સેડુક કથા, બટુક કથા, બ્રહ્મદત્ત, શિવમુનિ કથા, સુવ્રત કથા ધનદ

કથા, જોનકસાધુ કથા

૩ સિંહ કથા

૪ મેતાર્યમુનિ કથા

૫ સુકુમાલિકા કથા

૬ વૃષભ કથા

૭ ગ્રહકોકિલા કથા

૮ સચિવ કથા

૯ બટુક કથા

૧૦નાગદત્ત કથા

૧૧ વર્ધી કથા

૧૨ ચારભટી કથા

૧૩ ગોપ કથા

૧૪ સિહંણ કથા

૧૫ સિંહ કથા

૧૬ કઠ મુનિ

આ રીતે છેલ્લી ૧૬મી કઠમુનિની કથા પૂર્ણકરતાં મુનિપતિરાજર્ષીએ કહ્યું કે કુંચિક જેવી રીતે કઠમુનિપર અણછાજતો આક્ષેપ કરનાર પરિવ્રાજિકાનું પેટ ફાટી ગયું અને મૃત્યુ પામી તેમ તારુ ધન જેણે હરણ કર્યું હશે તેનું પણ ધનોત-પનોત નીકળી જશે.

આ સાંભળી કુંચિકશેઠનો છોકરો ગભરાઈ ગયો એણે કહ્યું અરે ! પિતાજી આ મુનિરાજને પરેશાન ન કરો આ ધન અપહરણ તે મેં કર્યું છે.

કુંચિકશેઠે મુનિના પગમાં પડી ક્ષમા માંગી. પોતાના પાપોથી મુક્ત થવા એણે દીક્ષા લીધી.

કુંચિક શેઠના દિકરાએ પણ પોતાની દુષ્પ્રવૃત્તિઓ ત્યજી દીધી. પાંચ અણુવ્રત સ્વીકારી એ શ્રાવક બન્યો.

મુનિપતિ સુંદર ચારિત્ર પાળી દેવલોકમાં ગયા. ત્યાંથી મનુષ્ય થઈ દીક્ષા લઈ મોક્ષે જશે.

આ કથા વાંચવા અને સાંભળવા વાળા જ્ઞાનાદિગુણ યુક્ત થઈ કલ્યાણ સાધે છે.

ઉપકાર સ્મૃતિ

દિવ્યાશીષદાતા

યુગમહર્ષિ શ્રી દાદાગુરુદેવ શ્રી ભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

ભાગવતી દીક્ષા અને શિક્ષાના દાતા, સદાય સ્વાધ્યાય અને સંયમની સુધાનું સિંચન કરનારા ગુરૂદેવ શ્રીમદ્ વિજય ૐકારસૂરીશ્વરજી મહારાજા.

શુભાશીષદાતા

સમતૈકલક્ષી સરળતાની મૂર્તિ પૂજ્ય આચાર્ય દેવશ્રી અરવિંદસૂરીશ્વરજી મહારાજા

અનુભવના ઉદ્ગાતા પ્રતિપળ પ્રસન્નતાનો પમરાટ જગાવનાર સમયે સમયે અધ્યયન અધ્યાપન લેખન માટે પ્રેરણા પ્રોત્સાહિત આપનારા પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતશ્રી વિજય યશોવિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજા

સતત સંશોધનમાં લીન થયેલા અને સંશોધનનો રસ જગાવનાર પુસ્તકના પ્રકાશન અંગેની તમામ જવાબદારી પોતાના શિરે લઈ પોતાનુ સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન હેઠળ યોગ્ય સમયે સલાહ સુચન દ્વારા સંશોધનના રસને વિકસિત કરનારા વિદ્વદ્વર્ય

પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય મુનિચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પરમોપકારી તપસ્વી મુનિરાજ શ્રી ચંદ્રયશવિજયજી મ.સા.

આજીવન ગુરુચરણોપાશી શાસ્ત્રલેખનપ્રેમી પુજ્ય આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજય રાજપુણ્યસૂરીશ્વરજી મહારાજા

પ્રવચન કુશળ, યુવારાહબર, કાર્યમાં પ્રોત્સાહિત કરનારા વિદ્વદ્વર્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય ભાગ્યેશવિજય-સૂરીશ્વરજી મહારાજા તથા સહજાનંદી મુનિરાજ શ્રી મહાયશ વિજયજી મ.સા.

અજોડ આરાધિકા પૂ. દાદીગુરુણી શ્રી મનકશ્રીજી મ.સા.

તપસ્વીરત્ના વાત્સલ્યગંગોત્રી સમા પ.પૂ.સુવર્ણાશ્રીજી મ.સા.

અનન્યોપકારિણી પરમહિતૈષિણી તપસ્વિની ગુરુમાતાશ્રી સત્યરેખાશ્રીજી મ.સા. પ.પૂ રમ્યગુણાશ્રીજી મ.સા.

સંયમ ઉપવનમાં સ્વાધ્યાયના સિંચન દ્વારા સદૈવ અમીદૃષ્ટિ વર્ષાવનાર પ.પૂ. મહાયશાશ્રીજી મ.સા.

સર્વે પૂજ્યોના ચરણકજે ભાવભરી વંદના

લી.
સા. જિનયશાશ્રી

॥ ॐ अर्हं नमः ॥

नमिऊण महावीरं, चउविहाइसयसंजुयं वीरं ।
मुणिवइचरियं वुच्छं सुसाहुगुणरयणपडिहत्थं[1] ॥ १ ॥
अत्थि इह भरहवासे **मुणिवइया** नाम निरुवमा नयरी ।
तीए **मुणिवइ**राया पणइयण-वच्छलो आसि ॥ २ ॥
तस्स **पुहवी**देवी, ता ताण सुओ जणिय जणमणाणंदो ।
नामेणं **मुणिचंदो** नियबंधवकुमुयवणचंदो ॥ ३ ॥
अह अन्नया नरिंदो पलियं दट्ठूण जायसंवेगो ।
ठविऊण सुयं रज्जे **दमघोस**तंमि निक्खंतो ॥ ४ ॥

नत्वा महावीरं चतुर्विधातिशयसंयुक्तं वीरम् ।
मुनिपति-चरित्रं वक्ष्यामि सुसाधु-र्गुणरत्नप्रतिहस्तम् ॥ १ ॥
अस्तीह भरतवर्षे, **मुनिपतिका** नामा निरुपमा नगरी ।
तस्यां **मुनिपतिराजा**, प्रणतिजनवत्सल आसीत् ॥ २ ॥
तस्य च **पृथ्वीदेवी** ततस्तयोः सुतो जनितजनमन-आनन्दः ।
नाम्ना **मुनिचन्द्रो** निजबान्धवकुमुदवनचन्द्रः ॥ ३ ॥
अथाऽन्यदा नरेन्द्रः पलितं दृष्ट्वा जातसंवेगः ।
स्थापयित्वा सुतं राज्ये, **दमघोषान्ते** निष्क्रान्तः ॥ ४ ॥

---

१. प्रतिहस्तं - पूर्ण (देश्य)

अब्भत्[1]थदुविहसिक्खो, छज्जीवनिकायरक्खणुज्जुतो ।
कालेण पडिवन्नो, एगल्लविहारवरपडिमं ॥ ५ ॥
पत्तंमि सियकाले, विहरंतो मुणिवईमुणी पत्तो ।
उज्जेणीउज्जाणे, निसाए पडिमं ठिओ तत्थ ॥ ६ ॥
गोवालदारएहिं, [2]पावरिओ चीवरेहिं भत्तीए ।
जावच्छइ वीसत्थो ता जं जायं तयं सुणह ॥ ७ ॥

तिलभट्टो वणसिरि कहा

तीए वि य नयरीए, **बोहिब्भट्टो**त्थि माहणो मुक्खो ।
तस्यासि दुट्ठभज्जा, नामेणं **वणसिरी** असई ॥ ८ ॥
पउरतिलसंगहाओ सो, **तिलभट्टो** त्ति वुच्चइ जणेण ।
मुद्धत्तणेण न मुणइ नियभज्जाचिट्ठियं दुट्ठं ॥ ९ ॥

अभ्यस्तद्विविधशिक्षः, षड्जीवनिकायरक्षणोद्युक्तः ।
कालेन प्रतिपन्नः, एकाकीविहारवरप्रतिमाम् ॥ ५ ॥
प्राप्ते शीतकाले विहरन्, मुनिपतिमुनिः प्राप्तः ।
उज्जेयन्युद्याने, निशायां प्रतिमां स्थितस्तत्र ॥ ६ ॥
गोपालदारकैः, प्रावृत्तश्चीवरै-र्भक्तितः ।
यावदास्ते विश्वस्तः, तावद् यज्जातं तच्छृणुत ॥ ७ ॥

तिलभट्टो - वनश्रीःकथा

तस्यामपि च नगर्यां **बोधिभट्टो**ऽस्ति माहणो मुख्यः ।
तस्यासीत् दुष्टभार्या नाम्ना **वनश्री**रसती ॥ ८ ॥
प्रचुरतिलसंग्राहकः स **तिलभट्ट** इति उच्यते जनेन ।
मुग्धत्वेन न जानाति निजभार्याचेष्टितं दुष्टम् ॥ ९ ॥

---

१. જ્ઞાન-ચારિત્ર, ગ્રહણા-આસેવના. २. आच्छादितः

तीए य **वणसिरीए** भोगुवभोगेसु लालसमाणे ।
छन्नं विक्किणिऊणं निट्ठुविया ते तिला सव्वे ॥ १० ॥

चिंतइ य तओ पावा, किमुत्तरं एय वइयरे ।
निउणं दाहेमि भत्तुणोऽहं, पुच्छिज्जंती पयत्तेण ॥ ११ ॥

तक्कालुप्पन्नमई मायाए कुणइ एरिसमुवायं ।
जेण न करेइ तत्ति[1] तिलाण कइयावि तिलभट्टो ॥ १२ ॥

बहुविहविहंगपिच्छेहिं छाइयं सव्वओ निअं देहं ।
काऊणं किण्हाए चउदसीए उ रत्तीए ॥ १३ ॥

गहिऊणं खाइरंगारं पूरियं करयलम्मि च सरावं ।
भेषेउं संपत्ता भत्तारं खेत्त खलयठियं[2] ॥ १४ ॥

तया च वनश्रिया भोगोपभोगेषु लालसमनसा ।
छन्नं विक्रीय निष्ठापिताः ते तिलाः सर्वे ॥ १० ॥

चिन्तयति च ततः पापा किमुत्तरं एतद्-व्यतिकरे ।
निपुणम् दास्यामि भर्तुरहं पृछ्यमाना प्रयत्नेन ॥ ११ ॥

तत्कालोत्पन्नमतिः मायया करोति ईदृशमुपायम् ।
येन न करोति तप्तिं तिलानां कदापि तिलभट्टः ॥ १२ ॥

बहुविधविहङ्गमपिच्छैः छादितं सर्वतो निजं देहं ।
कृत्वा कृष्णायां चतुर्दश्यां तु रात्र्याम् ॥ १३ ॥

गृहीत्वा खातिरङ्गारं पूरितं करतले च सरावम् ।
भेषयितुं संप्राप्ता भर्तारं क्षेत्रखलकस्थितम् ॥ १४ ॥

---

१. चिंता. २. खलय - देशी भाषा खणु - (અનાજ ભેગું કરવાનું સ્થાન)

पच्चासन्नं पत्ता पुणो पुणो भणइ उच्चसद्देणं ।
किं तिलभट्टं भक्खेमि किंवा तिलसंचयं सव्वं ॥ १५ ॥

वयणंतरेण फुक्कइ अंगारे हत्थसंठिय सरावे ।
धूणेइ उत्तमंगं सिरवालच्छ इय मुहकमलम् ॥ १६ ॥

दट्ठूण तीइ चिट्ठं सुणिऊणं पूव्ववन्नियं वयणं ।
भयकंपिरसव्वंगो **तिलभट्टो** चिट्ठए जाव ॥ १७ ॥

ताव गया समीवं सा पावा भणइ 'पाव ! दिट्ठोसि ।
सुचिरेण अज्ज मए मारेमि तुमं सहत्थेणं' ॥ १८ ॥

इय एवं सो भणिओ पभणइ 'मा कुणसि एरियं देवि ! ।
दीणे ममंमि आणापडिच्छए पायवडियंमि' ॥ १९ ॥

प्रत्यासन्नं प्राप्ता पुनः पुन-र्भणति उच्चशब्देन ।
किं तिलभट्टं भक्षयामि किं वा तिलसञ्चयं सर्वम् ॥ १५ ॥

वचनान्तरेण फुत्करोत्यङ्गारान् हस्तसंस्थितसरावे ।
धुनोति उत्तमाङ्गं शिरवालाक्ष इति मुखकमलम् ॥ १६ ॥

दृष्ट्वा तस्याः चेष्टां श्रुत्वा पूर्ववर्णितं वचनम् ।
भयकम्पितृसर्वाङ्गः तिलभट्टस्तिष्ठति यावत् ॥ १७ ॥

तावद् गता समीपं सा पापा भणति पाप ! द्रष्टोऽसि ।
सुचिरेण अद्य मया मारयामि त्वं स्वहस्तेन ॥ १८ ॥

इति एवं स भणितः प्रभणति मा करोषि ईदृशं देवि ।
दीने मयि आज्ञाप्रतिच्छके पादपतिते ॥ १९ ॥

इय एवमाइ भणिया सा पभणइ 'किं न पाव ! न जाणसि ।
जह अहयं **तिलभक्खा** विक्खाया देवया भुवणे ॥ २० ॥

ता जइ जीविउकामा तुमं तओ मज्झ नियतिले ।
सव्वे देहि न जायइ जेणं उवद्दवो तुह सरिरम्मि ॥ २१ ॥

न य नाममपि तिलाणं तेसिं तुमए कयाइ गहियव्वं' ।
इय भणिओ सो तुट्ठो पडिवज्जइ तीइ तं वयणं ॥ २२ ॥

अह सा परितुट्ठमणा संपत्ता तक्खणेण नियगेहं ।
सो वि य भयेण दाहज्जरपरिगओ आगओ सगिहं ॥ २३ ॥

खणमित्तेणं य मओ तव्वेलं चेव तीइ वयणेणं ।
नीओ विडेहिं दद्धो मुणिवइमुणिणो सगासंमि ॥ २४ ॥

इत्येवमादि भणिता सा प्रभणति किं न पाप ! जानासि ।
यथाहं तिलभक्षा विख्याता देवताभुवने ॥ २० ॥

तस्मात् यदि जीवितुकामस्त्वं ततः मम निजतिलान् ।
सर्वान् देहि न जायते येन उपद्रवः तव शरीरे ॥ २१ ॥

न च नामापि तिलानां तेषां त्वया कदापि ग्रहीतव्यम् ।
इति भणितः स तुष्टः प्रतिपद्यते तस्याः तं वचनम् ॥ २२ ॥

अथ सा परितुष्टमनाः संप्राप्ता तत्क्षणेन निजगेहम् ।
सोऽपि च भयेन दाहज्वरपरिगत आगतः स्वगृहम् ॥ २३ ॥

क्षणमात्रेण च मृतस्तद्वेलां एव तस्या वचनेन ।
नीतो विटैः दग्धः मुनिपतिमुनेः सकाशे ॥ २४ ॥

तस्स वि चियानलेणं आगंतुं तत्थ संवुडसरीरो ।
उवसग्ग सहणधीरो झाणत्थो ज्झामिओ[१] स मुणी ॥ २५ ॥
पच्छा पभायसमये गोवालेहिं पलोइओ कहिओ ।
कुंचियसड्ढस्स तओ तेणाणिओ नियं गेहं ॥ २६ ॥

कुंचियसेट्ठी कहा

कुंचियसेट्ठी नामं कहं जायं ? सुणसु जिणवरघराणां ।
सव्वाण कुंचिआओ तस्स करे कुंचिओ तेणं ॥ २७ ॥
कहियं च **कुंचिएणं** तहियं वत्थव्वयाणं साहूणं ।
जह मुणिवसभो एगो दड्ढो जलणेण इच्चाइ ॥ २८ ॥
तं सोऊणं ते वि य भणंति'जं होइ एत्थ कायव्वं ।
अम्हेहिं तं कहिज्जउ' अह सो भणिउं समाढत्तो ॥ २९ ॥

तस्यापि चित्तानलेन आगत्य तत्र संवृत्तः शरीरः ।
उपसर्गसहनधीरः ध्यानस्थो दग्धः[१] स मुनिः ॥ २५ ॥
पश्चात् प्रभातसमये गोपालैः प्रलोकितः कथितः ।
कुञ्चिकश्रावकस्य ततस्तेन आनीतो निजं गेहम् ॥ २६ ॥

कुञ्चिकश्रेष्ठी - कथा

कुञ्चिकश्रेष्ठिनामं कथं जातं शृणु जिनवरगृहाणाम् ।
सर्वेषां कुञ्चिकाः तस्य करे कुञ्चिकस्तेन ॥ २७ ॥
कथितं च कुञ्चिकेन तत्र वास्तव्यानां साधूनाम् ।
यथा मुनिवृषभ एक दग्धो ज्वलनेन इत्यादि ॥ २८ ॥
तं श्रुत्वा तेऽपि च भणन्ति यद् भवत्यत्र कर्तव्यम् ।
अस्माभिः तद् कथ्यतां अथ स भणितुं समारब्धः ॥ २९ ॥

---

१. ज्झामिओ=देश्य=दग्धः ।

'**अच्चंकारियभट्टा**घराओ आणेह ज्झति वरतिल्लं ।
नामेणं **लक्खपागं** तओ परमहं भलिस्सामि' ॥ ३० ॥

तो मुनिवराण जुयलं गयं घरे तीइ मग्गए तिल्लं ।
दाइज्जंते तम्मिउ जं जायं तं निसामेह ॥ ३१ ॥

सोहम्मिंदो जंपइ सोहम्मसभाइ संठिओ संतो ।
अच्चंकारीभट्टा खमापरा संपयं भुवणे ॥ ३२ ॥

देवेहिंपि न सक्का कोविउं तं असद्दहंतो उ ।
एइ सुरो दासीकराओ भंजेइ तिन्नि कुंडे ॥ ३३ ॥

अच्चंकारियभट्टा चउत्थ वेलाए अप्पणो देई ।
न य भग्गो सो घडओ समतगुणेण तीइ कराओ ॥ ३४ ॥

अच्चङ्कारीभट्टागृहात् आनयत झटिति वरतैलम् ।
नाम्ना लक्षपाकं ततः परमहं भलिष्यामि ॥ ३० ॥

ततः मुनिवरयो-र्युगलं गतं गृहे तस्याः मार्गयति तैलम् ।
दीयमाने तस्मिन् तु यज्जातं तच्छृणुत ॥ ३१ ॥

सौधर्मेन्द्रो जल्पति सौधर्मसभायां संस्थितः सन् ।
अच्चङ्कारिभट्टा क्षमापरा साम्प्रतं भुवने ॥ ३२ ॥

देवैरपि न शक्या कोपितुं तां अश्रद्दधानस्तु ।
एति सुरो दासी-करात् भनक्ति त्रीन् घटान् ॥ ३३ ॥

अच्चङ्कारियभट्टा चतुर्थवेलायां आत्मना ददाति ।
न च भग्नः सः घटः सम्यक्त्वगुणेण तस्याः करात् ॥ ३४ ॥

दट्‌ठूण दासिहत्था अम्हं कज्जेण घडतिगं भग्गं ।
तो मुनिवरेण भणिया दासीए मा हु रुसेज्जा ॥ ३५ ॥
सा जंपइ रोसफलं इहेव जम्मे समणुभूयं ।
तं सुमरंती नाहं कस्स वि कइया वि रुसेमि ॥ ३६ ॥

अच्चंकारियभट्टा कहा

कहमिव मुणीहिं पुट्ठे सा नियचरियं कहेइ "एत्थेव ।
धणसिट्ठी तस्स पिया **कमलसिरी** ताण अट्ठ सुआ ॥ ३७ ॥
तेसिं अणुया अहयं दुहिया एगेव **भट्टिआ** नाम ।
बंधवजणस्स इट्ठावि विसेसओ जणणि-जनयाणं ॥ ३८ ॥
तो बंधुजणसमक्खं भणियं ताएण मह इमा धूया ।
पाणपिया तुम्हेहिं न चेव चंकारियव्वति ॥ ३९ ॥

दृष्ट्वा दासीहस्तादस्माकं कार्येण घटत्रिकं भग्नम् ।
ततः मुनिवरेण भणिता दास्यै मा तु रुष्येत् ॥ ३५ ॥
सा जल्पयति रोषफलं इहैव जन्मनि मया समनुभूतम् ।
तं स्मरन्ती नाहं कस्यापि कदापि रुष्यामि ॥ ३६ ॥

अच्चङ्कारीभट्टा कथा

कथमिव मुनिभिः पृष्टे सा निज-चरित्रं कथयति अत्रेति ।
धनश्रेष्ठी तस्य प्रिया कमलश्रीस्तयोः अष्टौ सुताः ॥ ३७ ॥
तेषाम् अनुजाऽहं दुहिता एकैव भट्टिका नामा ।
बान्धव-जनस्य इष्टापि विशेषतः जननीजनकयोः ॥ ३८ ॥
ततो बन्धुजनसमक्षं भणितं तातेन मम इमा दुहिता ।
प्राणप्रिया युष्माभिः नैव रोषणीया इति ॥ ३९ ॥

अच्चंकारियभट्टा एत्तो नामंतरं महं जायं ।
पत्ते जोवण्णसमए वरयमहइं ति अणवरयं ॥ ४० ॥

न हु देइ ताण जणओ भणइ य 'दाहामि नियं सुयं तस्स ।
जो एइए वयणं खंडिस्सइ नेय कइयावि' ॥ ४१ ॥

दिट्ठा य अन्नयाहं **सुबुद्धि**नामेण मंतिणा तेणं ।
मग्गाविया य दिन्ना पडिवन्ने पुव्वभणियम्मि ॥ ४२ ॥

वित्ते पाणिग्गहणे नीया सधरंमि तत्थ वि सुहेणं ।
चिट्ठामि देवया इव पूइज्जंती जणेणाहं ॥ ४३ ॥

मह नाहो वि सुबुद्धिसंज्झाए च्चिय नरिंदपासाओ ।
आगच्छइ मह पासं एस च्चिय मज्झ जं आणा ॥ ४४ ॥

अच्चङ्कारिभट्टा इतो नामान्तरं मम जातम् ।
प्राप्ते यौवनसमये वरक आकाङ्क्षते इति अनवरतम् ॥ ४० ॥

न तु ददाति तेषां जनको भणति च "दास्यामि निजां सुतां तस्मै" ।
य एतस्या वचनं खण्डिष्यति नैव कदापि ॥ ४१ ॥

दृष्टा च अन्यदाहं सुबुद्धिनाम्ना मन्त्रिणा तेन ।
मार्गयित्वा च दत्ता प्रतिपन्ने पूर्व-भणिते ॥ ४२ ॥

वृत्ते पाणिग्रहणे नीता स्वगृहे तत्रापि सुखेन ।
तिष्ठामि देवता इव पूज्यमाना जनेनाहम् ॥ ४३ ॥

मम नाथोऽपि सुबुद्धिसन्ध्यायां एव नरेन्द्रपार्श्वतः ।
आगच्छति मम पार्श्वं एषैव मम यदाज्ञा ॥ ४४ ॥

अन्नाम्मि दिणे रन्ना भणिओ 'मंति ! जहा तुमं सिग्घं ।
किं वच्चसि ?' तो पभणइ 'भज्जाएसेण नरनाह !' ॥ ४५ ॥
तो रन्ना सो धरिओ सुचिरं मुक्को य अद्धरत्तम्मि ।
पत्तो मज्झ समीवं अहंपि रोसाउरा धणियं[1] ॥ ४६ ॥
ढक्केउं वासहरं जग्गंती चेव जाव चिट्ठामि ।
ताव दुवारट्ठिएणं मह पइणा भणियमिह वयणं ॥ ४७ ॥
उग्धाडेसु किसोयरि ! वासहरे तुज्झ किंकरो भिच्चो ।
एसागओ दुवारे चिट्ठइ उक्कंठिओ बाढं ॥ ४८ ॥
बहुसोत्ति भणिज्जंती अहयं अन्नाण-कोधदोसेहिं ।
उग्धाडेमि दुवारं न तस्स तो तेणिमं भणियं ॥ ४९ ॥

अन्यस्मिन् दिने राज्ञा भणितो मन्त्रिन् ! यथा त्वं शीघ्रम् ।
किं व्रजसि ? ततः प्रभणति भार्यादेशेन नरनाथ ! ॥ ४५ ॥
ततः राज्ञा स धृतः सुचिरं मुक्तश्चार्धरात्र्याम् ।
प्राप्तो मम समीपे अहमपि रोषातुरा बाढम् ॥ ४६ ॥
छादयित्वा वासगृहं जाग्रत्येव यावत् तिष्ठामि ।
तावद् द्वारस्थितेन मम पत्या भणितमिह वचनम् ॥ ४७ ॥
उद्घाटय कृशोदरि ! वासगृहस्तव किंकरो भृत्यः ।
एषागतो द्वारे तिष्ठत्युत्कण्ठितो बाढम् ॥ ४८ ॥
बहुशोऽपि भण्यमानाहमज्ञानक्रोधदोषैः ।
उद्घाटयामि द्वारं न तस्य ततः तेनेदं भणितम् ॥ ४९ ॥

---

१. धणियं - बाढं (देश्य)

अव्वो जाणं तहावि पिच्छ मए एरिसी सलीएसा(खलु एसा) ।
अंगीकयति सोउं अहियं रुट्ठा अहं तस्स ॥ ५० ॥

सहसत्ति विहाडेउ गेहकवाडाइं निग्गया बाहिं ।
वच्चंती नियपियधरं गहिया चोरेहिं मग्गम्मि ॥ ५१ ॥

गहियाऽऽभरणा नेउं नियपल्लिसामिणो समुपनीता ।
तेण वि भज्जाभावं अणिच्छमाणी सयं पहता ॥ ५२ ॥

सो जणणीए भणिओ ताडिंतो मं दढं जहा 'पुत्त ! ।
एसा महासई खलु कयत्थिउं जुज्जए नेय ॥ ५३ ॥

जम्हा सीलवईओ नारीओ जइ कहिंचि रुसंति ।
तो दिट्ठीमित्तेण वि दट्ठुनरे निद्दहंतीह' ॥ ५४ ॥

अहो ! जानिहि तथापि प्रेक्षष्व मया ईदृशी खल्वेषा ।
अङ्गीकृतेति श्रुत्वाधिकं रुष्टाऽहं तस्मै ॥ ५० ॥

सहसेति विघाट्य गेहकपाटानि निर्गता बहिः ।
व्रजन्ती निजपितृगृहं गृहीता चौरैः मार्गे ॥ ५१ ॥

गृहीताऽऽभरणानि नीत्वा निजपल्लिस्वामिनं समुपनीता ।
तेनापि भार्याभावमनीष्यमाणा स्वयं प्रहता ॥ ५२ ॥

स जनन्या भणितः ताडयन् मां दृढं यथा पुत्र ! ।
एषा महासती खलु कदर्थितुं युज्यते नैव ॥ ५३ ॥

यस्मात् शीलवत्यो नार्यो यदि कुत्रचिदपि रुष्यन्ति ।
"ततः दृष्टिमात्रेणापि दृष्टनरान् निर्दहन्ति इह" ॥ ५४ ॥

बलाहिया कथा

तस्स पडिबोहणत्थं तीए कहियं बलाहिया नायं ।
एगाए अडवीए एगो परिवायगो वसइ ॥ ५५ ॥

तस्स य तेउलेसा अन्नाणतवेण कहवि संजाता ।
अह अन्नया कयाई तरुमूलट्ठियस्स तस्सेव ॥ ५६ ॥

उवरिं बलाहियाए सिरम्मि विहियं पुरीसवोसिरणं ।
तेण वि परिकुविएणं दद्धा सा चिंतियं च पुणो ॥ ५७ ॥

जइ मे कोवि अवन्नं काही एवं च तं दहिस्सामि ।
इय चिंतिऊण नयरे सो पत्तो सावियाए गिहे ॥ ५८ ॥

तीए य निययपइकज्जवावडाए पभूयवेलाए ।
भिक्खामेतुववणीए परिकुविओ मुच्चए तेयं ॥ ५९ ॥

बलाकिका कथा

तस्य प्रतिबोधनार्थं तया कथितं बलाकिका ज्ञातम् ।
एकस्यां अटव्यां एकः परिव्राजको वसति ॥ ५५ ॥

तस्य च तेजोलेश्या अज्ञानतपसा कथमपि सञ्जाता ।
अथान्यदा कदाचित् तरुमूले स्थितस्य तस्य एव ॥ ५६ ॥

उपरिं बलाहिकया शिरसि विहितं पुरीषव्युत्सृजनम् ।
तेनापि परिकुपितेन दग्धा सा चिंतितञ्च पुनः ॥ ५७ ॥

यदि मे कोऽपि अवज्ञां करिष्यति एवं च तं धक्ष्यामि ।
एवं चिन्तयित्वा नगरे स प्राप्तः श्राविकाया गृहे ॥ ५८ ॥

तया च निजकपतिकार्यव्यापृतया प्रभूत-वेलायाम् ।
भिक्षामात्रोपनीते परिकुपितो मुञ्चति तेजः ॥ ५९ ॥

तेण य सा न य दड्ढा नियसीलगुणेण कयपरिताणो ।
भणइ य एयं वयणं 'तिडंडिय ! बलाहिया नाहं' ॥ ६० ॥

पुट्ठा य 'कहं जाणसि वइयरमेयं अरन्नसंभूयं ? ।'
सा भणइ 'तुज्झ कहही एयं वाणारसिकुलालो' ॥ ६१ ॥

तहियं गयस्स कहियं तेणं परिवायगस्स जह 'तीए ।
सीलगुणेणं नाणं संजायं तेण सा मुणइ ॥ ६२ ॥

मज्झ वि सीलगुणेणं तं चेव नाणमत्थि भद्द ।
सीलं एत्थ पहाणं ता तम्मि समुज्जमं कुणसु' ॥ ६३ ॥

इय कहिए उवएसं तेन एकस्स सत्थवाहस्स ।
हत्थे विक्किणियाहं तेण वि भज्जा महं होही ॥ ६४ ॥

तेन च सा न च दग्धा निजशीलगुणेण कृतपरित्राणा ।
भणति य एतद्वचनं त्रिदण्डिन् ! बलाहिका नाहम् ॥ ६० ॥

पृष्टा च कथं जानासि व्यतिकरमेतं अरण्य-संभूतम् ।
सा भणति "तव कथयिष्यति एवं वाणारसिकुलालः" ॥ ६१ ॥

तत्र गतस्य कथितं तेन परिव्राजकस्य यथा "तस्याः ।
शीलगुणेण ज्ञानं सञ्जातं तेन सा जानाति ॥ ६२ ॥

ममापि शीलगुणेण तमेव ज्ञानमस्ति भद्र ! ।
शीलमत्र प्रधानं ततः तस्मिन् समुद्यमं कुरु ॥ ६३ ॥

इति कथिते उपदेशं तेन एकस्य सार्थवाहस्य ।
हस्ते विक्रीताहं तेनापि भार्या मम भविष्यति ॥ ६४ ॥

इय आसाए गहिया तस्स वि मन्नामि जाव नो वयणं ।
बब्बरकूले नेउं विक्किणिया तेण रोसेण ॥ ६५ ॥

जेण य अहयं गहिया सो मं पोसितु कट्ढए रुहिरं ।
एवं पुणो पुणो च्चिय पीडं मह कुणइ अहरोद्दं ॥ ६६ ॥

रुहिरस्स कट्ढणेणं अणवरयं मज्झ पंडुरं देहं ।
संजायं मह भाया अह पत्तो दिव्वजोएणं ॥ ६७ ॥

दट्ठूण ममं चिंतइ का एसा किं न होज्ज मह भइणी ।
संकियमणेणं तेणं अहयं चिय पुच्छिया 'भद्दे ! ॥ ६८ ॥

कासि तुमं ?' भणियं अओ मए वि'उज्जेणिवासिणो वणिणो ।
धणसिट्ठिणो सुयाहं' विन्नाया मोइया तत्तो ॥ ६९ ॥

इति आशया गृहीता तस्यापि मन्ये यावन्न वचनम् ।
बर्ब्बरकूले नीत्वा विक्रीता तेन रोषेण ॥ ६५ ॥

येन चाहं गृहीता स माम् पोषित्वा कर्षति रुधिरम् ।
एवं पुनः पुन एव पीडां मम करोत्यतिरौद्राम् ॥ ६६ ॥

रुधिरस्य कर्षणेणानवरतं मम पण्डुरं देहम् ।
सञ्जातं मम भ्राता अथ प्राप्तो दैवयोगेन ॥ ६७ ॥

दृष्टवा माम् चिन्तयति कैषा किं न भवेत् मम भगीनी ।
शङ्कितमनसां तेन अहमेव पृष्टा भद्रे ! ॥ ६८ ॥

कासि त्वं ? भणितमत मयापि उज्जेयणी-वासिनो वणिजः ।
धनश्रेष्ठिनस्सुताहं विज्ञाता मोचिता ततः ॥ ६९ ॥

आणिया जणयगिहे तमेरिसं रोसफलमिहभवे वा वि ।
अणुभूयं तेणाहं रोसस्स वसं न वच्चामि ॥ ७० ॥

तं सोउं सो तियसो पयडीहोऊण नियय-वुत्तत्तं ।
कहिऊण काऊण य तयवत्थं चेव तत्तिल्लं ॥ ७१ ॥

संपत्तो नियठाणं मुणिणो वि हु कुंचियस्स उवणेंति ।
तिल्लं तेण विहिओ सत्थतणू मुणिवई साहू ॥ ७२ ॥

तत्थेव वरिसयालं कराविओ तत्थ पुत्तभीएणं ।
तव्वसहीए ठविओ अत्थो परमत्थओऽणत्थो ॥ ७३ ॥

दिट्ठो य ठविज्जंतो सो तेण सुएण तह य अवहरिओ ।
वित्ते[१] वासारत्ते [२]निहालिओ कुंचिएण तहिं ॥ ७४ ॥

आनीतां जनकगृहे तमीदृशं रोषफलमिहभवे वाऽपि ।
अनुभूतं तेनाऽहं रोषस्य वशं न व्रजामि ॥ ७० ॥

तं श्रुत्वा स त्रिदशः प्रकटीभूय निजक - वृतान्तम् ।
कथयित्वा कृत्वा च तदवस्थं एव तत्तैलम् ॥ ७१ ॥

संप्राप्तो निजस्थानं मुन्य-पिखलु कुञ्चिकस्य उपनयन्ति ।
तैलं तेन विहितः स्वस्थतनुः मुनिपतिः साधुः ॥ ७२ ॥

तत्रैव वर्षाकालं कारितः, तथा च पुत्रभीतेन ।
तद्वसत्यां स्थापितोऽर्थः परमार्थतोऽनर्थः ॥ ७३ ॥

दृष्टश्च स्थापयन् स तेन सुतेन तथा चापहृतः ।
वृत्ते वर्षारात्रे निभालितः कुञ्चिकेन तत्र ॥ ७४ ॥

---

१. वृत्त પ્રસાર થવું (વર્તવું) २. निभालितः જોવાયું.

तमपिच्छंतो मूढो साहुं पइसंकिओ भणइ एवं ।
भयवं ! तुं ममऽकयण्णू **सेयणय**गउव्व जाओसि ॥ ७५ ॥

सेचणयगय कहा

यथा गंगानईइ तीरे गयजूहं किंपि तत्थ जुहवई ।
जाए जाए निहणइ गयकलहे मोहदोसेणं ॥ ७६ ॥

एगाए करिणीए मायानिउणाए आसमपयंमि ।
पच्छन्नपसवियाए नियसुओ रक्खिओ एगो ॥ ७७ ॥

आरामसेयणाओ **सेयणओ** त्ति य जहत्थ कयनामो ।
तावसकुमारेहिं तहिं वद्धंतो जुव्वणं पत्तो ॥ ७८ ॥

दिट्ठो य भमंतेणं नियजणओ तेण दप्पियमणेणं ।
निहओ अहिट्ठियं तह तं जूहं चिंतियं च इमं ॥ ७९ ॥

तमप्रेक्षमाणः मूढः साधुं प्रतिशङ्कितो भणत्येवम् ।
भगवन् ! त्वं ममाकृतज्ञः सेचनकगज इव जातोऽसि ॥ ७५ ॥

सेचनकगजः कथा

यथा गङ्गानद्याः तीरे गजयूथं किमपि तत्र यूथपतिः ।
जाते जाते निहन्ति गजकलभान् मोहदोषेण ॥ ७६ ॥

एकया करिण्या मायानिपुणया आश्रमपदे ।
प्रच्छन्नप्रसूतया निजकः सुता रक्षित एकः ॥ ७७ ॥

आराम-सेचनतः सेचनक इति च यथार्थ-कृतनामा ।
तापस-कुमारैः तत्र वर्द्धमानो यौवनं प्राप्तः ॥ ७८ ॥

दृष्टश्च भ्रमता निजजनकः तेन दर्पितमनसा ।
निहतोऽधिष्ठितं तथा तं यूथं चिन्तितं चेदम् ॥ ७९ ॥

मज्झ जणणिव्व अन्ना वि नियसुयं एत्थ आसमे करिणी ।
वड्ढारेहि त्ति विचिंतिऊण सो आसमो भग्गो ॥ ८० ॥

जह तेण करिवरेणं उवयारिणं पि तावसाण कओ ।
अवयारो तह तुमए मुणिवर ? मह दव्व हरणेणं ॥ ८१ ॥

इय **मुणिवइमुणियरिए** खमदमसंवेगबुद्धिजणयंमि ।
कुंचियसावय**कहियं सेयणय कहाणयं** पढमं ॥ ८२ ॥ [१]

सुत्थियमुणि कहा

अह भणइ मुणी मा भणसु एरिसं सुणसु मज्झ दिट्ठंतं ।
सुत्थियमुणीसंबद्धं जेण तुमं मुणसि साहुगुणो ॥ १ ॥

मगहा देसंमि पुरं **रायगिहं** तत्थ **सेणिओ** राया ।
तस्स दुवे भज्जाओ **नंदेगा चेल्लणा** बीया ॥ २ ॥

मम जननीवान्यापि निजसुतं अत्राश्रमे करिणी ।
वर्द्धयेथा इति विचिन्त्य स आश्रमो भग्नः ॥ ८० ॥

यथा तेन करिवरेण उपकारिणामपि तापसानां कृतः ।
अपकारस्तथा त्वया मुनिवर ! मम द्रव्य- हरणेण ॥ ८१ ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे क्षम-दम-संवेगबुद्धिजनके ।
कुञ्चियश्रावकः कथितं सेचनककथानकं प्रथमम् ॥ ८२ ॥ [१]

सुस्थितमुनि कथा

अथ भणति मुनि-र्मा भण एतादृशं शृणु मम दृष्टान्तम् ।
सुस्थितमुनिसंबंधं येन त्वं जानासि साधुगुणः ॥ १ ॥

मगधदेशे पुरं राजगृहं तत्र श्रेणिकराजा ।
तस्य द्वे भार्ये नन्दैका चेल्लणा द्वितीया ॥ २ ॥

नंदाइ सुओ **अभओ** सो मंती तत्थ जिणवरो **वीरो** ।
गुणसिलए उज्जाणे समोसढो सह सुसाहुहिं ॥ ३ ॥
देवेहिं समोसरणं तत्थ कयं तं च **सेणिओ** नाउं ।
भत्तीइ वंदणत्थं समागओ सुणइ धम्मकहं ॥ ४ ॥
तत्थ य कोढियमेगं जिणवरचलणे नियंगरसियाए ।
सिंचंतं दट्ठूणं तं पइ कोवं गओ राया ॥ ५ ॥
एत्थंतरंमि छीए जिणेण सो भणइ 'मरसु तं झत्ति' ।
तह **अभएणं** छीए 'जीव तुमं मरसु वा' भणइ ॥ ६ ॥
अह **सेणिएण** छीए भणइ तुम जीव **सेणिय**नरिंद ! ।
सूयरिएणं छीए 'मा जीय मा मरसु' भणइ पुणो ॥ ७ ॥

नन्दायाः सुतोऽभयः स मन्त्री तत्र जिनवरवीरः ।
गुणशीलोद्याने समवसृतः सह सुसाधुभिः ॥ ३ ॥
देवैः समवसरणं तत्र कृतं तं च श्रेणिको ज्ञात्वा ।
भक्त्या वंदनार्थं समागतः शृणोति धर्मकथाम् ॥ ४ ॥
तत्र च कुष्ठिकमेकं जिनवरचलने निजाङ्गरसिकायाः ।
सिञ्चन्तं दृष्ट्वा तं प्रतिकोपं गता राजा ॥ ५ ॥
अत्रान्तरे क्षुते जिनेन स भणति "म्रियस्व त्वं झटिति" ।
तथा अभयेन क्षुते "जीव त्वं म्रियस्व वा" भणति ॥ ६ ॥
अथ श्रेणिकेन क्षुते भणति त्वं जीव श्रेणिकनरेन्द्र ! ।
सौरिकेन क्षुते मा जीव मा म्रियस्व भणति पुनः ॥ ७ ॥

इय सोऊणं असमंजसाइं वयणाइं तेण भणियाणि ।
तो बाढयरं रुट्ठो राया तग्गाहणकज्जेणं ॥ ८ ॥

आइसइ निए पुरिसे कुट्ठी उट्ठितु जिणसमीवाओ ।
नरवइनराण पिच्छंतयाण गयणे समुप्पईओ ॥ ९ ॥

कहियं तेहिं रन्नो अह सो संसइयमाणसो **वीरं** ।
पुच्छइ'को एस पहु कोढिअओ ?' अह जिणो भणइ ॥ १० ॥

'देवो एस नरेसर !' 'देवत्तं कह णु पावियं इमिणा ?' ।
रन्ना पुट्ठे से **सेडुयदिय** वुत्ततं कहइ वीरो ॥ ११ ॥

सेडुयदिय कहा

कोसंबीनयरीए **सयाणीओ** नाम नरवरो आसि ।
तत्थेव **सेडुय**दिओ जम्मदरिद्दो महामुक्खो ॥ १२ ॥

इति श्रुत्वाऽसमञ्जसानि वचनानि तेन भणितानि ।
ततो बाढतरं रुष्टा राजा तद्ग्राह्णकार्येण ॥ ८ ॥

आदिशति निजान् पुरुषान् कुष्टि उत्थाय जिनसमीपात् ।
नरपतिनराणां प्रेक्षमाणानां गगने समुत्पतितः ॥ ९ ॥

कथितं तैः राज्ञे अथ स संशयितमानसो वीरम् ।
पृच्छति क एष प्रभो ! कुष्टिकोऽथ जिनो भणति ॥ १० ॥

देव एष नरेश्वर ! देवत्वं कथं नु प्राप्तमनेन ।
राज्ञा पृष्टे तस्य सेडुकद्विज-वृत्तान्तं कथयति वीरः ॥ ११ ॥

सेडुकद्विज-दृष्टान्तः

कौशाम्बीनगर्यां शतानीको नामा नरवर आसीत् ।
तत्र सेडुकद्विजो जन्मदरिद्रो महामूर्खः ॥ १२ ॥

सो भज्जाए भणिओ गब्भं पत्ताइ घयगुलाइ महं ।
आणाहि तेण भणियं विन्नाणं नत्थि मे किंपि ॥ १३ ॥
जेण पुरो जाइज्जइ सा जंपइ नरवरिंदओलग्गं ।
कुणसु कुसुमेहिं सो तह तुट्ठो वित्तिं धुवं काही ॥ १४ ॥
एवं कयंमि तुट्ठो भणइ निवो भद्दा ! तुज्झ किं देमि ।
भज्जावयणेणं सो मग्गइ मह देहि पइदियहं ॥ १५ ॥
उसा[1]उसामज्झ भत्तं दीणारं तं तहेव तेण कयं ।
निव-संमउति लोआवि तस्स भताइ दिंति भया ॥ १६ ॥
एवं सो रिद्धिल्लो पूइज्जंतो जणेण संजाओ ।
बहुभोयणवमणाइहिं तह य कालेन कुट्ढी य ॥ १७ ॥

सो भार्यया भणितो गर्भं प्राप्तं घृतगुडादि मह्यम् ।
आनय तेन भणितं विज्ञानं नास्ति मम किमपि ॥ १३ ॥
येन पुरो याच्यते सा जल्पति नरवरेन्द्रावलग्नम् ।
कुरु कुसुमैः स तथा तुष्टो वृत्तिं ध्रुवं करिष्यति ॥ १४ ॥
एवं कृते तुष्टो भणति नृपो भद्र ! तव किं ददामि ।
भार्यावचनेन सो मार्गयति मह्यं देहि प्रतिदिवसम् ॥ १५ ॥
उष उषो मम भक्तं दीनारं तं तथैव तेन कृतम् ।
नृपसंमत इति लोकाऽपि तस्य भक्तादि ददति भयात् ॥ १६ ॥
एवं स ऋद्धिमान् पूज्यमानो जनेन सञ्जातः ।
बहुभोजनवमनादिभिस्तथा च कालेन कुष्ठिश्च ॥ १७ ॥

---

१. उसा अ. उषस् પ્રભાતકાળ.

मंतिवयणेण ताहे दिन्नो पुत्ताण तस्स अहिगारो ।
रन्ना सो य निसिद्धो चिट्ठइ नियघरकुडिरम्मि ॥ १८ ॥

सयणेहि अवन्नाओ रुट्ठो मायाइ आणवेइ छगं ।
तन्नियदेहुव्वट्ढणाइचारणओ कोढिअं काउं ॥ १९ ॥

हंतूणं सयणाणं दाऊणं कुट्ठसंकमट्ठाए ।
तित्थमरणत्थलेणं गओ सयं भीसणे रन्ने ॥ २० ॥

तत्थ तिसिएण दिट्ठं बहुरुक्खदलाइ कलुसियं सलिलं ।
तप्पाणाओ सज्जो संजाओ आगमो सगिहं ॥ २१ ॥

दट्ठूण कुट्ठघच्छे सयणे सो भणइ 'मह अवन्नाए ।
फलमेयं तुम्हाणं' तं बिंति 'धिरत्थु ते पाव ! ॥ २२ ॥

मन्त्रीवचनेन तदा दत्तः पुत्राणां तस्याधिकारः ।
राज्ञा स च निसिद्धस्तिष्ठति निजगृहकुटिरे ॥ १८ ॥

स्वजनैः अवज्ञातो रुष्टो मायया आनाययति छागम् ।
तन्निजदेहोपस्थापनादिचारणतः कुष्टीं कृत्वा ॥ १९ ॥

हत्वा स्वजनानां दत्वा कुष्टसङ्क्रमार्थाय ।
तीर्थमरणस्थलेन गतः स्वयं भीषणेऽरण्ये ॥ २० ॥

तत्र तृषितेन दृष्टं बहुवृक्षदलानि कलुषितं सलिलम् ।
तत्पानात् सज्जः सञ्जात आगतः स्वगृहम् ॥ २१ ॥

दृष्ट्वा कुष्टग्रस्तान् स्वजनान् स भणति ममावज्ञायाः ।
फलमेतद् युष्माकं तं ब्रुवन्ति 'धिगस्तु तव पाप ! ॥ २२ ॥

जेणेरिसं च चरियं'एवं सो खिंसिओ जणेणावि ।
तत्तो **रायगिह**गओ चिट्ठइ दौवारियस्संते ॥ २३ ॥

एत्थ तया पताणं अम्हाणं वंदणाइ कज्जेणं ।
सो दोवारियपुरिसो समागओ मह समोसरणे ॥ २४ ॥

सेडुयगं मोत्तूणं दुवारदेसम्मि रक्खणट्ठाए ।
तेण य दुवारदुग्गानेवज्जं भक्खियं बहुयं ॥ २५ ॥

तब्भक्खणाउ तिसिओ मूलत्तो अट्टझाणदोषेणं ।
मरिऊणं उववन्नो वावीए दद्दुरो सन्नी ॥ २६ ॥

कालंतरेण पुणरवि इह संपताण अम्ह जणवायं ।
सोऊण सरियजाई वंदणवडियाइ संचलिओ ॥ २७ ॥

येनेदृशं च चारित्रं एवं सः खिंसितो जनेनापि ।
ततो राजगृहगतस्तिष्ठति दौवारिकस्यान्ते ॥ २३ ॥

अत्र तदा प्राप्तानामस्माकं वन्दनादि-कार्येण ।
स दौवारिकपुरुषः समागतो मम समवसरणे ॥ २४ ॥

सेडुकं मुक्त्वा द्वारदेशे रक्षणार्थे ।
तेन च द्वारदुर्गानैवेद्यं भक्षितं बहुकं ॥ २५ ॥

तद्भक्षणात् तृषितो मूलात् आर्त्तध्यानदोषेण ।
मृत्वा उपपन्नो वाप्यां दर्दुरः संज्ञी ॥ २६ ॥

कालान्तरेण पुनरपि इह संप्राप्तानां अस्माकं जनवादम् ।
श्रुत्वा स्मृतजातिः वन्दनप्रत्ययया सञ्चलितः ॥ २७ ॥

मग्गंमि तुरयखरखुरखुन्नो सुहभावसंगओ मरिओ ।
नामेण **दुद्दरंको** देवो जाओ इमो सो य ॥ २८ ॥

तुह मणपरिक्खणत्थं सुरिंदवयणं असद्दहंतो य ।
रसियासेवाइयं मायं काऊण एस गओ ॥ २९ ॥

अह **सेणिएण** भणियं 'किं पभणइ सामि मरसु इच्चाई' ।
कहइ जिणो परमत्थं 'इह दुक्खं जाहि तं मोक्खं ॥ ३० ॥

एवं संपइ भणिओ **अभओ** इह जिणगुरुण भत्तिपरो ।
परलोए सव्वट्ठे होही एगावयारो व ॥ ३१ ॥

तं पुण इह धम्मरओ परत्थं नरयंमि जाहिसि नरिंद ! ।
सूरिअओ इह महिसे हणइ मओ वच्चिही नरयं ॥ ३२ ॥

मार्गे तुरगखरखुरखुतः शुभभावसङ्गतो मृतः ।
नाम्ना दर्दुराङ्को देवो जातोऽयं स च ॥ २८ ॥

तव मनःपरीक्षार्थं सुरेन्द्रवचनमश्रद्दधानश्च ।
रसिकासेवादिकां मायां कृत्वा एष गतः ॥ २९ ॥

अथ श्रेणिकेन भणितं किं प्रभणति स्वामिन् ! म्रियस्व इत्यादि ।
कथयति जिनः परमार्थमिह दुःखं याहि त्वं मोक्षम् ॥ ३० ॥

एवं संप्रति भणितोऽभय इह जिनगुरुणां भक्तिपरः ।
परलोके सर्वार्थे भविष्यति एकावतारो वा ॥ ३१ ॥

त्वं पुनरिह धर्मरतः परत्रं नरकं यास्यसि नरेन्द्र ! ।
सौरिक इह महिषान् हन्ति मृतो व्रजिष्यति नरकम् ॥ ३२ ॥

इय सोऊणं सव्वं राया पुण **सेणिओ** इमं भणइ ।
'भयवं ! तुमंमि नाहे कहं जाइस्सं अहं नरए ? ॥ ३३ ॥
ता देह केइ नियमे जहि न वच्चामि दारुणे नरए ।
तो भणइ भुवणभाणू तस्सेव समाहिकज्जेण ॥ ३४ ॥
साहूण भत्तिदाणं कविलाहत्थाओ तं दयावेहि ।
सूअरिअं च वहंतं महिसे रक्खेइ दिणमेगं ॥ ३५ ॥
कविलरसोयणि ततो भणिया पडिभणइ'नेय दाहामि ।
साहूण भत्तदाणं जइ तिलमित्तं कुणह खंडे' ॥ ३६ ॥
सूयरिओवि भणइ'न पक्केमि कहवि मारंतो ।
पंचसए महिसाणं'तो खित्तो कूपमज्झंमि ॥ ३७ ॥

इति श्रुत्वा सर्वं राजा पुनः श्रेणिक इदं भणति ।
भगवन् ! त्वयि नाथे कथं यास्याम्यहं नरके ॥ ३३ ॥
तदा दत्त कानपि नियमान् यैः न व्रजामि दारुणे नरके ।
तत्तो भणति भुवनभानुः, तस्यैव समाधिकार्येण ॥ ३४ ॥
साधूनां भक्तदानं कपिलाहस्तात् त्वं दापय ।
सौरिकं च हन्यमानं महिषान् रक्षयति दिनमेकम् ॥ ३५ ॥
कपिलारसौद्नी ततो भणिता प्रतिभणति नेति दास्यामि ।
साधूनां भक्तदानं यदि तिलमात्रं कुरुत खण्डान् ॥ ३६ ॥
सौरिकोऽपि निषिद्धो भणति न तिष्ठामि कथमपि मारयन् ।
पञ्चशतमहिषानां ततः क्षिप्तः कूपमध्ये ॥ ३७ ॥

तत्थ वि मिओमयं काउं हणइ तओ अंतरालधरिओ वि ।
मणसा विगप्पिऊणं वहइ अभव्वो त्ति काऊणं ॥ ३८ ॥

एवं अविहियनियमो जिणपुरओ गरुयसोगसंतत्तो ।
गाढयरं विलवंतो भणह निवो 'नाह ! **रक्ख** ममं' ॥ ३९ ॥

वीरो भणइ 'नरेसर ! नरयंमि निकाइयं तए काउं ।
ता गंतव्वं नियमा 'धम्माए' पत्थडे पढमे ॥ ४० ॥

उव्वट्टिऊण तत्तो होहिसि उस्सप्पिणीए पढम जिणो ।
महसारिच्छो नरवर ! ता मा खेयं तुमं कुणसु' ॥ ४१ ॥

उचियसमयंमि राया सपुरं पइ पट्ठिओ मुणिं नियइ ।
मच्छगहणंकुणंतं सुरमायाए महासत्तो ॥ ४२ ॥

तत्रापि मृण्मयं कृत्वा हन्ति ततो अन्तरालधृतोऽपि ।
मनसा विकल्प्य हन्ति अभव्य इति कृत्वा ॥ ३८ ॥

एवमविहितनियमो जिनपुरतो गुरुकशोकसन्तप्तः ।
गाढतरं विलपन् भणति नृपो नाथ ! रक्ष माम् ॥ ३९ ॥

वीरो भणति नरेश्वर ! नरकं निकाचितं त्वया कृत्वा ।
तस्मात् गन्तव्यं नियमा धम्मायाः प्रस्तरे प्रथमे ॥ ४० ॥

उद्वर्त्य ततो भविष्यसि उत्सर्पिण्यां प्रथमजिनः ।
ममसदृशो नरवर ! ततो मा खेदं त्वं कुरु ॥ ४१ ॥

उचितसमये राजा स्वपुरं प्रति प्रस्थितो मुनिं पश्यति ।
मत्स्यग्रहणं कुर्वन्तं सुरमायया महासत्वः ॥ ४२ ॥

पभणइ'किं कुणसि तुमं मुणी ? भणइ' होउ तुम्ह पच्चक्खं' ।
इय भणिय पक्खिप्पइ जलम्मि जालं झसनिमित्तं ॥ ४३ ॥
राया भणइ 'कडीए किं एयं ?' सो वि भणइ 'रयहरणं' ।
'एएणं किं किज्जइ ?' रन्ना भणिए मुणी भणइ ॥ ४४ ॥
'जीवो रक्खिज्जइ' 'तो मारसि कीस मच्छए ?' राया ।
भणइ मुणी वि य'हट्टे कंबलमेहिं किणिस्सामि ॥ ४५ ॥
संजमहेउं दाउं कंबलयं वारिऊण ता जाइ ।
तो नियइ हट्टमग्गे गब्भवइं साहुणीं एगां ॥ ४६ ॥
जिणसासणस्स खिंसं रक्खंतो तं पि धरिय पच्छण्णे ।
धम्मम्मि अविचलमणो पसवदिणं जाव पडियरइ ॥ ४७ ॥

प्रभणति किं करोषि त्वं मुनिः भणति भवतु युष्माकं प्रत्यक्षम् ।
इति भणित्वा प्रक्षिपति जले जालं झसनिमित्तम् ॥ ४३ ॥
राजा भणति कट्यां किं एतं, सोऽपि भणति रजोहरणम् ।
एतेन किं क्रियते राज्ञा भणिते मुनिर्भणति ॥ ४४ ॥
जीवा रक्ष्यते तर्हि मारयसि कस्मात् मत्स्यान् राजा ।
भणति मुनिरपि च हट्टे कम्बलं एभि; क्रेष्यामि ॥ ४५ ॥
संयमहेतुं दत्त्वा कम्बलकं वारयित्वा तस्मात् याति ।
ततः पश्यति हट्टमार्गे गर्भवर्ती-साध्वीं एकाम् ॥ ४६ ॥
जिनशासनस्य निन्दां रक्षन् तामपि धृत्वा प्रच्छन्ने ।
धर्मे अविचलमनाः प्रसवदिनं यावत् प्रतिचरति ॥ ४७ ॥

एवं पि जा न सक्को खोभेउं तो सुरेण तुट्ठेणं ।
पयडीहोऊण निवो भणिओ'धन्नोसि नरनाह ! ॥ ४८ ॥

तह गिण्हसु हारमिमं गोलयजुयलं च जामि सज्जमहं' ।
इय भणिऊणं तियसो पत्तो तियसालयं सहसा ॥ ४९ ॥

भणियं च तेण संपट्ठिएण'तुट्टं पुणो इमं हारं ।
जो संधिस्सइ पुरिसो सो मरिही नत्थि संदेहो' ॥ ५० ॥

रन्ना वि **चेल्लणाए** दिन्नो हारो मणोहरायारो ।
नंदाए गोलदुगं सा रुट्ठा तं विहाडेई ॥ ५१ ॥

पेच्छइ य खोमयुगलं कुंडलयुगलं च निग्गयं तत्तो ।
तं गिण्हाइ सा तुट्ठा तं दट्ठुं **चेल्लणा** भणई ॥ ५२ ॥

एवमपि यावन्न शक्यः क्षोभयितुं ततः सुरेण तुष्टेन ।
प्रकटी-भूय नृपो भणितो धन्योऽसि नरनाथ ! ॥ ४८ ॥

तथा गृहाण हारं इमं गोलकयुगलं च यामि सद्योऽहम् ।
इति भणित्वा त्रिदशः प्राप्तः त्रिदशालयं सहसा ॥ ४९ ॥

भणितं च तेन संप्रस्थितेन त्रुटितं पुन इमं हारम् ।
यः सन्धास्यति पुरुषः स मरिष्यति नास्ति सन्देहः ॥ ५० ॥

राज्ञापि चेल्लणायै दत्तो हारो मनोहराकारः ।
नन्दायै गोलद्विकं सा रुष्टा तं विघाटयति ॥ ५१ ॥

प्रेक्षते च क्षौमयुगलं कुण्डलयुगलं च निर्गतं तस्मात् ।
तं गृह्णाति सा तुष्टा तं दृष्ट्वा चेल्लणा भणति ॥ ५२ ॥

'सामि ! इमं मह दिज्जउ'सो भणइ'न देमि दिन्नमेयाए' ।
ताहे रन्नीया रुट्ठा मरणत्थं चडइ पासाए ॥ ५३ ॥

वायायणविवरेण पतामि एयाइ हिट्ठओ हुत्तं ।
जा नियइ ताव पिच्छइ तलट्ठिए तिन्निजणे ॥ ५४ ॥

मिंढं तह **आरोहं** मंतंतं मउय-मउयवयणेहिं ।
महसेणागणियाए समयं अइआउलमणाए ॥ ५५ ॥

तं दट्ठूणं देवीए चिंतियं किं इमाइं मंतंति ।
निसुणेमि ताव मरणं पच्छावि हु मज्झ साहीणं ॥ ५६ ॥

परिभाविऊण एयं [१] अवहिय-हियया निसामिउं लग्गा ।
अह वेसाए भणिओ **आरोहो** महुरवयणेहिं ॥ ५७ ॥

स्वामिन् ! इदं मह्यं दीयतां सो भणति न ददामि, दत्तं एतस्मै ।
तदा राज्ञी रुष्टा मरणार्थमारोहति प्रासादे ॥ ५३ ॥

वातायनविवरेण पतामि एतया अधोभूत्वा ।
यावत् पश्यति तावत् प्रेक्षते तलस्थितान् तत्र त्रीन् जनान् ॥ ५४ ॥

मेंठं तथा आरोहकं मन्त्रयन् मृदुकमृदुकवचनैः ।
मगधसेनागणिकया समकं अतिआकुलमनसा ॥ ५५ ॥

तं दृष्ट्वा देव्या चिंतितं किं इमे मन्त्रयन्ति ।
निशृणोमि तावत् मरणं पश्चादपि खलु मम स्वाधीनम् ॥ ५६ ॥

परिभाव्य एवं अवहित-हृदया निश्रोतुं लग्ना ।
अथ वेश्यया भणित आरोहको मधुरवचनैः ॥ ५७ ॥

---

१. अवहिय-अवहित वि. સાવધાન.

'सामिय ! **चंपयमालं** देहि महं ताइ भूसियसरीरा ।
जेणाहं वेसाओ सेसाओ जिणामि महदियहे ॥ ५८ ॥

जइ पुण न देसि तो हं मरामि अहवा तुमं परिहरामि' ।
आरोहो भणइ तओ 'जं ते रोयइ तयं कुणसु ॥ ५९ ॥

अहयंमि न देमि इमं **चंपयमालं** गइंदाभरणं ।
एईए दिन्नाए राया मह जीवियं हरइ' ॥ ६० ॥

मिंठेणं आरोहो भणिओ जो मद्देवेण घित्तुं ये ।
न हु तीरइ सो घिप्पइ खरेण बहुएण व पलासो' ॥ ६१ ॥

बडुय कहा

हत्थारोहो पुच्छइ'को **बडुओ** एस ?' कहइ तो मिंठो ।
किल **बंभणेण** केणइ उत्तरदेसंमि जाएणं ॥ ६२ ॥

स्वामिन् ! चंपकमालां देहि मम तानि भूषितशरीरा ।
येनाहं वेश्याः शेषाः जयामि महोदिवसे ॥ ५८ ॥

यदि पुनो न ददासि तर्हि अहं म्रिये अथवा त्वां परिहरामि ।
आरोहको भणति तस्मात् यत् तुभ्यं रोचते तत् कुरु ॥ ५९ ॥

अहमपि न ददामि इमां चंपकमालां गजेन्द्राभरणम् ।
एतस्यां दत्तायां राजा मम जीवितं हरति ॥ ६० ॥

मेंढेण आरोहको भणितः यो मद्देवेन ग्रहीतुं ।
न हु शक्यते सो गृह्णाति खरेण बटुकेन इव पलाशः ॥ ६१ ॥

बटुक कथा

हस्त्यारोहकः पृच्छति को बटुक एष ? कथयति ततो मेंढः ।
किल ब्राह्मणेन केनचित् उत्तरदेशे यातेन ॥ ६२ ॥

देसंतरं गएणं दिट्ठो पप्फुल्लिओ पलासतरु ।
रंजियमणेण बीयं तस्साणीयं निए देसे ॥ ६३ ॥

ववियं सित्तं कालक्कमेण जाओ गुरु पलासदुमो ।
सिंचंतो अणवरयं न य फुल्लए वड्ढए नवरं ॥ ६४ ॥

तो रुसिएणं तेणं मूले पज्जालिओऽनलो तस्स ।
तव्वसओ रुक्खत्तं संपतो फुल्लिओ य बहुं ॥ ६५ ॥

एवं हियमवि वुत्ता असग्गहं मुच्चए जइ न एसा ।
तो किं इमाइ सुपुरिस ! कीरई हियमप्पणो जेण ॥ ६६ ॥

जो अप्पणो हियकरो अन्नस्स वि सो हु बहुमओ होइ ।
जह **बंभदत्तरन्नो छगलो** अह भणइ **आरोहो** ॥ ६७ ॥

देशान्तरं गतेन दृष्टः प्रफुल्लितः पलाशतरुः ।
रञ्जितमनसा बीजं तस्यानीतं निजे देशे ॥ ६३ ॥

उप्तं सिक्तं कालक्रमेण जातो गुरुः पलाशद्रुमः ।
सिञ्चंन्ननवरतं न च फलति वर्द्धते नवरम् ॥ ६४ ॥

ततः रुष्टेन तेन मूले प्रज्वालितोऽनलस्तस्य ।
तद्वशतो वृक्षत्वं संप्राप्तः फुल्लितश्च बहु ॥ ६५ ॥

एवं हितमपि उक्तात् असद्ग्रहं मुञ्चति यदि नैषा ।
ततः किं अनया सत्पुरुष ! क्रियते हितमात्मनः येन ॥ ६६ ॥

य आत्मनो हितकरोऽन्यस्यापि स खलु बहुमतो भवति ।
यथा ब्रह्मदत्तराज्ञश्छगलोऽथ भणति आरोहकः ॥ ६७ ॥

बंभदत्त कहा

'कहमेयं' तो **मिंढो** ! सुणसु **कंपिल्लपुरवरे** राया ।
नामेण **बंमदत्तो** बंभसुओ बारमो चक्की ॥ ६८ ॥

अस्सवहरिओ अडवीं पत्तो आगम्ममग्गलग्गेण ।
सेन्नेण नियनयरे नीओ वा उचियसमयंमि ॥ ६९ ॥

वासहरंमि पविट्ठो पुट्ठो देवीइ 'देव ! अडवीए ।
किं किंपि तए दिट्ठं सुयं व अच्चब्भूयं भूयं' ॥ ७० ॥

सो भणइ 'मए अडवीपत्तेण तलायतीरतरुमूले ।
आसिणेणं दिट्ठा मज्जितु सरोवरुतिन्ना ॥ ७१ ॥

एगा इत्थी नाइणि रुवविया गोणसाहिणा[११] सद्धिं ।
वडकोट्टरागएणं सुरयसुहासेवणपसत्ता ॥ ७२ ॥

ब्रह्मदत्त कथा

कथमेतद् ततः मेंढ ! शृणु कांपिल्यपुरवरे राजा ।
नाम्ना ब्रह्मदत्तो ब्रह्मसुतो द्वादशमश्चक्री ॥ ६८ ॥

अश्वव्याहृतोऽटविं प्राप्त, आगत्यमार्गलग्नेन ।
सैन्येन निजकनगरे नीतः, वा उचितसमये ॥ ६९ ॥

वासगृहे प्रविष्टः पृष्टो देव्या देव ! अटव्याम् ।
किं किमपि त्वया दृष्टंश्रुतं वा अत्यद्भूतं भूतम् ॥ ७० ॥

सो भणति मया अटविप्राप्तेन तडागतीरतरुमूले ।
आसीनेन दृष्टा मज्जनं कर्तुं सरोवरोत्तीर्णा ॥ ७१ ॥

एका स्त्री नागिनी रुपवती गोनसाहिना सार्धं ।
वटकोटरागतेन सुरतसुखासेवनप्रसक्ता ॥ ७२ ॥

---

११. गोणसाहि - ફણારહિત સર્પની જાતિ.

तदणायारालोयणकोपगएणं मए तयं मिहुणं ।
पहयं कसाहिं ता जाव झत्ति अदंसणीहूयं' ॥ ७३ ॥

इय कहिऊण नरिंदो सरीरचिंताइ निग्गओ बाहिं ।
नियइ सुरं विणयपरं फुरंतवरकुंडलाहरणं ॥ ७४ ॥

विम्हियमणो नरिंदो सुरेण अह तेण एवमालत्तो ।
'तुट्ठोमि तुज्झ नरवर ! भणसु वरं किं पइच्छेमि ?' ॥ ७५ ॥

'सो भणइ केण कज्जेण मज्झ तुट्ठोसि !' अह सुरो भणइ ।
'जा सा इत्थी तुमए अडइं पत्तेण सिक्खविया ॥ ७६ ॥

नागकुमारी सा मज्झ भारिया तीइ तुज्झ पासाओ ।
आगम्म अहं भणिओ माया-निउणं रुवंतीए ॥ ७७ ॥

तदनाचारलोकनकोपगतेन मया तकं मिथुनं ।
प्रहतं कशाभिः सा यावत् झटिति अदर्शनीभूतम् ॥ ७३ ॥

इति कथयित्वा नरेन्द्रः शरीरचिन्तायै निर्गतो बहिः ।
पश्यति सुरं विनयपरं स्फुरद्वरकुण्डलाभरणम् ॥ ७४ ॥

विस्मितमना नरेन्द्रस्सुरेणाथ तेनेवमालपितः ।
तुष्टोऽस्मि तुभ्यं नरवर ! भण वरं किं प्रतीच्छामि ! ॥ ७५ ॥

सो भणति केन कार्येण मह्यं तुष्टोऽस्यथ सुरो भणति ।
या सा स्त्री त्वयाटविं प्राप्तेन शिक्षिता ॥ ७६ ॥

नागकुमारी सा मम भार्या तया तव पार्श्वात् ।
आगत्याहं भणितो मायानिपुणं रुदन्त्या ॥ ७७ ॥

तुमए वि विज्जमाणे अहं अणाहव्व **बंभदत्तेणं** ।
निहयम्हि नाह सुरयाभिलासिणा तं अणिच्छंती ॥ ७८ ॥

तोऽहं कोहमुवगओ तुह वहणत्थं इहागओ सिग्घं ।
जाव तुमं देवीए पुट्ठो अडवीइ वुत्तंतं ॥ ७९ ॥

निसुयं च तयं सव्वं तुमए देवीए जं समक्खायं ।
एएण कारणेणं तुट्ठोऽहं तुह वरं देमि' ॥ ८० ॥

भणइ निवो जइ एवं तुज्झ पभावेण सयलजीवाणं ।
भासाओ विबुज्झिज्जा अहयं एसो वरो होउ ॥ ८१ ॥

'एवं ति होउ नवरं जइ तं अन्नस्स तं पयासेसि ।
तो ते मरणं होही मत्थयफुडणेण सहस ति' ॥ ८२ ॥

त्वयि अपि विद्यमानेऽहं अनाथेव ब्रह्मदत्तेन ।
निहताऽस्मि नाथ ! सुरताभिलाषिना तमनिच्छन्ती ॥ ७८ ॥

ततोऽहं क्रोधमुपगतस्तव हननार्थं इहागतः शीघ्रम् ।
यावत् त्वया देव्या पृष्टोऽटव्या वृत्तान्तम् ॥ ७९ ॥

निश्रुतं च तकं सर्वं त्वया देव्यै यत्समाख्यातम् ।
एतेन कारणेण तुष्टोऽहं तुभ्यं वरं ददामि ॥ ८० ॥

भणति नृपो यद्येवं तव प्रभावेण सकलजीवानाम् ।
भाषा विबुध्येयं ममैष वरो भवतु ॥ ८१ ॥

एवमिति भवतु नवरं यदि त्वमन्यस्य तं प्रकाशसे ।
ततः तव मरणं भविष्यति मस्तकस्फुटनेन सहसेति ॥ ८२ ॥

इय भणिय गओ सहसा देवो' राया य सभवणंमि ।
संपत्तो पत्तवरो एवं वच्चंति दीहाइं ॥ ८३ ॥

कइयावि मंडणत्थं आसीणो नरवई सुणइ वयणं ।
घरकोलियानरायं एयं नियपपई पइ भणिज्जंती ॥ ८४ ॥

जइ एयाओ नरवरविलेपणाओ तुमं महनिमित्तं ।
'आणेहि थोवमेत्तं विलवणं डोहलो मज्झ' ॥ ८५ ॥

'सो भणइ न आणेमी बीहेमि निवस्स'सा तओ भणइ ।
'जइ आणेसि न एयं तो अवस्सं मरिस्सामि' ॥ ८६ ॥

तव्वयणसवणसंजायहरिसो पहसिरो निवो दिट्ठो ।
देवीए तओ पुट्ठो 'सामिय किं हससि तं एवं ?' ॥ ८७ ॥

इति भणित्वा गतः सहसा देवा राजा च स्वभवने ।
संप्राप्तः प्राप्तवर एवं व्रजन्ति दिवसानि ॥ ८३ ॥

कदापि मण्डनार्थं आसीनोः नरपतिः शृणोति वचनम् ।
गृहकोकिलाया एतद् निजकपतिं प्रतिभण्यमानम् ॥ ८४ ॥

यथा एतस्मात् नरवरविलेपनातस्त्वं मम निमित्तम् ।
आनय स्तोकमात्रं विलेपनं दोहदो मम ॥ ८५ ॥

सो भणति नानयामि बिभेमि नृपस्य सा ततो भणति ।
यद्यानयसि न एतमवश्यं ततो मरिस्यामि ॥ ८६ ॥

तद्वचनश्रवणसंजातप्रहर्षः प्रहसन् नृपो दृष्टः ।
देव्या ततः पृष्टः स्वामिन् ! किं हससि त्वमेवम् ॥ ८७ ॥

भणइ नरिंदो 'सुंदरि ! हसियं खु मए परं न साहेमि' ।
'किं कज्जं भणइ ?' निवो !'मरामि एयंम्मि कहियंमि'॥ ८८ ॥
सा भणइ 'अवस्समिमं कहियव्वं जइ न कहसि तो नियमा ।
सामि ! मरिस्सामि अहं' ताहे राया इमं भणइ ॥ ८९ ॥
'जइ एवं तो साहेमि देवि नवरं चियाइ आरुढो' ।
इय भणिय मसाणं पइ चलिओ राया सदेवीओ ॥ ९० ॥
जाओ लोगावाओ 'जह किर देवीइ नरवरो किंपि ।
कहिही तह मरिस्सइ बोल्लिज्जइ कुंडकुंडेहि ॥ ९१ ॥
तो य छगो एगो भणिओ छुगलीइ 'मज्झ चरणत्थं ।
जवनिचयाओ एयाओ पूलियं एगं आणेहि' ॥ ९२ ॥

भणति नरेन्द्रः सुंदरि ! हसितं खलु मया तु न कथयामि ।
किं कार्यं भणति ? नृपो म्रिये एतस्मिन् कथिते ॥ ८८ ॥
सा भणति अवश्यमिदं कथितव्यं यदि न कथयसि तर्हि नियमात् ।
स्वामिन् ! मरिष्याम्यहं तदा राजा इमां भणति ॥ ८९ ॥
यद्येवं तर्हि कथयामि देवि ! नवरं चितायामारुढः ।
इति भणित्वा स्मशानं प्रति चलिता राजा सदेवीकः ॥ ९० ॥
जातो लोकवादो यथा किल देव्या नरवरो किमपि ।
कथयिष्यति तथा मरिष्यति उच्यन्ते वृन्दवृन्दैः ॥ ९१ ॥
ततश्च छाग एको भणितः छागल्या मम चरणार्थं ।
यवनिचयादेतस्मात् पूलिकामेकामानय ॥ ९२ ॥

सो भणइ '**बंभदत्तस्स** राइणो घोडया जवे एए ।
चरिहंति इमे अन्ने गिण्हंतो हम्मए नियमा' ॥ ९३ ॥

सा भणइ 'मज्झ वयणं जइ न तुमं कुणसि तो मरिस्सामि' ।
छगलेणुत्तं 'मरसुत्ति मज्झ अन्ना पुहोहिंति ॥ ९४ ॥

छगलीइ तओ भणियं 'एसो छखंडभरहनरनाहो ।
महिलाए वयणेणं मरिउमणो वच्चइ मसाणं ॥ ९५ ॥

तं पुण नेहविहुणो नियजीवियलोभओ विगतसत्तो ।
नेह कुणसि मज्झ वयणं धिरत्थु ते पुरिसयारस्स' ॥ ९६ ॥

छगलेण तओ भणियं 'जाइमित्तेण बुक्कडो अहयं ।
एसो य चिट्ठएणं महिला कज्जेण जो मरइ' ॥ ९७ ॥

स भणति ब्रह्मदत्तस्य राज्ञः घोटकाः यवानेतान् ।
चरिष्यन्ति अयमन्यो गृह्णन् हन्यते नियमात् ॥ ९३ ॥

सा भणति मम वचनं यदि न त्वङ्करोषि तर्हि मरिष्यामि ।
छगलेनोक्तं म्रियस्व इति ममान्या स्पृहिष्यन्ति ॥ ९४ ॥

छगल्या ततो भणितमेषो षट्खण्डभरतनरनाथः ।
महिलाया वचनेन मर्तुमना व्रजन्ति स्मशानम् ॥ ९५ ॥

त्वं पुनस्स्नेहविधूनो निजजीवितलोभतो विगतसत्त्वः ।
नेह करोषि मम वचनं "धिगस्तु तव पुरुषकारस्य" ॥ ९६ ॥

छगलेन ततो भणितं "जातिमात्रेण बोकडोऽहम्" ।
एष च स्थितेन महिलाकार्येण यो म्रियते ॥ ९७ ॥

आसन्ने वच्चंतेण राइणा तं निंसामियं[१] सव्वं ।
तो मरणाओ नियत्तो छगस्स दाउं कणयमालं ॥ ९८ ॥
पभणइ देवी 'जइ तं निव्विन्ना नियजीवियव्वाओ ।
तो मरसु मज्झ अन्नाओ तुज्झ सरिसाउ होहिंति' ॥ ९९ ॥
ता भो जह सो राया अप्पहियपरायणो तओ जाओ ।
तह होसु तुमं पि दढं एवं मिंट्ठेण भणियम्मि ॥ १०० ॥
मरियव्वाओ निउत्ता **महसेणा चेल्लणा** य तं सोउं ।
हारेणं चिय तुट्ठा निवेण सह भुंजए भोए ॥ १०१ ॥
अह सो तियसविदिन्नो हारो तुट्टो तडत्ति विहिवसओ ।
बहुवक्कोति न तीरइ संघेउं जेण केणावि ॥ १०२ ॥

आसन्ने व्रजता राज्ञा तं निशामितं सर्वम् ।
ततो मृत्योः निवृतो छगस्स दत्वा कनकमालां ॥ ९८ ॥
प्रभणति देवि ! यदि त्वं निर्विण्णा निजकजीवितव्यातः ।
ततो म्रियस्व मम अन्याः, तव सदृश्यो भविष्यन्ति ॥ ९९ ॥
तर्हि भोः यथा स राजा आत्महितपरायणस्ततो जातः ।
तथा भव त्वमपि द्रढमेवं मिंढेण भणिते ॥ १०० ॥
मर्तव्यात् निवृत्ता मगधसेना चेल्लणा च तं श्रुत्वा ।
हारेणैव तुष्टा नृपेण सह भुनक्ति भोगान् ॥ १०१ ॥
अथ स त्रिदशविदत्तो हारो त्रुटितस्तडिति विधिवशतः ।
बहुवक्र इति न शक्यते संधितुं येन केनापि ॥ १०२ ॥

---

१. निसामियं-निशमितं - (६२५)

जो य तयं संधेतुं हुज्ज समत्थो न सो वि संधेइ ।
सुरवयणाओ भीओ निवपुरओ पुव्वभणियाओ ॥ १०३ ॥

अन्नंमि दिणे रन्ना दवापिओ पडहओ नियपुरंमि ।
'जो बंधेइ हारं सो लहइ निवा दविणलक्खं ॥ १०४ ॥

मणियारेणेगेणं वुड्ढेण नियसुयाण दविणत्थं ।
जीविय-निव्विन्नेणं बुद्धीए संधिओ हारो ॥ १०५ ॥

लद्धं दविणस्सद्धं पढमं पच्छा मयम्मि तम्मि निवो ।
सेसं न देइ भणइ य दायव्वं जस्स सो नत्थि ॥ १०६ ॥

सो वि मणिकारसिट्ठी मरिउं तत्थेव वानरो जाओ ।
हिंडंतो नियधरं दट्ठुं संभरिय पुव्वभवो ॥ १०७ ॥

यश्च तकं संधितुं भवति समर्थो न सोऽपि सन्धते ।
सुर-वचनात् भीतो नृपपुरतः पूर्व-भणितात् ॥ १०३ ॥

अन्यस्मिन् दिने राज्ञा दापितः पटहो निजपुरे ।
यो बध्नाति हारं सो लभते नृपात् द्रव्यलक्षम् ॥ १०४ ॥

मणिकारेणैकेन वृद्धेन निजसुतानां द्रव्यार्थम् ।
जीवित-निर्विण्णेण बुद्ध्या संधितो हारः ॥ १०५ ॥

लब्धं द्रव्यस्यार्धं प्रथमं पश्चात् मृते तस्मिन् नृपः ।
शेषं न ददाति भणति य दातव्यं यस्य सो नास्ति ॥ १०६ ॥

सोऽपि मणिकारश्रेष्ठी मृत्वा तत्रैव वानरो जातः ।
हिण्डमानो निजकगृहं दृष्टवा संस्मृत्य पूर्वभवम् ॥ १०७ ॥

मुच्छानिमीलियच्छो पडिओ करुणागएहिं पुत्तेहिं ।
कयपडियारो सत्थो ताण पुरो अक्खरे लिहइ ॥ १०८ ॥

'सोऽहं तुम्हाण पिया मरिऊणं वानरो समुप्पन्नो ।
ता भणह सेस दव्वं निवेण दिन्नं न वा तुम्ह ?' ॥ १०९ ॥

ते पभणंति 'न दिन्नं' तं सोउं वानरो स रोसमणो ।
केण वि छलेण हरिउं हारं अप्पेइ पुत्ताणं ॥ ११० ॥

तन्नासाओ लहिउं राया अभयं सभाइ सइ एवं ।
'सतदिणब्भितरओ लह हारं अहव ते दंडो' ॥ १११ ॥

एवं अभयकुमारो अणुदीहं हारमग्गणुज्जुत्तो ।
सत्तमदीणरयणीए वसिओ वसहिए साहूणं ॥ ११२ ॥

मूर्च्छानिमीलिताक्षः पतितः करुणागतैः पुत्रैः ।
कृतप्रतिकारः स्वस्थस्तेषां पुर अक्षराणि लिखति ॥ १०८ ॥

सोऽहं युष्माकं पिता मृत्वा वानरः समुत्पन्नः ।
तर्हि भणथ शेषद्रव्यं नृपेण दत्तं न वा युष्मान् ॥ १०९ ॥

ते प्रभणन्ति न दत्तं तं श्रुत्वा वानरः स रोषमनाः ।
केनापि छलेन हृत्वा हारं अर्पयति पुत्रेभ्यः ॥ ११० ॥

तन्नाशतः लब्धुं राजा अभयं सभायां सति एवम् ।
सप्तदिनान्तरतो लभस्व हारं अथवा तव दण्डः ॥ १११ ॥

एवमभयकुमारोऽनुदिनं हारमार्गणुद्युक्तः ।
सप्तमदिनरजन्यां उषितो वसत्यां साधूनाम् ॥ ११२ ॥

तत्थ य **सुत्थीयसूरी** सिव(१)सुव्वय(२)धणय(३)जोयण(४)मुणीहिं।
सहिओ निवसइ सो पुण भयवं जिणकप्पगहणत्थं ॥ ११३ ॥
संसारुव्विग्गमणो कुणमाणो सतभावणुब्भावं।
काउस्सग्गंमि ठिओ रयणिए उवसयस्स बहिं ॥ ११४ ॥
एत्तो मणियारस्स वि सुएहिं भीएहिं तीइ रयणीए।
हारो समप्पिओ वानरस्स तस्सेव पच्छन्नं ॥ ११५ ॥
तेणावि वसहिबाहिं ठियस्स सुत्थियगुरुस्स कंठंमि।
ओलइओ तयणत्थं अ पेच्छमाणेण उ निवाओ ॥ ११६ ॥
एत्थंतरंमि पढमे जामे रयणीइ वोलिए संते।
तह उग्गयंमि चंदे निन्नासियतिमिरनिउरंबे ॥ ११७ ॥

तत्र च सुस्थितसूरिः शिव-सुव्रत-धनद-जोनक-मुनिभिः।
सहितो निवसति स पुनो भगवान् जिनकल्पग्रहणार्थम् ॥ ११३ ॥
संसारोद्विग्नमना: कुर्वन् सत्त्वभावनोद्भावम्।
कायोत्सर्गे स्थिता रजन्यामुपाश्रयस्य बहिः ॥ ११४ ॥
इतः मणिकारस्यापि सुतैः भीतैः तस्याम् रजन्याम्।
हारः समर्पितो वानराय तस्मैव प्रच्छन्नम् ॥ ११५ ॥
तेनापि वसतिबहिःस्थितस्य सुस्थितगुरोः कण्ठे।
अवलगितस्तस्यानर्थञ्च प्रेक्षमाणेण तु नृपात् ॥ ११६ ॥
अत्रान्तरे प्रथमे यामे रजन्यां व्यतीते सति।
तद्दा उद्गते चन्द्रे निर्नाशिततिमिरनिकुरम्बः ॥ ११७ ॥

नियगुरुपडियरणत्थं सिवसाहुनिग्गओ नियइ सूरिं ।
हारविराइयकंठं काउसग्गट्ठियं तत्थ ॥ ११८ ॥

भीयमणो खणमेत्तं ठाउं अब्भितरंभि पविसंतो ।
भणइ य 'भयं' तिखुत्तो विस्सरियनिसीहियासद्दो ॥ ११९ ॥

ता पुट्ठो अभयेणं भयवं कत्तो भयं भवंताणं ।
मुणिणा वुत्तं पुव्वाणुभूयमिमं मे संभरियं ॥ १२० ॥

सिवमुणि कहा

कथां कहसु कहेइ साहु-उज्जेणीए दुवे वणियपुत्ता ।
१ **सिव** २ **सिवदत**ऽभिहाणो अम्हे दालिद्दिया हुंतो ॥ १२१ ॥

दविणस्स विढवणत्थं पत्ता सोरट्ठमंडलं तत्थ ।
आवज्जियं पभूयं दव्वं महया किलेसेणं ॥ १२२ ॥

निजगुरुप्रतिचरणार्थं शिवसाधुनिर्गतः पश्यति सूरिम् ।
हारविराजितकंठं कायोत्सर्गस्थितं तत्र ॥ ११८ ॥

भीतमनाः क्षणमात्रं स्थित्वा अभ्यन्तरे प्रविशन् ।
भणति च भयं त्रिकृत्वो विस्मृत्य नैषेधिका - शब्दः ॥ ११९ ॥

तदा पृष्टोऽभयेन भगवन् कस्मात् भयं भवतां ।
मुनिनोक्तं पूर्वानुभुतमिमं मया संस्मृतम् ॥ १२० ॥

शिवमुनि कथा

कथां कथय कथयति साधु-रुज्जैन्यां द्वौ वणिक्पुत्रौ ।
शिवशिवदत्ताभिधानौ आवां दारिद्रयौ भूतौ ॥ १२१ ॥

द्रव्यस्यार्जनार्थं प्राप्तौ सौराष्ट्रमंडलं तत्र ।
आपन्नं प्रभूतं द्रव्यं महता क्लेशेन ॥ १२२ ॥

तं नउलयंमि काउं कडीइ बद्धं समुव्वहंता उ ।
वारंवारेणाम्हे जा गच्छामो सपुरहुतं ॥ १२३ ॥

अम्हाओ (च) जस्स हत्थे तं दव्वं सो इमं विचिंतेइ ।
मारेमि बीयमेयं एवं पत्ता पुरस्स बाहिं ॥ १२४ ॥

तंमि खणे तं दव्वं मह पासे आसि तं मए खित्तं ।
महइदहे तज्जणियं दुट्ठमणो अप्पणो नाउं ॥ १२५ ॥

सिवदत्तस्स य कहियं धिद्धि एयं धणं अणत्थघणं ।
जस्स कए तुज्झोवरि आसि महं पावपरिणामो ॥ १२६ ॥

तेण वि तं चिय सिट्ठं इट्ठं च धणस्स दहजले खिवणं ।
इय एगमणा अम्हे दोवि गया निद्धणा गेहे ॥ १२७ ॥

तं नकुलके कृत्वा कट्यां बध्धं समुद्रवहन्तौ तु ।
वारंवारेणावां यावत् गच्छावः स्वपुराभिमुखम् ॥ १२३ ॥

आवाभ्याञ्च यस्य हस्ते तं द्रव्यं इदं विचिन्तयति ।
मारयामि द्वितीयमेतमेवं प्राप्तौ पुरस्य बहिः ॥ १२४ ॥

तस्मिन् क्षणे तं द्रव्यं मम पाश्वे आसीत् तं मया क्षिप्तम् ।
महाह्रदे तज्जनितं दुष्टमन आत्मानं ज्ञात्वा ॥ १२५ ॥

शिवदत्ताय च कथितं धिक् धिक् एतद्धनमनर्थधनम् ।
यस्य कृते तवोपर्यासीत् मम पापपरिणामः ॥ १२६ ॥

तेनापि तमेव कथितमिष्टञ्च धनस्य द्रहजले क्षेपनम् ।
इत्येकमनसावावां द्वौ गतौ निर्धनौ गेहे ॥ १२७ ॥

गिलिओ य नउलओ सो मच्छेणं धीवरेण सो घित्तुं ।
विक्किओ महभइणीहत्थे जीवंतओ चेव ॥ १२८ ॥

तीए अम्हं पाहुणयत्थमागम्म रंधणघरंमि ।
सो च्छिंदिउमारद्धो जा दिट्ठो नउलओ तत्थ ॥ १२९ ॥

सहस त्ति संकयाए तीए संगोविओ नियय‌अंके ।
नायं च इमं अम्हं जणणीए विहिनिओगेण ॥ १३० ॥

पुट्ठा सा तीइ तओ 'वच्छे ! किं एयमिह तए लध्धं ! ।
सा भणइ 'न किंचि' तओ जणणी तस्संतियं पत्ता ॥ १३१ ॥

असिपत्तेण हणिऊण मारिया तीए दव्वलोभेण ।
एयं दट्ठुं अम्हे ससंभमा तत्थ संपत्ता ॥ १३२ ॥

गिलितश्च नकुलकः स मत्स्येन धीवरेण स गृहीत्वा ।
विक्रीतो मम भगीनीहस्ते जीवन्नेव ॥ १२८ ॥

तयावयोः प्राघूर्णकार्थमागत्य रंधणगृहे ।
स छेतुमारब्धो यावत् दृष्टो नकुलकस्तत्र ॥ १२९ ॥

सहसेति शङ्कया तया संगोपितो निजकाङ्के ।
ज्ञातञ्चेममस्माकञ्जनन्या विधिनियोगेन ॥ १३० ॥

पृष्टा सा तया ततो वत्से किमेतमिह त्वया लब्धम् ।
सा भणति न किञ्चित् ततो जननी तस्यान्तिकं प्राप्ता ॥ १३१ ॥

असिपत्रेण हत्वा मारिता तया द्रव्यलोभेन ।
एवं दृष्ट्वा आवां ससंभ्रमौ तत्र संप्राप्तौ ॥ १३२ ॥

तीए वि हु पावाए अम्हं भइणीइ संभमवसेणं ।
उट्ठंती अंकाओ निवडिओ नउलओ सहसा ॥ १३३ ॥

तं दट्ठूणं अम्हेहिं चिंतियं 'एस जो महाऽणत्थो ।
अत्थो पुणरवि पत्तो चत्तो सो आसि दहमज्झे ॥ १३४ ॥

तम्हा ते इह धन्ना कयउन्ना जे इमं परिच्चइउं ।
पढमं चिय पडिवन्ना पव्वज्जं जिणवरमयंमि' ॥ १३५ ॥

इय भणिऊण अम्हे काउं जणणीइ अग्गिसक्कारं ।
दाउं भइणीइ धरं पव्वइया गुरुसमीवंमि ॥ १३६ ॥

ता भो पुव्वणुभूयं भयमेयं मज्झ भावयंतस्स ।
पविसंतस्स निसीहियट्ठाणे भयवयणमावडियं ॥ १३७ ॥

तयापि खलु पापया आवयो-र्भगीन्या संभ्रमवशेन ।
उतिष्ठन्त्यङ्कातो निपतितो नकुलः सहसा ॥ १३३ ॥

तं दृष्टवा आवाभ्यां चिंतितमेष यो महानर्थः ।
अर्थः पुनरपि प्राप्तस्त्यक्तः स आसीत् द्रहमध्ये ॥ १३४ ॥

तस्मात् ते इह धन्याः कृतपुन्यास्ते इमं परित्यज्य ।
प्रथमेव प्रतिपन्नाः प्रव्रज्यां जिनवरमते ॥ १३५ ॥

इति भणित्वा आवां कृत्वा जनन्या अग्निसंस्कारम् ।
दत्त्वा भगीन्यै गृहं प्रवजितौ गुरुसमीपे ॥ १३६ ॥

तस्मात् भो ! पूर्वानुभूतं भयमेतं मम भावयतः ।
प्रविशतः नैषेधिकस्थाने भयवचनमापतितम् ॥ १३७ ॥

इति मणिपति चरित्रे प्रबन्धेनेव कथितं शिवमुनिकथानकं समाप्तम् ।

सुव्वयसाहु कहा

पत्तो वीए पहरे **सुव्वयसाहू** तहेव भयभीओ ।
पविसंतो भाणइ 'महाभयं'ति अभएण तह पुट्ठो ॥ १ ॥

तह भणइ **अंग**जणवयगामे कौटुंबिओ अहं आसि ।
पयईए सोंडीरो पडिया तत्थान्नया धाडी ॥ २ ॥

तीए भएण नट्ठे गामजणे हं गिहेगदेसम्मि ।
चिट्ठामि जा निलीणो ता चोरा महघरे पता ॥ ३ ॥

मह धरणीए भणिया 'महिलाओ किं न लह भो तुम्हे' ।
न य मुणइ सा वराई जह एयं सुणइ मह भत्तो ॥ ४ ॥

नीया च तेहिं भो एसा नियपल्लिं इच्छइ त्ति काऊणं ।
नियपहुणो उवणीया जाया सा वल्लभा भज्जा ॥ ५ ॥

सुव्रतसाधु कथा

प्राप्तो द्वितीये प्रहरे सुव्रतसाधुस्तथैव भयभीतः ।
प्रविशन् भणति महाभयमित्यभयेण तथा पृष्टः ॥ १ ॥

तथा भणति अङ्गजनपदग्रामे कौटुम्बिकोऽहमासीत् ।
प्रकृत्याशौण्डीरः पतिता तत्रान्यदा धाटी ॥ २ ॥

तस्या भयेन नष्टे ग्रामजनेऽहं गृहैकदेशे ।
तिष्ठामि यावन्निलीनः तावच्चौरा मम गृहे प्राप्ताः ॥ ३ ॥

मम गृहिण्या भणिता महिलाः किं न लभध्वं भो यूयम् ? ।
न च जानाति सा वराकी यथा एतं श्रृणोति मम भर्ता ॥ ४ ॥

नीता च तैः भो ! एषा निजपल्लिमिच्छती इति कृत्वा ।
निजप्रभोरुपनीता जाता तस्य वल्लभा भार्या ॥ ५ ॥

उवसंतंमि य धाडीउवद्दवे आगओ पुणो गामो ।
पुव्वट्ठिईइ निवसइ अहंपि तह चेव निवसामि ॥ ६ ॥

पुणपुण भणिओ मित्तेहिं आगओ तीइ मोयणनिमित्तं ।
तं पल्लिं हियएणं अणिच्छमाणोऽवि तस्संगं ॥ ७ ॥

एगाए थेरीए घरे पविट्ठो गएसु कइसुं पि ।
दियहेसु सा थेरी वियणे वुत्ता ममं एवं ॥ ८ ॥

'अबं ! इह मह भज्जा चिट्ठइ पल्लीवइस्स पासंमि ।
तीए मह आगमणं कहसु तुमं कहवि गंतूणं' ॥ ९ ॥

थेरीइ तहेव कए संदिट्ठं ताए मज्झ भज्जाए ।
'अज्ज स पल्लिनाहो जाही अन्नत्थ रयणीए ॥ १० ॥

उपशाम्यति च धाटी-उपद्रवेऽऽगतः पुनर्ग्रामः ।
पूर्वस्थित्यां निवसत्यहमपि तत्रैव निवसामि ॥ ६ ॥

पुनः पुनर्भणितो मित्रैरागतः तस्या मोचननिमित्तम् ।
तां पल्लिं हृदयेनानिच्छन्तोऽपि तत्संगम् ॥ ७ ॥

एकया स्थविराया गृहे प्रविष्टो गतेषु कतिष्वपि ।
दिवसेसु सा स्थविरा विजने उक्ता मया एवम् ॥ ८ ॥

अम्बे ! इह मम भार्या तिष्ठति पल्लीपतेः पार्श्वे ।
तस्यै ममागमनं कथय त्वं कथमपि गत्वा ॥ ९ ॥

स्थविरया तथैव कृते सन्दिष्टं तया मम भार्यया ।
अद्य स पल्लिनाथो यास्यत्यन्यत्र रजन्याम् ॥ १० ॥

तो तुमए अज्जं चिय आगंतव्वं पउससमयंमि ।'
इय कहिए तीइ अहं तीए गेहंमि संपत्तो ॥ ११ ॥
पल्लीवई वि तइया गिहाओ अन्नत्थ चिट्ठइ कहिंपि ।
सा वि य मं दट्ठूणं पमुइयहिययव्व संजाया ॥ १२ ॥
उववेसिओ य तीए सयणीए पल्लिसामिणो अहयं ।
कयपयसोया साऽपि य मज्झ समीवम्मि उवविट्ठा ॥ १३ ॥
इत्थंतरंमि पत्तो कुओ वि सेणवई[1] घरदुवारे ।
तीए भीयाइ तओ सेज्जाए अहे अहं ठविओ ॥ १४ ॥
पल्लीवइणो विहियं पयसोयं चेव तीइ सेज्जाए ।
उवविट्ठुस्स तओ सा एवं कहितुं समाधत्ता ॥ १५ ॥

ततस्त्वया अद्यैवागन्तव्यं प्रदोषसमये ।
इति कथिते तयाहं तस्या गृहे संप्राप्तः ॥ ११ ॥
पल्लिपत्यपि तस्या गृहादन्यत्र तिष्ठति कुत्राऽपि ।
सापि च माम् दृष्ट्वा प्रमोदितहृदयेव संजाता ॥ १२ ॥
उपवेशितश्च तथा शयनीये पल्लिस्वामिनोऽहम् ।
कृतपादशौचा साऽपि च मम समीपे उपविष्टा ॥ १३ ॥
अत्रान्तरे प्राप्तः कुतोऽपि पल्लिपति गृहद्वारे ।
तया भीत्या ततः शय्याया अधः अधोऽहं स्थापितः ॥ १४ ॥
पल्लिपतेः विहितं पदशौचमेव तस्यां शय्यायाम् ।
उपविष्टस्य तत सा एवं कथयितुं समारब्धा ॥ १५ ॥

---

१. सेणवई - पल्लीशः ।

'जइ एइ मज्ज भत्ता ता सामिय तस्स किं तुमं कुणसि ! ।'
भणियं च तेण 'पूयापुरस्सरं तं समप्पेमि ॥ १६ ॥

ताहे तीए भिउडी विहिया तो जाणिऊण तब्भावं ।
पभणइ पल्लिनाहो 'परिहासो एस मे विहिओ ॥ १७ ॥

सब्भावो पुण एसो जइ तं पिच्छामि इत्थ संपत्तं ।
ता तस्स लेमि खग्गं' तं सोउं तीइ तुट्ठाए ॥ १८ ॥

सेज्जा हिट्ठंमि ठिओ दिट्ठीए तस्स दंसिओ अहयं ।
गहिऊण तेण बद्धो थूणाए अल्लवद्धेणं ॥ १९ ॥

निहओ य निद्दय-निट्ठुरेण दढ-लट्ठि-मुट्ठिमाईहिं ।
सुतेसु तेसु पुन्नेहिं मज्झतंत्थागओ सुणओ ॥ २० ॥

यद्येति मम भर्ता तर्हि हे स्वामिन् ! तस्य किं त्वङ्करोषि ।
भणितञ्च तेन पूजापुरस्सरं त्वां समर्पयामि ॥ १६ ॥

तदा तया भ्रुकुटीं विहिता ततः ज्ञात्वा तद्भावम् ।
प्रभणति पल्लिनाथः परिहास एष मया विहितः ॥ १७ ॥

सद्भावः पुनः एष यदि तं पश्याम्यत्र संप्राप्तं ।
तर्हि तस्य लामि खड्गं तं श्रुत्वा तस्यां तुष्टायाम् ॥ १८ ॥

शय्याधः स्थितो दृष्टया तस्य दर्शितोऽहम् ।
गृहीत्वा तेन बध्धः स्थूणायामार्द्रवर्ध्रेण ॥ १९ ॥

निहतश्च निर्दय-निष्ठुरेण दृढ-यष्टिमुष्टयादिभिः ।
सुप्तेषु तेषु पुन्यैः मम तत्रागतः शुनकः ॥ २० ॥

तेण च बद्धणवद्धा खद्धा मम निद्धबंधवेणेव ।
तोहं मोक्कलगतो पत्तो पल्लीवई समीवं ॥ २१ ॥

गहिऊण तस्स खग्गं उग्गं आकड्ढिऊण उट्ठविआ ।
तह सा दुट्ठसुहावा जह पल्लीवई न उट्ठेइ ॥ २२ ॥

'जइ पुक्कारिसि पावे ! ता इमिणा दारुणेण खग्गेणं ।
छिंदस्सामि तुह सिरं' इय भणिय तमग्गओ काउं ॥ २३ ॥

सहसति नियययगामाभिमुहं संपट्ठिओ तुरियतुरियं ।
दूरंगयस्स मज्झं वोलीणा सव्वरी सव्वा ॥ २४ ॥

तेण पुण अम्ह मग्गो नाओ पयपद्धईए अन्नं च ।
दट्ठूणं दसिआओ खित्ताओ तीइ एतीए ॥ २५ ॥

तेन च बन्धनवर्ध्रा भुक्ता मम स्निग्धबान्धवेनेव ।
ततोऽहं मुत्कलगतः प्राप्तः पल्लीपति समीपम् ॥ २१ ॥

गृहित्वा तस्य खड्गमुग्रं आकृष्योत्थापिता ।
तथा सा दुष्टस्वभावा यथा पल्लीपति नोत्तिष्ठति ॥ २२ ॥

यदि पूत्करोषि पापे ! तर्हि अनया दारुणेन खड्गेन ।
छेत्स्यामि तव शिरः इति भणिता तामग्रतः कृत्वा ॥ २३ ॥

सहसेति निजकग्रामाभिमुखं संप्रस्थितः त्वरितं त्वरितम् ।
दूरंगतस्य ममातिक्रान्ता शर्वरी सर्वा ॥ २४ ॥

तेन पुनरावयोः मार्गो ज्ञातः पदपद्धत्या अन्यच्च ।
दृष्ट्वा दशायाः क्षिप्तायाः तया एतावति ॥ २५ ॥

ता हं कुढिय[1]भयेणं लुक्को एक्काइ वंसजालीए ।
एत्थंतरंमि पत्तो पल्लीवई सह भडेण ॥ २६ ॥

सो मं खग्गपहारेहिं सज्जरं जायगरुयदुक्खोहं ।
कीलितु कीलाएहिं धराए पंचहिं वि अंगेहिं ॥ २७ ॥

तं घित्तूण पडिगओ ममावि परिचतजीवियासस्स ।
पासे वानर एगो संपत्तो सो य मं दट्ठुं ॥ २८ ॥

तयवत्थगयं मुच्छानिमीलियच्छो महीयले पडिओ ।
सुचिरेणं चेयन्नं सो लद्धुं गंतूण अन्नत्थ ॥ २९ ॥

पुण आगमो य तुरंतो घित्तुणं सजलमोसहीजुयलं ।
एगाइ ओसहीए नीसल्लोहं कओ तेण ॥ ३० ॥

तस्मादहं कुढियभयेन निलीन एकस्यां वंशजाल्याम् ।
अत्रान्तरे प्राप्तः पल्लीपतिः सह भटेन ॥ २६ ॥

सो माम् खडगप्रहारै र्जर्जरं जातगुरुकदुःखौधम् ।
किलित्वा कीलकैः धरायां पञ्चभिरप्यङ्गैः ॥ २७ ॥

तां गृहीत्वा प्रतिगतो ममापि परित्यक्तजीविताशस्य ।
पार्श्वे वानर एकः संप्राप्तः स च मां दृष्ट्वा ॥ २८ ॥

तदवस्थगतं मूर्च्छायाः निमीलिताक्षो महितले पतितः ।
सुचिरेण चैतन्यं स लब्धं गत्वान्यत्र ॥ २९ ॥

पुनरागतश्च त्वरमाणो गृहीत्वा सजलमौषधियुगलम् ।
एकयौषधिना निःशल्योहं कृतस्तेन ॥ ३० ॥

---

१. कुढिय दे. कूढ - मूर्ख, બેસમઝ.

बीयाए रुढवणो पच्छा धरणीयलंमि लिहिऊणं ।
हत्थेण अक्खराइं नियसरुवसमक्खायं ॥ ३१ ॥
'आसि पुरा विज्जसुओ तुह गामे **सिद्धकम्म**नामोहं ।
कम्मवसेण जाओ मरिऊणं वानरो इहइं ॥ ३२ ॥
तुह दंसणेण जायं जाईसरणं च मज्झ सहसत्ति ।
तो पुव्वभववियाणिय-ओसहिजुयलेण एएणं ॥ ३३ ॥
पउणीकओसि एवं संपइ पुण सुणसु मज्झ वुत्ततं ।
अहमन्नेणं बलिणा कइणा छड्डाविओ जुहं ॥ ३४ ॥
ता जइ तं हंतूणं जूहवई कुणसि मं तुमं कहवि ।
मज्झुवयारस्स तओ पडिउवयारो कओ होइ' ॥ ३५ ॥

द्वितीयया रुढव्रणः पश्चात् धरणीतले लिखित्वा ।
हस्तेनाक्षराणि निजकः स्वरुपसमाख्यातम् ॥ ३१ ॥
आसीत् पुरा वैद्यसुतस्तव ग्रामे सिद्धकर्मनामाहम् ।
कर्मवशेन जातो मृत्वा वानर इह ॥ ३२ ॥
तव दर्शनेन जातं जातिस्मरणश्च मम सहसेति ।
ततः पूर्वभवविज्ञातऔषधियुगलेनैतेन ॥ ३३ ॥
प्रगुणीकृतोऽस्येवं संप्रति पुनः शृणु मम वृत्तान्तम् ।
अहमन्येन बलिना कपिना मोचितो यूथम् ॥ ३४ ॥
तस्मात् यदि तं हत्वा यूथपतिः करोषि मां त्वङ्कथमपि ।
ममोपकारस्य ततः प्रत्युपकारः कृतः भवति ॥ ३५ ॥

तव्वयणं काऊणं पल्लिं गंतुं पुणोवि पच्छन्नं ।
हंतूण पल्लिनाहं तं घित्तु आगओ सगिहं ॥ ३६ ॥
इय नियमहिला–चेट्ठियदंसणओ विसयविसविरत्तेणं ।
विहिया मया महायस ! पव्वज्जा सुट्ठु अणवज्जा ॥ ३७ ॥
ता भो अभय ! महायस ! पुव्वणुभूयमहाभयं एयं ।
अणुचिंतितस्स महाभयं ति वयणं मह पवत्तं ॥ ३८ ॥

● ● ●

तद्वचनं कृत्वा पल्लिं गत्वा पुनरपि प्रच्छन्नम् ।
हत्वा पल्लिनाथं तां गृहित्वाऽऽगतः स्वगृहम् ॥ ३६ ॥
इति निजमहिलाचेष्टितदर्शनतः विषयविषविरक्तेन ।
विहिता मया महायश ! प्रवज्या सुष्ठ्वनवद्या ॥ ३७ ॥
तस्मात् हे अभयमहायश ! पूर्वानुभूतं महाभयं एतम् ।
अनुचिन्तयतः महाभयमिति वचनं मम प्रवृत्तम् ॥ ३८ ॥

॥ इति द्वितीय सुव्रतमुनिकथानकम् ॥

● ● ●

धनदकथा

अह **धणओ**–नाम मुणी तहेव तइयंमि जामिणि जामे ।
पविसंतो भणई 'अइभयंति' तं पुच्छए **अभओ** ॥ १ ॥

'कत्तो तुज्झ अइभयं !' सो साहइ–'पुव्ववेइयं एयं' ।
पुच्छइ **अभओ** 'भयवं कह तुमए वेइयं ? कहसु' ॥ २ ॥

धणएण तओ वुत्तं **उज्जयणीए** समीवगामंमि ।
आसि पुरा **गुणसुंदर**–खत्तियकुल–पुत्तओ भयवं ॥ ३ ॥

उत्तमवंसुववन्ना कन्ना **उज्जेणिनयरि** वत्थव्वा ।
कुलअभिमाणेण मए परणिया जुव्वणत्थेणं ॥ ४ ॥

धनदकथा

अथ धनको नाममुनिस्तथैव तृतीये यामीनीयामे ।
प्रविशन् भणत्यतिभयमिति तं पृच्छति अभयः ॥ १ ॥

कुतस्तवातिभयं सः कथयति पूर्वं वेदितं एतम् ।
पृच्छति अभयो भगवन् ! कथं त्वया वेदितं कथय ॥ २ ॥

धनकेन तत उक्तं उज्जयिन्याः समीपे ग्रामे ।
आसीत् पुरा गुणसुन्दरक्षत्रियकुलपुत्रको भगवन् ॥ ३ ॥

उत्तमवंशोत्पन्ना कन्या उज्जयनिनगरीवास्तव्या ।
कुलाभिमानेन मया परिणीता यौवनस्थेन ॥ ४ ॥

तीए आणयणत्थं असिबीओ पट्ठिओ ससुरगेहं ।
पत्तो पओससमये **उज्जेणीए** मसाणम्मि ॥ ५ ॥

पिच्छामि महिलमेगं पाउरणपडेण पिहियमुहकमलं ।
करुण-सरेण-रुयंतीं सूलट्ठिय-पुरिस-पासंमि ॥ ६ ॥

संजायदएण मए सा भणिया 'किं तुमं रुयसि भद्दे !' ।
ताहे सगग्गयगिरा एयं भणितुं समाढता ॥ ७ ॥

'जो य न दुक्खं पत्तो जो य न दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।
जो य न दुहिए दुहिओ कहं तस्स कहिज्जए दुक्खं ?' ॥ ८ ॥

इय तव्वयणं सोउं अहियं कारुन्नमागएण मए भणिअं ।
'भद्दे ! निसुणसु मज्झ वि गाहुल्लियं एगं ॥ ९ ॥

तस्या आनयनार्थं खड्गसहायश्चलितः श्वसुरगेहम् ।
प्राप्तः प्रदोषसमये उज्जयिन्यां श्मशाने ॥ ५ ॥

पश्यामि महिलामेकां प्रावरणपटेन पिहितमुखकमलम् ।
करुण-स्वरेण रुदन्तीं शूलीस्थितपुरुषपार्श्वे ॥ ६ ॥

संजातदयेन मया सा भणिता "किं त्वं रोदिषि भद्रे !" ।
तदा सगद्गद्गिरा एतद्भणितुं समारब्धा ॥ ७ ॥

"यश्च न दुःखं प्राप्तो यश्च न दुखस्य निग्रहसमर्थः ।
यश्च न दुःखिते दुखितः कथं तस्य कथयेत् दुःखम् ?" ॥ ८ ॥

इति तद्वचनं श्रुत्वाधिकं कारुण्यमागतेन मया ।
"हे भद्रे ! निशृणु ममापि गाथामेकाम्" ॥ ९ ॥

अहयं दुक्खं पत्तो अहयं दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।
अहियं दुहिए दुहिओ ता मज्झ कहिज्जए दुक्खं' ॥ १० ॥

'जइ एवं ता सुव्वउ जो एसो सूलियाइ उवरि नरो ।
सो मम भत्ता नरवइनरेहिं एयं दसं नीओ ॥ ११ ॥

जीवइ य एष अज्जवि एयनिमित्तं तु भोयणं धित्तुं ।
अहमागयम्हि न य भोइउं इमं सुयणु सक्केमि ॥ १२ ॥

तो निष्फलपयासा सोयत्ता रोइउं अहं लग्गा ।
आपुच्छिया य तुमए सुपुरिष-करुणा-पवन्नेण ॥ १३ ॥

ता कुणसु मह पसायं ठवेसु मं निययखंधदेसम्मि ।
जेणेयं नियय‍पइं भुंजावेमि सहत्थेणं ॥ १४ ॥

अहं दुखं प्राप्तोऽहं दुखस्य निग्रहसमर्थः ।
अधिकं दुःखिते दुखितः तर्हि मह्यं कथयेत् दुःखम् ॥ १० ॥

"यद्येवं तर्हि शृणोतु य एष शूलिकाया उपरि नरः ।
स मम भर्ता नरपतिनरैरेतां दशां नीतः ॥ ११ ॥

जीवति च एष अद्यापि एतन्निमित्तं तु भोजनं गृहीत्वा ।
अहमागताऽस्मि न च भोजयितुमिमं सुतनो ! शक्नोमि ॥ १२ ॥

ततो निष्फलप्रयासा शोचयित्वा रोदितुमहं लग्ना ।
आपृष्टा च त्वया सुपुरुष ! करुणाप्रपन्नेन ॥ १३ ॥

तर्हि कुरु मम प्रसादं स्थापय मां निजकस्कंधदेशे ।
येनेमं निजकपतिं भोजयामि स्वहस्तेन ॥ १४ ॥

जोएयव्वं न तए उद्धं महसंमुहं महासत ! ।
जेण न लज्जामि अहं तुह खंधपइट्ठिया संती' ॥ १५ ॥
खग्गं मोत्तुं धरणीयलंमि खंधम्मि सा मए ठविया ।
सूलारोवियपुरिसस्स संतियं छिन्नए अंगं ॥ १६ ॥
निवडंति मज्झ उवरिं पुणरुत्तं रुहिरबिंदुणो बहवे ।
तिहं सलिलस्स कणे कलयंतो ठामि विसत्थो ॥ १७ ॥
अवलोइयं चिरेण निव्विन्नेणं मए उवरि हुत्तं ।
दिट्ठं च चिट्ठियं से भयजणणं भीमरुवाए ॥ १८ ॥
तो तं भूमीइ निवाडिऊण भयकंपमाणसव्वंगो ।
वीसारिऊण खग्गं पुव्वविमुक्कं तहिं ठाणे ॥ १९ ॥

द्रष्टव्यं न त्वया उर्ध्वं मम संमुखं महासत्व ! ।
येन न लज्जेऽहं तव स्कंधप्रतिष्ठिता सन्ती ॥ १५ ॥
खड्गं मुक्त्वा धरणीतले स्कन्धे सा मया स्थापिता ।
शूलारोपितपुरुषस्य सत्कं छिनत्त्यङ्गम् ॥ १६ ॥
निपतन्ति ममोपरि वारंवारं रुधिरबिन्दवो बहवः ।
तानहं सलिलस्य कणान् कलयन् तिष्ठामि विश्वस्तः ॥ १७ ॥
अवलोकितं चिरेण निर्विण्णेण मयोपर्यभिमुखम् ।
दृष्टं च चेष्टितं तस्या भयजननं भीमरुपायाः ॥ १८ ॥
ततस्तां भूम्यां निपात्य भयकंपमानसर्वाङ्गः ।
विस्मृत्य खड्गं पूर्वविमुक्तं तत्र स्थाने ॥ १९ ॥

वेगेण पलायंतो पत्तोहं जाव पुरपओलीए ।
ता सा वि तमेव असिं घेत्तूण समागया तत्थ ॥ २० ॥

तीए य मज्झ ऊरु गोपुरवर पउलिबाहिठिओ ।
छिन्नो खग्गपहारेण पावकम्माए सहसत्ति ॥ २१ ॥

तं घेतूण गया सा अहं पि तत्थेव निवडिओ संतो ।
विलवामि करुणकरुणं दुवारे **दुग्गाइ** अग्गंमि ॥ २२ ॥

कुट्टदेवीए भणिओ तह विलवंतो अहं सकरुणाए ।
'भो भद्द साइणीहिं सह अम्हाणं इमा मे ॥ २३ ॥

जं पुरपओलिपरओ दुपयं च चउपयं च तं तासिं ।
जं तु तयब्भंतरओ तं सव्वं अम्हया हवइ ॥ २४ ॥

वेगेन पलायमानः प्राप्तोऽहं यावत् पुरप्रतोल्याम् ।
तावत् सापि तमेवासिं गृहीत्वा समागता तत्र ॥ २० ॥

तया च ममोरुः गोपुरवरप्रतोलिबहिःस्थितः ।
छिन्नः खड्गप्रहारेण पापकर्मणा सहसा इति ॥ २१ ॥

तं गृहीत्वा गता साहमपि तत्रैव निपतितः सन् ।
विलपामि करुणकरुणं द्वारे दुर्गाया अग्रे ॥ २२ ॥

कुट्टदेव्या भणितस्तत्र विलपन्नहं सकरुणया ।
भो भद्र ! शाकीनिभिः सहास्माकं इमा मर्यादा ॥ २३ ॥

यं पुरप्रतोलिपरतः द्विपदञ्च चतुष्पदञ्च तं तासाम् ।
यन्तु तदभ्यन्तरस्तं सर्वमस्माकं भवति ॥ २४ ॥

ता तह उरु एसो पुरषाहि ठिओत्ति रक्खिओ न मए ।
तहवि तुमं मा रोय सुकरेमि अचिरेण तुह 'एयं'[१] ॥ २५ ॥

इय भणिऊणं तीए अचिंतणिज्जाए देवसत्तीए ।
ऊरु तयवत्थोच्चिय[२] मज्झ कओ कयपसायाए ॥ २६ ॥

तं पणमिऊणं अह यं गओ अहं ससुरमंदिरं तं च ।
पिहिय-दुवारं दट्ठुं विवरेण ता पलोएमि ॥ २७ ॥

पिच्छामि महिलियं सासुयं च तहियं पइवकंतीए[३] ।
मंसं खायंतीओ दो वि पियंतीओ मज्जं च ॥ २८ ॥

इत्थंतरंमि मह सासुयाइ वुत्तं जहा इमं मंसं ।
अइमिट्ठं तो पभणइ मह भज्जा एरिसं वयणं ॥ २९ ॥

तस्मात् तत्र उरु एषः पुरबहिस्स्थित इति रक्षितो न मया ।
तथापि त्वं मा रुदिहि सुष्ठु करोम्यचिरेण तवैताम् ॥ २५ ॥

इति भणित्वा तया अचिन्त्याया देवशक्त्या ।
उरु तदवस्थैव मम कृतः कृतप्रसादया ॥ २६ ॥

तां प्रणम्य अथ यद् गतोहं श्वश्रुरमन्दिरं तच्च ।
पिहितद्वारं दृष्ट्वा विवरेण तावत् प्रलोकयामि ॥ २७ ॥

पश्यामि महिलां श्वश्रूं च तत्र प्रदीपकान्त्या ।
मांसं खादन्त्यौ द्वेऽपि पिबन्त्यौ मद्यञ्च ॥ २८ ॥

अत्रान्तरे मम श्वश्रूक्तं यथेमं मांसम् ।
अतिमिष्टं ततः प्रभणति मम भार्या ईदृशं वचनम् ॥ २९ ॥

---

१. एयं = जंघा । २. तयवत्थ = तदवस्थ । ३. पइवकंतीए = प्रदीपकान्त्या ।

'अम्मा तुह जामाउय संतियमेयं कहंतओ सव्वो ।
पुव्वुत्तो वुत्तंतो कहिओ जाव उरु उच्छिन्नो ॥ ३० ॥

तो हं भयसंभंतो धरंमि गंतूण जायसंवेगो ।
पव्वइओ गुरुमूले ता अइभयमेरिसं मज्झ ॥ ३१ ॥

जोणयसाहुकहा

ततो चउत्थ-जामे भयाइभयमाह जोणओ साहू ।
कहइ य निय वृत्तंतं अभयकुमारस्स तह चेव ॥ ३२ ॥

उज्जेणीए सेट्ठी**धणदत्तो** भारिया **सुभद्दा** से ।
ताण सुओऽहं मज्झ य नामेणं **सिरिमई** भज्जा ॥ ३३ ॥

सा मज्झ चलण-धोवणसलिलं नेहेण पइदिणं पियइ ।
अहमवि अणुरत्तमणो तीए वयणं न लंघेमि ॥ ३४ ॥

अम्बे ! तव जामातुः सत्कं यमेतत्कथयन्ती सर्वः ।
पूर्वोक्तो वृत्तान्तः कथितो यावदुरुच्छिन्नः ॥ ३० ॥

तस्मादहं भयसम्भ्रान्तो गृहे गत्वा जातसंवेगः ।
प्रव्रजितो गुरुमूले तस्मादतिभयमीदृशं मम ॥ ३१ ॥

जोनकसाधुकथा

ततश्चतुर्थयामे भयातिभयमाह जोनकस्साधुः ।
कथयति च निजवृतान्तं, अभयकुमाराय तथैव ॥ ३२ ॥

उज्जेन्यां श्रेष्ठिधनदत्तो भार्या सुभद्रा तस्य ।
तयोः सुतोऽहं मम च नाम्ना श्रीमतीभार्या ॥ ३३ ॥

सा मम चरणधावनसलिलं स्नेहेन प्रतिदिनं पिबति ।
अहमप्यनुरक्तमनास्तस्या वचनं न लङ्घयामि ॥ ३४ ॥

एवं वच्चइ कालो भणिओ अह अन्नया अहं तीए ।
'मह पिययम ! अइसद्धा जाया मियपुच्छमंसंम्मि ॥ ३५ ॥
ता जइ तुह पसाएण मज्झ संपडइ तं न अचिरेण ।
ता होइ फुडं मरणं इय नाउं कुणसु जं जोगं' ॥ ३६ ॥
तो सा मए सदुक्खं भणिया 'भण पिययमे ! कहिं होंति ।
ते मियपुच्छयजीवा तं मंसं जेण आणेमि ॥ ३७ ॥
सा पभणइ '**रायगिहे** नयरे **सेणिय**निवस्स गेहम्मि ।
तेसिं वित्ति पउत्ति एसा निसुया मए पुव्विं ॥ ३८ ॥
तो तत्थ तुमं वच्चसु जइ पिय ! कज्जं मए जीयंतीए' ।
इय भणिओ तस्साह संपत्तो बहिरुज्जाणे ॥ ३९ ॥

एवं व्रजति कालो भणितोऽथान्यदाहं तया ।
मम प्रियतम ! अतिश्रद्धा जाता मृगपृच्छमांसे ॥ ३५ ॥
तस्मात् यदि तव प्रसादेन मां संपद्यतेति तन्नाचिरेण ।
तर्हि भवति स्फुटं मरणं इति ज्ञात्वा कुरु यं योगम् ॥ ३६ ॥
तदा सा मया सदुःखं भणिता भण प्रियतमे ! कुत्र भवन्ति ।
ते मृगपृच्छजीवाः तन्मासं येनऽऽनयामि ॥ ३७ ॥
सा प्रभणति राजगृहे नगरे श्रेणिक-नृपस्य गृहे ।
तेषाम् वृत्ति प्रवृत्येषा निश्रुता मया पूर्वे ॥ ३८ ॥
ततस्तत्र त्वं व्रज यदि प्रिय ! कार्यं मम जीवन्त्याः ।
इति भणितस्तयाहं संप्राप्तो बहिरुद्याने ॥ ३९ ॥

पिच्छामि वीसमंतो पत्ताणं कीलणत्थमुज्जाणे ।
विविहाइं विलसियाइं कामुयसहियाण वेसाणं ॥ ४० ॥

अह ताणं मज्झओ एगा वररुवधारणी वेसा ।
नामेण **मगहसेणा** केणवि खयरेण अवहरिया ॥ ४१ ॥

तो परियणेण तस्सा महया सद्धेण एयमुग्घुट्ठं ।
'भो ! धाह धाह धावह हीरइ गोसामिणी अम्हं' ॥ ४२ ॥

एवं मुणिऊण मए सहसा आकन्नपूरियं बाणं ।
मोत्तुण सो दुरप्पा गयणत्थो मारिओ खयरो ॥ ४३ ॥

पडिया य तस्स हत्थाओ **मगहसेणा** सरोवरजलंमि ।
तत्तो उत्तरिऊणं समागया मज्झ पासंमि ॥ ४४ ॥

प्रेक्षे विश्रामयन् प्राप्तानां कीडनार्थमुद्याने ।
विविधानि विलसितानि कामुकसहितानां वेश्यानाम् ॥ ४० ॥

अथ तेषां मध्यत एका वररुपधारणी वेश्या ।
नाम्ना मगधसेना केनापि खेचरेणापहृता ॥ ४१ ॥

ततः परिजनेन तस्या महता शब्देन एवमुद्घोषितम् ।
भो ! धावत धावत धावत ह्रियते गोस्वामीन्यस्माकम् ॥ ४२ ॥

एवं ज्ञात्वा मया सहसाऽऽकर्णपूरितं बाणम् ।
मुक्त्वा सो दुरात्मा गगनस्थो मारितः खेचरः ॥ ४३ ॥

पतिता च तस्य हस्तात् मगधसेना सरोवरजले ।
तत उत्तीर्य समागता मम पार्श्वे ॥ ४४ ॥

भणिओ अहं सविणयं तीइ इमं कोमलाइ वायाए ।
'सामिय ! कुणसु पसायं इमंमि कयलीहरे एहि' ॥ ४५ ॥
तत्थ गओ हं मज्जियजिमिओ तदिन्नपरिहियसुवत्थो ।
सुहसयणीयनिसन्नो तीए आपुच्छिओ एवं ॥ ४६ ॥
'सुपुरिस ! कत्तो तं आगओसि ? किं वा पओयणं तुज्झ ? ।'
इय पुट्ठेणं कहिओ तीइ मए निययवुत्तंतो ॥ ४७ ॥
तो भणइ मगहसेणा 'सामि ! तुमं [१]उज्जुओ न लक्खेसि ।
नियमहिलाइ सहावं सा खलु अच्चंतदुस्सीला ॥ ४८ ॥
जइ सा होज्ज सुशीला तुमं च जइ होहि वल्लहो तीए ।
ता कह नीसारीज्जा घराउ एएण कवडेणं' ॥ ४९ ॥

भणितोऽहं सविनयं तयेदम् कोमलया वाचा ।
स्वामिन् ! कुरु प्रसादमस्मिन् कदलीगृहे एहि ॥ ४५ ॥
तत्र गतोऽहं मार्जितजेमितः, तद्दत्तपरिहितसुवस्त्रः ।
सुखशयनीयनिषण्णः तयाऽऽपृष्ट एवम् ॥ ४६ ॥
सत्पुरुष ! कुतस्त्वं आगतोऽसि किं वा प्रयोजनं तव ।
इति पृष्टेन कथितस्तया मया निजक वृत्तान्तः ॥ ४७ ॥
ततो भणति मगधसेना स्वामिन् ! त्वं ऋजुको न लक्ष्यसि ।
निजमहिलायाः स्वभावं सा खलु अत्यंतदुश्शीला ॥ ४८ ॥
यदि सा भवेत् सुशीला त्वञ्च यदि भवेः वल्लभस्तस्याः ।
तर्हि कथं निसारयेत् गृहादेतेन कपटेन ॥ ४९ ॥

---

१. उज्जु = ऋजुकः ।

इय भणिरी सा भणिआ मए जहा 'सुयणु ! मा इमं भणसु ।
सीलगुणेणान्न समो तीए वि णउ च्चिय कहेइ' ॥ ५० ॥

मं अच्चंतऽणुरत्तं तदुवरि नाऊण **मगहसेणाए** ।
भावन्नुयाइ मोणं झत्ति कयं तइयरे तम्मि ॥ ५१ ॥

चूडामणी निबद्धो ममुत्तमंगे इमं भणंतीए ।
'पुरिमज्झे पविसामो ऊस्सुरं वट्टए इण्हिं' ॥ ५२ ॥

इय भणिऊण पयट्टा मए समं संदणं समभिरुढा ।
वज्जंत बहुविहाऽऽउज्जसद्दपडिसद्दभरियदिसा ॥ ५३ ॥

पविसंतलोककलयलतूरखोच्छलियरोसदुप्पेच्छो ।
तत्थागओ गइंदो नासिंतो नारिनरनियरं ॥ ५४ ॥

इति भणन्ती सा भणिता मया यथा सुतनो ! मेदम् भण ।
शीलगुणेनान्य समा तस्या अपि नैवं कथयति ॥ ५० ॥

मां अत्यन्तानुरक्तं तदुपरि ज्ञात्वा मगधसेनया ।
भावज्ञया मौनं झटिति कृतं व्यतिकरे तस्मिन् ॥ ५१ ॥

चूडामणि-र्निबद्धो ममोत्तमाङ्गे इदं भणन्त्याम् ।
पुरिमध्ये प्रविशामः उत्सूरं वर्त्तते इदानीम् ॥ ५२ ॥

इति भणित्वा प्रवृत्ता मया सह स्यन्दनं समभिरुढा ।
व्रजन् बहुविधातोद्यशब्दप्रतिशब्दभृतदिक् ॥ ५३ ॥

प्रविशल्लोककलकलतूररवोच्छलितरोषदुष्प्रेक्ष्यः ।
तत्रागतो गजेन्द्रो नाशयन् नारिनरनिकरम् ॥ ५४ ॥

सो य मए गयसिक्खाकुसलेण वसीकओ खणद्धेणं ।
पत्तो य तओ लोयाओ साहुवाओ अणन्नसमो ॥ ५५ ॥

तो लोएणं रंजियमणेण बहुविहगिराहिं थुव्वंतो ।
पत्तो हं तीइ घरं मणोहरं सुरविमाणुव्व ॥ ५६ ॥

खणमित्तेणं तीए भणिओ हं 'अज्ज अज्जउत्त मए ।
सेणियनरिंदपुरओ पणच्चियव्वं पयत्तेणं ॥ ५७ ॥

तो गच्छसु पिययम ! तुमंपि' तत्तो मए इमं भणियं ।
'वच्च तुमं अहमिहइं चिट्ठिस्सं एइ मह निद्दा' ॥ ५८ ॥

इय भणियम्मि गया सा नरिंदपुरओ पणच्चिउं लग्गा ।
अहमवि तत्थेव गओ मियपुच्छस्स मंसगहणत्थं ॥ ५९ ॥

स च मया गजशिक्षाकुशलेन वशीकृतः क्षणार्धेन ।
प्राप्तश्च ततो लोकातः साधुवादोऽनन्य-समः ॥ ५५ ॥

ततो लोकेन रञ्जितमनसा बहुविधगिर्भिः स्तुवन् ।
प्राप्तोऽहं तस्या गृहं मनोहरं सुरविमानेव ॥ ५६ ॥

क्षणमात्रेण तया भणितोऽहं अद्य आर्यपुत्र ! मया ।
श्रेणिकनरेन्द्रपुरतः प्रणर्तितव्यं प्रयत्नेन ॥ ५७ ॥

तर्हि आगच्छ प्रियतम ! त्वमपि ततो मयेदं भणितम् ।
व्रज त्वमहमिह स्थास्यामि एति मम निद्रा ॥ ५८ ॥

इति भणिते गता सा नरेन्द्रपुरतः प्रणर्तितुं लग्ना ।
अहमपि तत्रैव गत मृगपृच्छस्य मांसं ग्रहणार्थम् ॥ ५९ ॥

पिक्खणयवावडेसुं रक्खयपुरिसेसु लद्धलक्खेणं ।
मिगपुच्छस्स मंसं गहियं गोछाइयं[1] च तहा ॥ ६० ॥

जा निस्सरिउं लग्गो च लक्खिओ ताव रक्खयनरेहिं ।
मंसवहारो रन्नो निवेइओ कहवि नाऊणं ॥ ६१ ॥

रन्नावि रंगभंगो मा होउ इमं विभावयंतेणं ।
न हु किंचि जाव भणियं ताव अहं निब्भओ संतो ॥ ६२ ॥

तत्थेव एग देसम्मि संठिओ विविहभावहावेहिं ।
नच्चंतिं अवलोएमि मगहसेणं महागणियं ॥ ६३ ॥

तीए य नट्टनिउणत्ततोसिएणं **सेणिय**महानरिंदेणं ।
पडिवन्नंमि वरतिए पठियमिमं महनिमित्तेणं ॥ ६४ ॥

प्रेक्षणकव्यापृतेषु रक्षकपुरुषेषु लब्धलक्षेण ।
मृगपृच्छस्य मांसं गृहीतं आच्छादितञ्च तथा ॥ ६० ॥

यावन्निस्सरितुं लग्नश्च लक्षितस्तावत् रक्षकनरैः ।
मांसापहारो राज्ञे निवेदितः कथमपि ज्ञात्वा ॥ ६१ ॥

राज्ञापि रङ्गभङ्ग मा भवतु इमं विभावयता ।
न खलु किञ्चित् यावद् भणितं तावदहं निर्भयस्सन् ॥ ६२ ॥

तत्रैव एकदेशे संस्थितो विविधभावहावैः ।
नृत्यन्तीमवलोकयामि मगधसेनां महागणिकाम् ॥ ६३ ॥

तया च नृत्यनिपुणत्वतोषितेन श्रेणिकमहानरेन्द्रेण ।
प्रतिपन्ने वरत्रिके पठितमिदं ममनिमित्तेन ॥ ६४ ॥

---

१. गोछाइयं - आच्छादितं

'मियपुच्छमंसगाही मह जीविदायओ महासत्तो ।
कत्थच्छइ मज्झपिओ चूडामणिमंडणो [1]मइमं' ॥ ६५ ॥

इय तीइ वयणपंकयविणिग्गयं निसुणिऊण वयणमिमं ।
भणियं मए 'किसोयरिए ! सोहं एत्थ चिट्ठामि' ॥ ६६ ॥

तो तीए विन्नत्तो नरनाहो देव पुव्वपडिवन्ना ।
जे तिन्निवरा ताणं मज्झाओ दोन्नि मे देहि ॥ ६७ ॥

सो पभणइ 'विसत्थो मग्गसु जं भे समीहियं किंचि' ।
तीए भणियं 'अभयं एगेणं होउ एयस्स ॥ ६८ ॥

बीएणं एसोच्चिय मज्झवरो'मन्नियं तयं रन्ना ।
तो सा लद्धपसाया मए समं आगया सगिहं ॥ ६९ ॥

मृगपृच्छमांसग्राही मम जीवितदायको महासत्वः ।
कुत्रास्ते मम प्रियश्चूडामणिमण्डनो मतिमान् ॥ ६५ ॥

इति तस्या वदनपङ्कजविनिर्गतं निश्रुत्य वचनमिदम् ।
भणितं मया कृशोदरि सोऽहमत्र तिष्ठामि ॥ ६६ ॥

ततस्तया विज्ञप्तो नरनाथो देव ! पूर्वप्रतिपन्ना ।
ये त्रयो वरास्तेषां मध्यतो द्वे मम देहि ॥ ६७ ॥

स प्रभणति विश्वस्तो मार्गय यद् भोः समीहितं किञ्चित् ।
तया भणितमभयमेकेन भवत्वेतस्य ॥ ६८ ॥

द्वितीयेन एषैव मम वरो मतं तकं राज्ञा ।
ततः सा लब्धप्रसादा मया सह आगता स्वगृहम् ॥ ६९ ॥

---

१. मइमं - मतिमान

वोलीणेसुं कइवयदिणेसु भणिया मए मगहसेणा ।
'वच्चामि अहं दइए ! नियनयरं जइ तुमं भणसि' ॥ ७० ॥

तीए भणिय'मवस्सं जइ गंतव्वं तओ ममं धितुं ।
वच्चसु 'एवं होउ'त्ति मन्नियं नं मए वयणं ॥ ७१ ॥

तो तीए अप्पाणं वरेण मोयावियं नरिंदाओ ।
विहिया य निरवसेसा सिग्घं चिय गमणसामग्गी ॥ ७२ ॥

तो हं तीए सहिओ उज्जेणिं पत्थिओ कमेणं च ।
संपत्तो से बाहिं तं मोत्तूणं तहिं चेव ॥ ७३ ॥

रयणीए नियघरं खग्गसहाओ अहं गओ जाव ।
पिच्छामि ताव नियमं भज्जं सुत्तं सह विडेणं ॥ ७४ ॥

व्युत्क्रान्तेषु कतिपयदिनेषु भणिता मया मगधसेना ।
"व्रजाम्यहं दयिते ! निजनगरं यदि त्वं भणसि" ॥ ७० ॥

तया भणितमवश्यं यदि गन्तव्यं ततो माम् गृहीत्वा ।
व्रज एवं भवत्विति मतं तन्मया वचनम् ॥ ७१ ॥

ततस्तयात्मानं वरेण मोचितं नरेन्द्रात् ।
विहिता च निरवशेषा शिघ्रमेव गमनसामग्री ॥ ७२ ॥

ततोऽहं तया सहित उज्जेयनिं प्रस्थितः क्रमेण च ।
संप्राप्तस्तस्या बहिस्तां मुक्त्वा तत्रैव ॥ ७३ ॥

रजन्यां निजकगृहं खड्गसहायोऽहं गतो यावत् ।
पश्यामि तावन्निजकां भार्यां सुप्तां सह विटेन ॥ ७४ ॥

तो रोषवसेण मए खग्गं आयड्ढिऊण अच्चुग्गं ।
तह सो हओ वराओ पाणेहिं जह परिच्चत्तो ॥ ७५ ॥

पच्छन्नपए संठिओ पिच्छामि तीए खणविबुद्धाए ।
[१]खड्डाए विहिप्पंतं तं पुरिसं खंडखंडकयं ॥ ७६ ॥

पिच्छंतस्सेवमहं तं खड्डां पूरिऊण धूलीए ।
तदुवरि कयं महंतं पीढं लित्तं च गुत्तं च ॥ ७७ ॥

तं दट्ठूणं सव्वं सुत्ताए तीए आगओ बहि ।
कहिऊणं वुत्तंतं वेसाए **मगहसेणाए** ॥ ७८ ॥

रायगिहं चेव गओ तीए सहिओ अहासुहं तत्थ ।
गमिऊण किंपि कालं उज्जेणी आगओम्हि पुणो ॥ ७९ ॥

ततो रोषवशेन मया खड्गमाकृष्य अत्युग्रम् ।
तथा स हतो वराकः प्राणैः यथा परित्यक्तः ॥ ७५ ॥

प्रच्छन्नपादेः संस्थितः पश्यामि तस्यां क्षणं विबुद्धायां ।
खड्डायां निक्षिपन्तं तं पुरुषं खण्डखण्डकृतम् ॥ ७६ ॥

पश्यत एवमहं तां खड्डां पूरयित्वा धूलया ।
तदुवरिकृतं महत्-पीठ लिप्तं च गुप्तं च ॥ ७७ ॥

तं दृष्टवा सर्वं सुप्तायां तस्यां आगतो बहिः ।
कथयित्वा वृतान्तं वेश्यायै मगधसेनायै ॥ ७८ ॥

राजगृहमेव गतस्तया सहितो यथासुखं तत्र ।
गमयित्वा किमपि कालं उज्जयनीमागतोऽस्मि पुनः ॥ ७९ ॥

---

१. खड्डा दे. - ખાડર, ગર્તા, ખાડો.

आणंदिऊण जणणी-जणयं च सदंसणेण धरणीए ।
घरमागओम्हि तीए अपयासंतो निययभावं ॥ ८० ॥

सा पुण मइसंपत्ते घरंगणे कवडपयडियपमोया ।
पुच्छइ 'किं सामि! चिराओ आगमो ?'तो मए भणियं ॥ ८१ ॥

'तुज्झ कएण किसोयरि ! मियपुच्छयमंसमनियंतस्स ।
लग्गो इत्तो कालो न य संपत्तं तयं कहवि ॥ ८२ ॥

तो हं असिद्धकज्जो पिए ! इयाणिं पि कहवि किच्छेणं ।
हियएण अणिच्छंतो इय पत्तो तुम्ह नेहेणं' ॥ ८३ ॥

एमाइ तीइ कहियं अत्थंतो तत्थोऽहं नियच्छामि ।
निच्चं चिय तं पीठं कयपूयं अग्गकूरेणं ॥ ८४ ॥

आनन्दयित्वा जननी-जनकञ्च स्वदर्शनेन गृहिण्याः ।
गृहमागतोऽस्मि तस्या अप्रकाशयन्निजकभावम् ॥ ८० ॥

सा पुनः मयि संप्राप्ते गृहाङ्गणे कपटप्रकटितप्रमोदात् ।
पृच्छति किं स्वामिन् ! चिरादागतस्ततो मया भणितम् ॥ ८१ ॥

तव कृते कृशोदरि ! मृगपृच्छमांसमपश्यतः ।
लग्न इतः कालं न च संप्राप्तं तकं कथमपि ॥ ८२ ॥

ततोऽहं असिद्धकार्यं प्रिये ! इदानीमपि कथमपि कृच्छ्रेण ।
हृदयेणानिच्छन्निति प्राप्तस्तव स्नेहेन ॥ ८३ ॥

एवमादि तस्यै कथितं तिष्ठन् तत्राहं पश्यामि ।
नित्यमेव तं पीठं कृतपूजमग्रकूरेण ॥ ८४ ॥

ततो मए नियमणे परिभावियमेरिसं जहा एसा ।
जारस्स तस्स अज्जवि मोहेणं कुणइ इय पूयं ॥ ८५ ॥

अन्नदिणे सा भणिया मए इमं 'पिअयमे ! महं कुणसु ।
पाहुन्नं घयन्नेहिं अज्जं घयखंडजुत्तेहिं ॥ ८६ ॥

न य तत्तो मज्जाओ दायव्वं किं पि ताव अन्नस्स ।
जाव मए नो भुत्तं' तीए 'एवं'ति पडिवन्नं ॥ ८७ ॥

भणियं च 'भणसि किं नाह ! एरिसं मज्झ किं तुमाओ वि ।
अन्नो को वि पिययमो पढमं दाहामि जस्साहं' ॥ ८८ ॥

उचिए समए भोयणनिमित्तमेगत्थ महनिसन्नस्स ।
पढमुत्तिन्न घयउन्नमेगमुण्हं करे घेत्तुं ॥ ८९ ॥

ततो मया निजमनसि परिभावितमीदृशं यथैषा ।
जारस्य तस्याद्यापि मोहेन करोत्यमू पूजाम् ॥ ८५ ॥

अन्यदिने सा भणिता मयेदम् प्रियतमे ! मम कुरु ।
प्राघूर्णं घृतपूरैरद्य घृतखंडयुक्तैः ॥ ८६ ॥

न च ततो मध्यातो दातव्य किमपि तावदन्यस्य ।
यावन्मया न भुक्तं तयैवमिति प्रतिपन्नम् ॥ ८७ ॥

भणितञ्च भणसि किं नाथ ! ईदृशं मम किं त्वदपि ।
अन्यः कोऽपि प्रियतमः प्रथमं दास्यामि यस्याहम् ॥ ८८ ॥

उचिते समये भोजननिमित्तमेकत्र ममनिषण्णस्य ।
प्रथमावतीर्णं घृतपूर्णं एकमुष्णं करे गृहीत्वा ॥ ८९ ॥

पक्खिवइ तत्थ वडए 'दद्धादद्धात्तिजंपिरी पावा ।
तो **अभय** ! मए भणियं किं अज्जवि तीइ किंतु तए ॥ ९० ॥

पियरेण मए पुण भणिए जाया गरुयकोवा सा ।
घित्तुं तमेव घयउन्नं पयणपत्तं जलणतत्तं ॥ ९१ ॥

पहणामिति पगामं पहाविया मह पलायमाणस्स ।
पिट्ठीए खिवइ तयं सघयं तवयं विगयकरुणा ॥ ९२ ॥

तेणाहं दड्ढतणु गओ घरं कहवि जणणि-जणयाणं ।
कालेणं सत्थदेहो पव्वइओ जायसंवेगो ॥ ९३ ॥

एवं मए महायस ! भयाइभयमेरिसं समणुभूयं ।
तं सुमरंतेण निसीहियए ठाणे तमेवुत्तं ॥ ९४ ॥

प्रक्षिपति तत्र वटकान् दग्धा दग्धा इति जल्पती पापा ।
ततोऽभय ! मया भणितं किं अद्याऽपि तया किं तव ॥ ९० ॥

प्रियतरेण मया पुनः भणिते जाता गुरुककोपा सा ।
गृहीत्वा तमेव घृतपूर्णं पचनप्राप्तं ज्वलनतप्तम् ॥ ९१ ॥

प्रहन्मीति प्रकामं प्रधाविता मम पलायमानस्य ।
पृष्ठे क्षिपति तकं सघृतं तप्तं विगतकरुणा ॥ ९२ ॥

तेनाहं दग्धतनु-र्गतो गृहं कथमपि जननीजनकयोः ।
कालेण स्वस्थदेहः प्रव्रजितो जातस्संवेगः ॥ ९३ ॥

एवं मया महायश ! भयातिभयमेतादृशं समनुभूतम् ।
तं स्मरता नैषेधिक्याः स्थाने तमेवोक्तम् ॥ ९४ ॥

जोनकमुनि कथानकं चतुर्थं समाप्तम्

एत्थावसरं उइयम्मि सूरिए पोसहं तु पारिता ।
अभयकुमारो बाहिं तत्तो पेच्छइ तयं हारं ॥ १ ॥

चिंतइ एयनिमित्तं साधूहिं भयाइयाइं वयणाइं ।
भणियाइं न उण लोहो एत्थ कओ विगयलोहेहिं ॥ २ ॥

ता धन्ना कयउन्ना एए सहलं य जीवियमिमेसिं ।
को वा होज्ज सरिच्छो इमेहिं सयल वि जियलोए ॥ ३ ॥

एवं **अभय**कुमारो मुणिगुणसंघायभाविओ बाढं ।
घित्तूण तयं हारं ढोयइ रन्नो निययपिउणो ॥ ४ ॥

ता भो **कुंचिय**सावय ! सुसाहुणो होंति इय विगयलोहा ।
तो **कुंचि**ओ पयंपइ अन्ने ते तारिसो, न तुमं ॥ ५ ॥

अत्रावसरे उदिते सूर्ये पौषधं तु पारयित्वा ।
अभयकुमारो बहिस्ततः प्रेक्षते तकं हारम् ॥ १ ॥

चिन्तयति एतन्निमित्तं साधूभिः भयादिनि वचनानि ।
भणितानि न पुनर्लोभोऽत्रकृतो विगतलोभैः ॥ २ ॥

तस्मात् धन्याः कृतपुन्या एते सफलं च जीवितमेषाम् ।
को वा भवन्ति सदृश एभिः सकलोऽपि जीवलोके ॥ ३ ॥

एवमभयकुमारो मुनिगुणसंघातभावितो बाढम् ।
गृहीत्वा तकं हारं ढौकयति राज्ञो निजकपितुः ॥ ४ ॥

तस्मात् भो ! कुञ्चिकश्रावकः सुसाधवो भवन्ति इति विगतलोभाः ।
ततः कुञ्चिकः प्रजल्पत्यन्ये ते तादृशा, न त्वम् ॥ ५ ॥

इय मुणिवइमुणिचरिए हारुप्पत्तिभयाइ नयजुत्तं[1] ।
सुत्थियमाइ जइणं कहाणयं बीयमवखायं ॥ ६ ॥

सीहकहा

तं पुण सीहसरिच्छो पुच्छइ साहू 'कहं इमो' आह ।
वाणारसीइ राया **जियसत्तू** तस्स वरविज्जो ॥ ७ ॥

तस्स सुया दो जणयम्मि उवरए विज्जयं अयाणंता ।
रन्ना जणयस्स पए न कया अन्नो कओ विज्जो ॥ ८ ॥

ते पुण अवमाणेणं गंतुं देसंतरम्मि पढिऊण ।
वेज्जयसत्थं वलिया अंधं सीहं नियंति पहे ॥ ९ ॥

दीणाणाहाईणं कायव्वं विज्जयंति गुरुवयणं ।
सुमरंतेणं लहुणा सीहो सज्जो कओ कहवि ॥ १० ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे हारोत्पत्तिभयादिनययुक्तम् ।
सुस्थितमादियतिनां कथानकं द्वितीयं आख्यातम् ॥ ६ ॥

सिंहकथा

तं पुनः सिंहसदृशः पृच्छति साधुः कथं अयमाह ।
वाणारस्याः राजा जितशत्रुः, तस्य वरवैद्यः ॥ ७ ॥
तस्य सुतौ द्वौ जनके मृते वैद्यकमजानन्तौ ।
राज्ञा जनकस्य पदे न कृतौ अन्यः कृतो वैद्यः ॥ ८ ॥
तौ पुनः अपमानेन गत्वा देशान्तरे पठित्वा ।
वैद्यकशास्त्रं वलितौ अन्धं सिंहं पश्यतः पथि ॥ ९ ॥
दीनानाथादीनां कर्तव्यं वैद्यकमिति गुरुवचनम् ।
स्मरता लघुना सिंहः सज्जः कृतः कथमपि ॥ १० ॥

---

१. नय - कथा ।

जिट्ठो उण न हु तिरइ तं वारेऊं सहोयरं निययं ।
ताहे अणागयं चिय आरुढो तरु वरे तुंगे ॥ ११ ॥

इयरो उण उययारीवि निव्विवेएण तेण सीहेण ।
विखुहिएणं खद्धो गयम्मि अन्नत्थ सीहम्मि ॥ १२ ॥

जिट्ठो उत्तरिऊणं दुमाओ संपाविओ नियं नयरं ।
जाओ पियपयभाई भोगाणं भायणं तह य ॥ १३ ॥

उवयारिणो वि विज्जस्स तेण सीहेण जह कयं ।
दुकयं तह तुमए वि मुणिसर ! मह दव्वं अवहरंतेण' ॥ १४ ॥

इय **मुणिवइ**मुणीचरिए मुणिमहुयरसुरहिकमलसारिच्छे ।
सीहकहाणयमेयं तह तइयं कुंचिएणुत्तं ॥ १५ ॥

ज्येष्ठः पुनः न हु शक्नोति तं वारयितुं सहोदरं निजकम् ।
तदानागतमेवारुढः तरुवरे तुङ्गे ॥ ११ ॥

इतरः पुनरुपकार्यपि निर्विवेकेन तेन सिंहेन ।
विक्षुधितेन भुक्तो गते अन्यत्र सिंहे ॥ १२ ॥

ज्येष्ठोऽवतीर्य द्रुमात् संप्राप्तो निजं नगरम् ।
जातः पितृपदभागी भोगानां भाजनं तथा च ॥ १३ ॥

उपकारिणोऽपि वैद्यस्य तेन सिंहेन यथा कृतम् ।
दुष्कृतं तथा त्वयापि मुनीश्वर ! मम द्रव्यं अपहरता ॥ १४ ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे मुनिमधुकरसुरभिकमलसदृशे ।
सिंहकथानकमेतं तथा तृतीयं कुञ्चिकेनोक्तम् ॥ १५ ॥

मेयज्जमुणिकहा

अह मुणिवइं पयंपइ 'सावय ! मा भणसु एरिसं वयणं ।
उवसंतमणोहेऊं **मेयज्ज**कहाणयं सुणसु ॥ १ ॥
सागेए चंडवडिंसयस्स रन्नो **सुदंसणादेवी** ।
तीए **सागरचंदो मुणिचंदो** दो इमे पुत्ता ॥ २ ॥
तह **पियदंसण**नामा बीया पत्ती महानरिंदस्स ।
तीए वि दुवे पुता **गुणचंदो बालचंदो** च ॥ ३ ॥
सागरचंदो राया संजाओ उवरयम्मि जणयम्मि ।
मुणिचंदो पुण भुंजइ कुमारभुतीइ उज्जेणीं ॥ ४ ॥
अहान्नया य राया रसोईणिं[1] भणइ 'मज्झ कल्लेवं[2] ।
आणिज्ज किं पि तुरियं अस्साणं वाहणगयस्स' ॥ ५ ॥

अथ मुनिपतिः प्रजल्पति हे श्रावक ! मा भणेदृशं वचनम् ।
उपशांतमनोहेतुं मेतार्यकथानकं शृणु ॥ १ ॥
साकेते चन्द्रावतंसकस्य राज्ञः सुदर्शनादेवी ।
तस्याः सागरचन्दो मुनिचन्द्रो द्वौ इमौ पुत्रौ ॥ २ ॥
तथा प्रियदर्शनानाम्ना द्वितीया पत्नी महानरेन्द्रस्य ।
तस्याः अपि द्वौ पुत्रौ गुणचन्द्रो बालचन्द्रश्च ॥ ३ ॥
सागरचन्द्रा राजा संञ्जात उपरते जनके ।
मुनिचन्द्रः पुनः भुनक्ति कुमारभुक्त्या उज्जयनीम् ॥ ४ ॥
अथान्यदा च राजा सूआरणिं भणति मम कल्यवम् ।
आनय किमपि त्वरितमश्वानां वाहनगतस्य ॥ ५ ॥

---

१. रसोईणिं - રસોઈ કરનારી. २. कल्यवम् - સવારનો નાસ્તો.

तो सा मोयणमेगं हत्थे घित्तुणं बाहिरं गच्छती ।
पियदंसणाइ भणिया 'हो हो ! किं तुज्झ पासंमि' ॥ ६ ॥
तीए भणियं 'मोयगमेयं रन्नो नएमि कल्लेवे' ।
तो पियदंसणा गिण्हइ विसभावियनिययहत्थेहिं ॥ ७ ॥
पुण इयरीए अप्पइ सा रन्नो सो वि काऊ दो खण्डे ।
पियदंसणासुयाणं देइ लहुयत्ति काऊणं ॥ ८ ॥
भुत्ता य तेहिं तत्तो विसेण घुम्माविया तओ रन्ना ।
मणिजलयाणा सत्था विहिया तो आगया गेहे ॥ ९ ॥
सागरचंदो वि तओ रसोयणिं भणइ 'मोयगो कहणु ।
विसदिट्ठो संजाओ !' सा आह'अहं न याणेमि ॥ १० ॥

ततस्सा मोदकमेकं हस्ते गृहीत्वा बहि - र्गच्छन्ती ।
प्रियदर्शनया भणिता 'भो ! भो ! किं तव पार्श्वे' ॥ ६ ॥
तया भणितं मोदकमेकं राज्ञः नयामि कल्यवाय ।
ततः प्रियदर्शना गृह्णाति विषभावितनिजकहस्ताभ्याम् ॥ ७ ॥
पुनः इतरस्यै अपर्यति सा राज्ञे सोऽपि कृत्वा द्वे खण्डे ।
प्रियदर्शनासुताभ्यां ददाति लघुकेति कृत्वा ॥ ८ ॥
भुक्तौ च ताभ्यां ततः विषेण घुर्णितौ तता राज्ञा ।
मणिजलपानौ स्वस्थौ विहितौ तत आगतौ गृहे ॥ ९ ॥
सागरचन्द्रोऽपि ततस्सूआरणिं भणति मोदकः कथं नु ।
विषदृष्टस्संजातस्साहाहं न जानामि ॥ १० ॥

णवरं एयाणं चिय जणणीए करेहिं घोलिओ सुइरं' ।
तो तंपि उवालंभइ'आ पावे मारिओ हुंतो ॥ ११ ॥
अविहिय जिणंदधम्मो दुग्गइपहभायणं कओ हुंतो ।
पुव्विं चिय दिज्जंतं तुह रज्जं किं न गहिय ति ॥ १२ ॥
ता संपयं च गिण्हेसु रज्जं पुताण देसु नियगाणं ।'
इय रज्जाई चइउं **सागरचंदो** मुणी जाओ ॥ १३ ॥
एगंमि साहु गच्छेसु सुविहियसुरीणपायमूलंमि ।
अब्भत्थदुविहसिक्खो जाओ अचिरेण गीयत्थो ॥ १४ ॥
अहान्नया कयाई **उज्जेणीए** समागया साहू ।
सूरीहिं तओ पुट्ठो कुसलं साहूण भो ! तत्थ ॥ १५ ॥

नवरमेतयोरेव जनन्या कराभ्यां घोलितस्सुचिरम् ।
ततस्तामप्युपालम्भते हा पापे ! मारितो भविष्यति ॥ ११ ॥
अविहितजिनेन्द्रधर्मो दुर्गतिपथभाजनं कृतो भविष्यति ।
पूर्वमेव दीयमानं तव राज्यं किं न गृहीतमिति ॥ १२ ॥
तर्हि साम्प्रतञ्च गृहाण राज्यं पुत्राणां देहि निजकानाम् ।
इति राज्यादीन् त्यक्त्वासागरचंद्रोमुनिर्जातः ॥ १३ ॥
एकस्मिन् साधुः गच्छति सुविहितसूरिपादमूले ।
अभ्यस्तद्विविधशिक्षः जातोऽचिरेण गीतार्थः ॥ १४ ॥
अथान्यदा कदाचिदुज्जयिन्याः समागताः साधवः ।
सूरिभिस्ततः पृष्टः कुशलं साधूनाम् भो ! तत्र ॥ १५ ॥

आमं भणंति नवरं **मुणिचंद**नरिंदपुत्तगो एगो ।
पुरोहियपुत्तोवि हु कुणंति साहूण उवसग्गं ॥ १६ ॥

इय वयणं सोऊणं **सागरचंदो** वि पुच्छिउं सूरिं ।
उज्जेणीए पत्तो तेसिं पडिबोहणट्ठाए ॥ १७ ॥

एगाए वसहीए ठिओ सुसाहूण मज्झयारम्मि ।
भोयणकाले पत्ते पत्तं घित्तूण भिक्खट्ठा ॥ १८ ॥

स पट्ठिओ मुणीहिं निवारिओ अज्ज हो ! सुपाहुणगो ।
न य चिट्ठइ सो भणइय अत्तलद्धिओ मज्झ दंसेह ॥ १९ ॥

पडणीयो वणमामागनिंदियसिज्जायराइं भवणाइं ।
साहूहिं तहा विहिएं सो उ गओ रायभुवणम्मि ॥ २० ॥

ओम् भणन्ति नवरं मुनिचन्द्रनरेन्द्रपुत्रक एकः ।
पुरोहितपुत्रोऽपि तु कुर्वन्ति साधूनामुपसर्गम् ॥ १६ ॥

इति वचनं श्रुत्वा सागरचन्द्रोऽपि पृष्ट्वा सूरिम् ।
उज्जयिन्यां प्राप्तस्तेषां प्रतिबोधनार्थाय ॥ १७ ॥

एकस्यां वसत्यां स्थितस्सुसाधूनां मध्यान्तरे ।
भोजनकाले प्राप्ते पात्रं गृहीत्वा भिक्षार्थम् ॥ १८ ॥

स प्रस्थितो मुनिभिः निवारितोऽद्य भो ! सुप्राधूर्णकः ।
न च तिष्ठति, स भणति च, आत्मलब्धिको मां दशर्यताम् ॥ १९ ॥

प्रत्यनीको वन-मामक-निन्दितशय्यातराणि भवनानि ।
साधुभिस्तथा विहिते स तु गतो राजभवने ॥ २० ॥

रसवइधरंमि पत्तो महया सद्देण धम्मलाभेइ ।
रायंतेउरयाहिं निवारिओ मउयसद्देण ॥ २१ ॥

सो नियसवणे दंसइ 'बहिरोऽहं' भणइ उच्चसद्देणं ।
'किं सावियाओ ! तुब्भे पभणइ मं लहुयसद्देणं ?' ॥ २२ ॥

एवं सो जंपंतो दिट्ठो राजउरोहिय सुएहिं ।
कलयलरवं कुणंता तो पत्ता तस्स पासंमि ॥ २३ ॥

भणिओ 'नट्टं जाणसि ?' स आह 'जाणेमि किंतु आउज्जो ।
वाएह तहा विहिए 'मुणंति न य वाइउं किं पि' ॥ २४ ॥

भणिया तेण 'बइल्ला[१] तुब्भे न य किंपि मुणह वाएउं' ।
इय वुत्ता ते रुट्ठा समागया साहुवहणट्ठा ॥ २५ ॥

रसवतिगृहे प्राप्तो महता शब्देन धर्मलाभयति ।
राजान्तपुराभिः निवारितो मृदुशब्देन ॥ २१ ॥

सो निजश्रवणौ दर्शयति बधिरोहं भणति उच्चशब्देन ।
किं श्राविकाः ! यूयं प्रभणत माम् लघुकशब्देन ॥ २२ ॥

एवं सो जल्पन् दृष्टः राजपुरोहितसूताभ्याम् ।
कलकलारवं कुर्वन्तौ ततः प्राप्तौ तस्य पार्श्वे ॥ २३ ॥

भणितो नृत्यं जानासि ? स आह जानामि किन्वातोद्यः ।
वादयतां तथा विहिते जानन्ति न च वादयितुं किमपि ॥ २४ ॥

भणितौ तेन बलीवर्दौ यूवां न च किमपि जानीतम् वादयितुम् ।
इत्युक्तौ तौ रुष्टौ समागतौ साधुवधार्थम् ॥ २५ ॥

---

१. बइला - બળદો (દેશ્ય)

अवटालियाइं तेणं अंगोवंगाइं निउद्धकुसलेणं ।
नीहरिउण उज्जाणे पत्तो ज्झाणट्ठिओ ततो ॥ २६ ॥

रन्ना भोअणसमए कुमारा सद्दाविआ तओ दिट्ठा ।
जोयंतेण जणेणं पडिया धरणीइ निव्विट्ठा ॥ २७ ॥

कहिया य तेण रन्नो सो वि य पुरोहिएण सह पत्तो ।
दिट्ठा तहेव ततो संपत्ता साधुपासंमि ॥ २८ ॥

नाओ निवेण एसो **सागरचंदो** सहोयरो भाया ।
महमुणिवरो ति जाव तो राया पडइ पाएसु ॥ २९ ॥

इयरेणमुवालद्धो 'न य पुत्तं सिक्खवेसि साहुणं ।
उवस्सग्गं कुव्वंते धिरत्थु ते रायनिईए' ॥ ३० ॥

अपवर्तितानि तेन अङ्गोपाङ्गानि निरुद्धकुशलेन ।
निसृत्योद्यानं प्राप्तो ध्यानस्थितस्ततः ॥ २६ ॥

राज्ञा भोजनसमये कुमारौ शब्दापितौ ततस्दृष्टौ ।
पश्यता जनेन पतितौ धरण्यां निर्विष्टौ ॥ २७ ॥

कथितश्च तेन राज्ञः सोऽपि च पुरोहितेन सह प्राप्तः ।
दृष्टौ तथैव ततस्संप्राप्तौ साधुपार्श्वे ॥ २८ ॥

ज्ञातो नृपेण एष सागरचन्द्रस्सहोदरो भ्राता ।
महामुनिवर इति यावत्तता राजा पतति पादयोः ॥ २९ ॥

इतरेणोपालब्धो 'न चेहपुत्रौ शिक्षयसि साधूनाम् ।
उपसर्गं कुर्वन्तौ धिगस्तु ते राजनीतेः ॥ ३० ॥

राया भणइ 'न एयं पुणो वि काहिंति मुंच ऐताहे ।
भणइ मुणी पव्वज्जं कुणंति जइ तेसिं ता मुक्खो ॥ ३१ ॥

एवं पडिवन्ने सो संपत्तो राउलंमि निवसहिओ ।
पव्वावइ ते दोण्णं वि रायसुओ कुणइ सुद्धवयं ॥ ३२ ॥

अह पुरोहियपुत्तो **सागरचंदेण** बोहिओ संतो ।
कुणइ वयं सदुगंच्छ दोन्नि वि अंते सुरा जाया ॥ ३३ ॥

जिणथुणणबोहिपुच्छा पुरोहियदुलहबोहिवागरणे ।
सो भणइ मित्त ! तए बोहियव्वो समणधम्मे ॥ ३४ ॥

रायगिहे मेअज्जो नामेणं मेअणीइ संजाओ ।
सा पुव्वं चिय भणिया तीए चिय वणियभज्जाए ॥ ३५ ॥

राजा भणति न एतद् पुनरपि करिष्यतो, मुञ्च इदानीम् ।
भणति मुनिः प्रवज्यां कुरुतो यदि तयोस्तर्हि मोक्षः ॥ ३१ ॥

एवं प्रतिपन्ने सः संप्राप्त राजकुले नृपसहितः ।
प्रव्राजयति तौ द्वावपि, राजसुतः करोति शुद्धव्रतम् ॥ ३२ ॥

अथ पुरोहितपुत्रः सागरचन्द्रेण बोधितः सन् ।
करोति व्रतं सदुगंच्छं द्वावप्यन्ते सुरौ जातौ ॥ ३३ ॥

जिनस्तवनबोधिपृष्टौ पुरोहितदुर्लभबोधिव्याकरणे ।
स भणति मित्र ! त्वया बोधितव्यः श्रमणधर्मे ॥ ३४ ॥

राजगृहे मेतार्यो नाम्ना चण्डाल्यां सञ्जातः ।
सा पूर्वं एव भणिता तया चेव वणिग्भार्यया ॥ ३५ ॥

जइ कहवि समो पसवो होज्जा तो देज्ज मज्झ ।
नियजायं अहयं तुह दयिस्सं जं निंदुकम्म[1]दोसेणं ॥ ३६ ॥

कह कहवि दिव्वजोएण पसवदिवसे समंमि ।
संजाए तीए समप्पिओ सेट्ठिणीइ तीए वि नियवसुता ॥ ३७ ॥

दिन्ना य मेइणीए[2] पयासिया तीए भत्तुणो पुरओ ।
'जह एषा मयधूया मह जाया पावकम्माए ॥ ३८ ॥

मेयज्जो विक्खाओ जाओ सयलंमि लोगमज्झंमि ।
सेट्ठीसुओ त्ति कयत्थो विसिट्ठपुन्नानुभावेणं ॥ ३९ ॥

उम्मुक्कबालभावो गहियकलो रम्मजोव्वणं पत्तो ।
तस्स वरकन्नगाए वरइषि(पि)या अट्ठवररुवा ॥ ४० ॥

यदि कथमपि सह प्रसवौ भवेत् ततो दद्यात् मह्यं ।
निजजातमहं तुभ्यम् दास्यामि यन्निन्दुकर्मदोसेण ॥ ३६ ॥

कथकथमपि दिव्ययोगेन प्रसवदिवसे समे ।
सञ्जाते(पुत्रे) तस्यै समर्पितः श्रेष्ठीन्यै तयाऽपि निजकसुता ॥ ३७ ॥

दत्ता य चण्डाल्यै प्रकाशिता तस्या भर्तुः पुरतः ।
यथा एषा मृतदुहिता मम जाता पापकर्मणा ॥ ३८ ॥

मेतार्यो विख्यातो जातस्सकले लोकमध्ये ।
श्रेष्ठीसुत इति कृतार्थो विशिष्टपुण्यानुभावेन ॥ ३९ ॥

उन्मुक्तबालभावो गृहीतकलः रम्ययौवनं प्राप्तः ।
तस्मै वरकन्या वृणोति प्रियाष्टावररुपा ॥ ४० ॥

---

१. निन्दुकम्म - મરેલા પુત્ર જન્મે - તેવો દોષ. २. मेइणी - चाण्डाली ।

एयंमि य पत्थावे एइ सुरो पुव्वगहियसंकेओ ।
जो पुव्वं आसि तया मुणिचंदसुओ ति विक्खाओ ॥ ४१ ॥
सुमरावइ पुव्वभवं पभणइ 'मेयज्ज ! किं न ति कुणसि ।
जिणवरधम्मदिक्खं' सो पभणइ 'नत्थि मे इच्छा' ॥ ४२ ॥
चिंतइ सुरो उवायं अप्पत्त दुक्खो न बुज्झए एसो ।
तो मेयतणुमहिट्ठइ सो मेयणिं भणइ एवं ॥ ४३ ॥
'जइ जीवंती मज्झवि होज्ज सुया अज्ज तो णु विवाहो ।
होज्जा मज्झवि गेहे'मेईए तो इमं भणिओ ॥ ४४ ॥
'मा रुयसु एस पुत्तो तुज्झ' कहं कहइ मेइणीसव्वं ।
तो मेओ रुसिऊणं कड्ढइ रंगाउ[1] 'रे दुट्ठ ! ॥ ४५ ॥

एतस्मिंश्च प्रस्ताव एति सुरः पूर्वगृहीतसंकेतः ।
यः पूर्वमासीत् तदा मुनिचन्द्रसुत इति विख्यातः ॥ ४१ ॥
स्मारयति पूर्वभवं प्रभणति मेतार्य ! किन्नेति करोषि ।
जिनवरधर्मदिक्षां स प्रभणति "नास्ति ममेच्छा" ॥ ४२ ॥
चिन्तयति सुर उपायमप्राप्तदुःखो न बुध्यते एषः ।
ततश्चण्डालतनुमधितिष्ठति सो मेत्राणीं भणत्येवम् ॥ ४३ ॥
"यदि जीवन्ती ममाऽपि भवेत् सुता अद्य तर्हि नु विवाहः ।
भवेत् ममाऽपि गृहे **मेदिन्या** तदा इमं भणितः ॥ ४४ ॥
मा रुदिहि एषपुत्रस्तव कथं ? कथयति मेदिनीसर्वम् ।
ततो मेत्रो रुषित्वा कर्षति शिबिकातः रे दुष्ट ! ॥ ४५ ॥

---

१. रंगाउ - शिबिकातः।

सिट्ठीण कन्नगाओ कह वीवाहेसि मज्झ तणओ वि ।
घित्तूण करे क्खिता खुड्डाए भणइ वुणवेज्जं ॥ ४६ ॥

पाणं च मुहे खिप्पइ तो सुररुवेण भणइ गिन्ह वयं ।
सो पभणइ 'कोसि तुमं ?' इयरो पुण भणइ 'देवोऽहं ॥ ४७ ॥

दियलोया हं एत्थं समागओ तुज्झ बोहणनिमित्तं' ।
इयरो जाइसरिऊं भणइ 'विगुतोम्हि किं करिमो ?' ॥ ४८ ॥

भणइ सुरो 'निवकन्नं तुज्झ दयावेमि जेण अकलंको ।
होसि तुमं जणमज्झे' इयरो जंपइ 'इमं कुणसु' ॥ ४९ ॥

तो कुणइ छगं रयणे वोसिरइ सुरो वि मेयरुवेणं ।
घित्तूण ताणि **सेणियरन्नो** दाऊण इमं भणइ ॥ ५० ॥

श्रेष्ठीनां कन्यका: कथं विवाहयसि मम तनयोऽपि ।
गृहीत्वा करे क्षिप्त: क्षुद्रां भणति बालवेद्यम् ॥ ४६ ॥

पानञ्च मुखे क्षिपति ततस्सुररुपेण भणति गृहाण चायम् ।
स प्रभणति कोऽसि त्वमितर: पुन: भणति देवोऽहम् ॥ ४७ ॥

देवलोकादहमत्र समागतस्तव बोधननिमित्तम् ।
इतरो जातिस्मृत्वा भणति विगुप्तोऽस्मि किं कुर्म: ॥ ४८ ॥

भणति सुरो नृपकन्यां तव दापयामि येनाकलङ्क: ।
भवसि त्वञ्जनमध्य इतरो जल्पतीदं कुरु ॥ ४९ ॥

तत: करोति छागं रत्नानि व्युत्सृजति सुरोऽपि मेदरुपेण ।
गृहीत्वा तानि श्रेणिकराज्ञे दत्वेदं भणति ॥ ५० ॥

'महपुत्तस्स नियसुयं देहि' तओ निवनर निवारंति ।
तं इय बिच्चं[1] अभओ भणइ 'कओ रयणउप्पत्ती ?' ॥ ५१ ॥

मेओ कहेइ 'छागो वोसिरइ इमो तओ भणइ अभओ ।
'जइ देसि इमं रन्नो तो दिज्जइ तुज्झ निवकन्ना ॥ ५२ ॥

तो मेएणं छगलो दिन्नो रन्नो गिहे मुयइ असुइं ।
तो अभएणं वुत्तो ण हि इमं पुण तहिं रयणे ॥ ५३ ॥

पुण अभएणं पुट्ठो मेओ 'किं एस देवसन्नज्झो' ।
सो भणइ 'एवमेयं' तो अभओ भणइ रायगिहे ॥ ५४ ॥

सालं गाठं कारय वेभारगिरिस्स सुगममग्गं च ।
खीरं खीरसमुद्दा आणावसु तेण तुह पुत्तो ॥ ५५ ॥

ममपुत्राय निजसुतां देहि ततः नृपनरा निवारयन्ति ।
तमिति बिचमभयो भणति कुतः रत्नोत्पत्ति ॥ ५१ ॥

मेदः कथयति छागो व्युत्सृजति अयं ततो भणति अभयः ।
यदि ददासि इदं राज्ञे ततो दीयते तुभ्यं नृपकन्या ॥ ५२ ॥

ततो मेदेन छगलो दत्ता राज्ञे गृहे मुञ्चत्यशुचिम् ।
ततोऽभयेनोक्तो हीदं पुनस्तत्र रत्नानि ॥ ५३ ॥

पुनरभयेन पृष्टो मेदः किं एष देवसांनिध्यः' ।
सो भणति एवमेतत्ततो अभयो भणति राजगृहे ॥ ५४ ॥

शालं गाढं कारय वैभारगिरेः सुगममार्गं च ।
क्षीरं क्षीरसमुद्रादानाय्य तेन तव पुत्रः ॥ ५५ ॥

---

१. बिच्च-मध्य बीच ।

से णियपुत्तस्स आहिण्हाओ परिणेउ रायवरकन्नं ।
इय सव्वंमि वि विहिए तो परिणइ रायवरकन्नं ॥ ५६ ॥

तयणंतरं च ताओ कन्नाओ अट्ठपुव्ववरियाओ ।
इत्थंतरम्मि पुणरवि सुरो भणइ 'हो सुप्पव्वइओ' ॥ ५७ ॥

सो भणइ 'वरिसबारस खमेसु ताव य वसामि गिहवासे ।'
'एवं होउ'त्ति सुरो गओ तओ देवलोगम्मि ॥ ५८ ॥

पुन्ने उ अवहिकाले समागओ भणइ 'गिण्ह तो दिक्खं ।'
महिलाविन्नतसुरो पुण गच्छइ तितियं कालं ॥ ५९ ॥

ता पव्वज्जं गिण्हइं अहिगयसुतोवि सुद्धसम्मत्तो ।
गीयत्थो पडिवज्जइ एगल्लविहारवरपडिमं ॥ ६० ॥

तस्य निजपुत्रस्याभिस्नातः परिणयतु राजवरकन्याम् ।
इति सर्वस्मिन्नपि विहिते ततः परिणयति राजकन्याम् ॥ ५६ ॥

तदनंतरं च ताः कन्या अष्टपूर्ववरिता ।
अत्रान्तरे पुनरपि सुरो भणति भो ! सुप्रव्रजितः ॥ ५७ ॥

स भणति द्वादशवर्षः क्षमस्व तावच्च वसामि गृहवासे ।
"एवं भवत्विति" सुरो गतस्ततो देवलोके ॥ ५८ ॥

पूर्णे त्ववधिकालस्समागतो भणति गृहाण ततो दीक्षाम् ।
महिलाविज्ञप्तसुरः पुन गच्छति तावत् कालम् ॥ ५९ ॥

तदा प्रवज्यां गृह्णात्यधिगतस्सूत्रोऽपि शुद्धसम्यक्त्वः ।
गीतार्थः प्रतिपद्यते एकाकीविहारवरप्रतिमाम् ॥ ६० ॥

तो पत्तो विहरंतो गामागरनगरमंडियं वसुहं ।
सेणीयनिवस्स नयरे सुवन्नयारस्स गेहंमि ॥ ६१ ॥

सो भिक्खाणयणत्थं गओ गिहब्भंतरंमि तो कुंचो ।
चुणइ जवे कणयमए जिणच्चणत्थं घडिज्जंते ॥ ६२ ॥

तो आगओ न पेच्छइ पुच्छइ साहुं न किंपि सो कहइ ।
तो बंधइ वद्धेणं सिरम्मि चोरो त्ति संकाए ॥ ६३ ॥

तह खोट्टइ फणिहाओ जह दो अच्छीणि [1]कत्तिखुडिआणि ।
खविऊण कम्मरासिं पत्तो नाणं च मुक्खं च ॥ ६४ ॥

न च कहिओ पुण कुंचो जहा जवा भक्खिया य एएणं ।
एयंमि य पत्थावे समागओ कट्ठभारो त्ति ॥ ६५ ॥

ततः प्राप्तो विहरन् ग्रामाकरनगरमंडितां वसुधाम् ।
श्रेणिकनृपस्य नगरे सुवर्णकारस्य गृहे ॥ ६१ ॥

सो भिक्षानयनार्थं गतो गृहाभ्यन्तरे ततः कौञ्चः ।
चिनोति यवान् कनकमयान् जिनार्चनार्थं घटमानान् ॥ ६२ ॥

तत आगतो न प्रेक्षते पृच्छति साधुं न किमपि स कथयति ।
ततो बध्नाति वध्रेण शिरसि चोर इति शङ्कया ॥ ६३ ॥

तत्र खोट्टयति कीलिके यथा द्वे अक्षिणी कृति-क्षुद्रिके ।
क्षपयित्वा कर्मराशिं प्राप्तो ज्ञानञ्च मोक्षञ्च ॥ ६४ ॥

न च कथितः पुनः क्रौञ्चैः यथा यवान् भक्षिता च एतेन ।
एतस्मिंश्च प्रस्तावे समागतः काष्टभार इति ॥ ६५ ॥

---

१. कत्ति-कृति - સ્રી.લી. - ચામડું.

मुक्का य तेण कट्ठा ताण लवो कुंचजीवगीवाए ।
लग्गो ते वमइ जवे सुवन्नयारो तओ भीओ ॥ ६६ ॥

नायं च इमं सव्वं लोगेणं **सेणिओ** तओ रुट्ठो ।
पेसेइ निययपुरिसे सुवन्नयारस्स गहणट्ठा ॥ ६७ ॥

सो ढकिऊण बारं लुंचइ केसे य गिण्हइ वेसं ।
सकुडुंबो तो नीओ रायाणं धम्मलाभेइ ॥ ६८ ॥

सो पभणइ 'सुगहीयं कायव्वं साहुलिंगमन्नत्थ ।
जइ मुच्चसि सकुडुंबो तो मह पासा न ते मोक्खो' ॥ ६९ ॥

इय मेयज्जमुणिदं खंतिदयानाणरयणरायल्लं ।
भत्तिभरनिब्भरंगो चउदसपुव्वी थुणइ एवं ॥ ७० ॥

मुक्ता च तेन काष्टानि तेषां लवः क्रौञ्चजीवग्रीवायाम् ।
लग्नस्तान् वमति यवान् सुवर्णकारस्ततो भीतः ॥ ६६ ॥

ज्ञातञ्चेमं सर्वं लोकेन श्रेणिकस्ततो रुष्टः ।
प्रेषयति निजकपुरुषान् सुवर्णकारस्य ग्रहणार्थम् ॥ ६७ ॥

स छादयित्वा द्वारं लुञ्चति केशाञ्च गृह्णाति वेषम् ।
सकुटुम्बस्ततो नीतः राज्ञां धर्मलाभयति ॥ ६८ ॥

स प्रभणति सुगृहीतं कर्तव्यं साधुलिंगमन्यत्र ।
यदि मुञ्चसि सकुटुम्बस्ततो मम पाशान्न ते मोक्षः ॥ ६९ ॥

इति मेतार्यमुनिन्द्रं क्षमा दया-ज्ञानरत्नराजमानम् ।
भक्तिभरनिर्भराङ्गः चतुर्दशपूर्वी स्तौत्येवम् ॥ ७० ॥

जो कुंचगावराहे पाणिदओ कुंचगं तु नाइक्खे ।
जीवियमणुपेहंतं मेयज्जरिसिं नमंसामि ॥ ७१ ॥

निप्फोडियाणि दोन्नि वि सीसा वेढेण जस्स अच्छिणि ।
न य संजमाओ चलिओ मेयज्जो मंदरगिरिव्व ॥ ७२ ॥

सुमरणमित्तं एत्थं मेयज्जकहाणयं समक्खायं ।
वित्थरओ पुण एयं सत्थे अन्नत्थ दट्ठव्वं ॥ ७३ ॥

मेयज्जो इव कुंचं मुणिओ अवराहिणं पि न कहिंति ।
पाणच्चए वि जे ते कहं परदव्वं हरिस्संति ॥ ७४ ॥

इय **मुणिवइमुणि**चरिए सुललियगाहामणोभिरामंमि ।
मेयज्जकहाकहिया चउत्थिया एत्थ मुणिवइणा ॥ ७५ ॥

यः क्रौञ्चकापराधे प्राणिदयः क्रौञ्चकं तु नाचष्टे ।
जीवितमनुप्रेक्षमाणाय मेतार्यर्षये नमस्यामि ॥ ७१ ॥

निस्फेटिते द्वयपि शीर्षं वेष्टेन यस्य अक्षिणी ।
न च संयमातश्चलितो मेतार्यो मंदरगिरि इव ॥ ७२ ॥

स्मरणमात्रमत्र मेतार्यकथानकं समाख्यातम् ।
विस्तरतः पुनरेतद् शास्त्रे अन्यत्र द्रष्टव्यम् ॥ ७३ ॥

मेतार्य इव क्रौञ्चं मुनयोऽपराधितमपि न कथयन्ति ।
प्राणात्ययेऽपि ये ते कथं परद्रव्यं हरिष्यन्ति ॥ ७४ ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे सुललितगाथामणोऽभिरामे ।
मेतार्यकथा कथिता चतुर्थिकाऽत्र मुनिपतिना ॥ ७५ ॥

॥ इति मेतार्यकथा सम्पूर्णा ॥

अह कुंचिओ पयंपइ 'मुणिवइ मेयज्जसमं हो न तुमं ।
सुकुमालियाइ सरिसं सव्वं तुह चेट्ठियं जेण ॥ ७६ ॥

चंपाए जियसत्तुराया सुकुमालिया पिया तस्स ।
सो तीए आसत्तो निरज्जमो रज्जकज्जंमि ॥ ७७ ॥

तस्स सुयं रायाणं काऊण सो सभारिओऽरन्ने ।
नेऊणं परियणेणं मइरामयपरवसो मुक्को ॥ ७८ ॥

चेयन्नं लद्धूणं वच्चंतो उत्तरादिसाभिमुहं ।
दिन्नं नियरुहिरमंसो देवीए तिसियछूहियाए ॥ ७९ ॥

वाणारसीइ पत्तो वाणियगतेण संठिओ तत्थ ।
पंगुलयासत्ताए देवीए नईइ पक्खित्तो ॥ ८० ॥

सुकुमालिका-कथा

अथ कुञ्चिकः प्रजल्पति मुनिपतिः मेतार्यसमं भो ! न त्वम् ।
सुकुमालिकादि सदृशं सर्वं तव चेष्टितं येन ॥ ७६ ॥

चम्पायां जितशत्रुराजा सुकुमालिका प्रिया तस्या ।
स तस्यामासक्त निरुद्यमो राज्यकार्ये ॥ ७७ ॥

तस्य सुतं राजानं कृत्वा स सभार्योऽरण्ये ।
नीत्वा परिजनेन मदिरामदपरवशो मुक्तः ॥ ७८ ॥

चैतन्यं लब्ध्वा व्रजन् उत्तरदिशाभिमुखम् ।
दत्तो निजरुधिरमांसो देव्यै तृषितक्षुधितायै ॥ ७९ ॥

वाणारस्यां प्राप्तो वाणिज्यगतेन संस्थितस्तत्र ।
पङ्गुलकासक्तया देव्या नद्यां परिक्षिप्तः ॥ ८० ॥

कम्मवसेणुत्तिन्नो **सुपइट्ठियपुर**वरे निवो जाओ ।
तत्थागयं निसामइ भिक्खाविर्त्ति नियं भज्जं ॥ ८१ ॥

सीसेण उव्वहंती पंगुलयं पइघरं परिभमंती ।
पंगुलयगीयरंजियजणेहिं दिज्जंतबहुभिक्खं ॥ ८२ ॥

नियसीलं वन्नंती जणपुरओ जह महं इमो भत्ता ।
पङ्गु पङ्गु गुरुयणदिन्नो पालेमि अओऽहमिममेवं ॥ ८३ ॥

आणावेऊण तयं नियसमीवंमि जवणियंतरियं ।
पुच्छावेइ नरिंदो 'कासि तुमं ? को इमो पंगू ?' ॥ ८४ ॥

पुच्छिज्जंती पभणइ 'पंगु मह एस गुरुयणविदिन्नो ।
भत्ता पइव्वयाहं' तो भणइ नरीसरो एवं ॥ ८५ ॥

कर्मवशेनोत्तीर्णः सुप्रतिष्ठितपुरवरे नृपो जातः ।
तत्राऽगतां पश्यति भिक्षावृत्तिं निजां भार्याम् ॥ ८१ ॥

शीर्षेणोद्वहन्ती पङ्गुलकं प्रतिगृहं परिभ्रमन्ती ।
पङ्गुलकगीतरञ्जितजनैः दीयमानबहुभिक्षाम् ॥ ८२ ॥

निजशीलं वर्णयंती जनपुरतो यथा ममायं भर्ता ।
पङ्गु गुरुजनदत्तः पालयाम्यत अहमिममेवं ॥ ८३ ॥

आनाय्य तकं निजकसमीपे जवनिकान्तरितम् ।
पृच्छति नरेन्द्रः कासि त्वं ? कोऽयं पङ्गुः ॥ ८४ ॥

पृच्छन्ती प्रभणति पङ्गुः ममैष गुरुजनविदत्तः ।
भर्ता पतिव्रताहं ततो भणति नरेश्वर एवम् ॥ ८५ ॥

'जस्स तए भुयरुहिरं पीयं खद्धं च ऊरुजं मंसं ।
सो च्चिय नईइ खित्तो पतीति पइव्वया सच्चं !' ॥ ८६ ॥

इय भणिऊणं निद्धाडिऊण तं निययनयरदेसाओ ।
पुन्नोदएण पत्तं रायसिरिं भुंजए राया ॥ ८७ ॥

अकयन्नुयाइ सुकुमालियाइ जह पाणदायओ दइओ ।
निहओ तहेव तहाहं धणावहारं कुणंतेणं ॥ ८८ ॥

मुणीवइ मूलकहाए जणमणअलिनियरमालइसमाए ।
सुकुमालियाइ चरियं कुंचियकहियं तु पंचमयं ॥ ८९ ॥

वसहकहा

सुकुमालियासरिच्छं मा भणसु ममं ति मुणिवई भणइ ।
भद्दवसहोव्व सावय अहं तुमं पतियावेमि ॥ १ ॥

यस्य त्वया भुजरुधिरं पीतं भुक्तं च उरुजं मांसम् ।
स एव नद्यां क्षिप्तः पत्नीति पतिव्रता सत्यम् ? ॥ ८६ ॥

इति भणित्वा निर्घाट्य तां निजकनगरदेशात् ।
पुन्योदयेन प्राप्तां राजश्रियं भुनक्ति राजा ॥ ८७ ॥

अकृतघ्नया सुकुमालिकया यथा प्राणदायको दयितः ।
निहतो तथैव तदाहं धनापहारं कुर्वता ॥ ८८ ॥

मुनिपति मूलकथायां जनमन-अलिनिकरमालतिसमानायाः ।
सुकुमालिकायाः चरित्रं कुञ्चिककथितं तु पञ्चमम् ॥ ८९ ॥

वृषभकहा

सुकुमालिकया सदृशं मा भण मामिति मुणिपति-र्भणति ।
भद्रवृषभेव श्रावक ! अहं त्वं प्रत्ययामि ॥ १ ॥

चंपाए नयरीए मुक्को माहेसरेण धम्मत्थं ।
संढत्तणेण एगो वसहो गोवग्गमज्झंमि ॥ २ ॥

सो बाढं दप्पिट्ठो विणिज्जिया सेस-संढसंघाओ ।
थूलतणू बलवंतो चिट्ठइ सययं निरुव्विग्गो ॥ ३ ॥

सो अन्नया अकम्हा भद्दतं पाविओ विहिवसेणं ।
गोवग्गं मोत्तूणं चिट्ठइ नयरीइ मज्झम्मि ॥ ४ ॥

दंडहओ वि न रुसइ विसिट्ठसन्नाइ मुणियपावफलो ।
भद्दवसहो ति ताहे विक्खाओ लोगमज्झम्मि ॥ ५ ॥

तत्थेव य **जिणदासो** सुसावसो वसइ मुणियजिणवयणो ।
सो किसिण-चउद्दसीए सुन्नधरे संठिओ पडिमं ॥ ६ ॥

चम्पायां नगर्यां मुक्तो माहेश्वेरण धर्मार्थम् ।
षण्ढत्वेन एको वृषभो गोवर्गमध्ये ॥ २ ॥

सो बाढं दर्पिष्टो विनिर्जिताशेषषण्ढसंघातः ।
स्थूलतनुः बलवन्तः तिष्ठति सततं निरुद्विग्नः ॥ ३ ॥

सोऽन्यदाऽकस्मात् भद्रत्वं प्राप्तो विधिवशेन ।
गोवर्गं मुक्त्वा तिष्ठति नगर्यां मध्ये ॥ ४ ॥

दण्डहतोऽपि न रुष्यति विशिष्टसंज्ञया ज्ञातपापफलः ।
भद्रवृषभेति तदा विख्यातो लोकमध्ये ॥ ५ ॥

तत्रैव च जिनदासस्सुश्रावको वसति ज्ञातजिनवचनः ।
स कृष्णचतुर्दश्यां शून्यगृहे संस्थितः प्रतिमाम् ॥ ६ ॥

भज्जा तस्स कुसीला निसाइ तत्थेव सुन्नगेहंम्मि ।
परपुरिसेणं सद्धिं सुत्ता य वरंम्मि पल्लंके ॥ ७ ॥

तंमि य पल्लंकपायकेसु चउसुं वि लोहमयकीला ।
ताणेक्केणं विद्धो पायपएसंमि **जिणदासो** ॥ ८ ॥

तव्वेयणाइ पीडियतणुंमि सुहज्झाण-संगओ जाव ।
चिट्ठइ पडिमाइ ठिओ सो सावगपुंगवो धीरो ॥ ९ ॥

ताव अइवेयणाए आउस्सोवक्कमेण परलोगं ।
संपत्तो उववन्नो देवो दिव्वेण रुवेणं ॥ १० ॥

एत्थंतरंमि सा वि हु सुरयं रमिउं निसाइ पज्जंते ।
गहिऊणं पल्लंकं संवलिया नियगिहाभिमुहं ॥ ११ ॥

भार्या तस्य कुशीला निशायां तत्रैव शून्यगृहे ।
परपुरुषेण सार्धं सुप्ता च वरे पल्यंके ॥ ७ ॥

तस्मिंश्च पल्यंकपादकेषु चतुर्ष्वपि लोहमयकीला ।
तेषामेकेन विद्धः पादप्रदेशे जिनदासः ॥ ८ ॥

तद्वेदनायाः पिडिततनौ शुभध्यानसङ्गतो यावत् ।
तिष्ठति प्रतिमायां स्थितः स श्रावकपुङ्गवो धीरः ॥ ९ ॥

तावदतिवेदनायामायुरुपक्रमेण परलोकम् ।
संप्राप्त उपपन्नो देवो दिव्येन रुपेण ॥ १० ॥

अत्रान्तरे साऽपि सुरतं रत्वा निशायाः पर्यन्ते ।
गृहीत्वा पल्यंकं संवलिता निजगृहाभिमुखम् ॥ ११ ॥

उप्पाडियंमि सहसा पल्लंके निवडियं धरणिवट्टे ।
जिणदासस्स सरीरं तं पिच्छिय तीइ भीयाए ॥ १२ ॥

परिचिंतियं मणेणं मह भत्ता एस मम दोसेणं ।
संपत्तो पंचत्तं होही अयसो मह एत्थ ॥ १३ ॥

एत्थंतरम्मि पत्तो तं ठाणं कहवि सो महावसहो ।
तस्सालिंपिय सिंगे रुहिरेणं कूवीयंतीए ॥ १४ ॥

मिलिए जणंमि पभणइ 'इमिणा वावाइओ मह भता ।
काउस्सग्गंमि ठिओ' सो धूणइ मत्थयं नियय ॥ १५ ॥

अमुणिय तस्स सहावो लोओ तं निंदिउं समारद्धो ।
कारणियाणं पुरओ उवविट्ठो अन्नया एसो ॥ १६ ॥

उत्पातिते सहसा पल्यंके निपतितं धरणिपृष्ठे ।
जिनदासस्य शरीरं तं प्रेक्ष्य तया भीतया ॥ १२ ॥

परिचिन्तितं मनसा मम भर्ता एष मम दोषेन ।
संप्राप्तः पञ्चत्वं भविष्यत्ययशो ममाऽत्र ॥ १३ ॥

अत्रान्तरे प्राप्तस्तं स्थानं कथमपि स महावृषभः ।
तस्यालिप्यशृङ्गौ रुधिरेण कुप्यन्त्या ॥ १४ ॥

मिलिते जने प्रभणत्यनेन व्यापादितो मम भर्ता ।
कायोत्सर्गे स्थितः स धूनोति मस्तकं निजम् ॥ १५ ॥

अज्ञात्वा तस्य स्वभावो लोकस्तं निन्दितुं समारब्धः ।
प्रधानपुरुषाणां पुरतः उपविष्टोऽन्यदा एषः ॥ १६ ॥

अन्नेसिं दिज्जंतं फालं घितूण निययजिहाए ।
अप्पाणं सोहित्ता पुणो विकित्ती समणुपत्तो ॥ १७ ॥

ततो कुंचियसावयं वयणेणं मज्झ जइ न पतियसि ।
ता को[२४]सघडाईहिं असंसयं पतियावेमि ॥ १८ ॥

तो कुंचिएण वृत्तं कोसाईहिं पि को णु पतियइ ।
चोराण जेण ताणं धारिट्ठं अइघणं होइ ॥ १९ ॥

मुणिवइरम्मकहाए उवसमरसपसरदेवसरियाए ।
मणिवइणा समणेणं वसहकहा छट्ठिया कहिया ॥ २० ॥

घरकोईलाकहा

अन्नं च तुब्भ चरियं घरकोइलाचरियसंनिभं सुणसु ।
सो पुण अइखुद्दमणो लहुवणयरजीवमज्झंम्मि ॥ २१ ॥

अन्येषां दीयमानं फालं गृहीत्वा निजकजिह्वायाम् ।
आत्मानं शोधयित्वा पुनर्विकीर्तिः समनुप्राप्तः ॥ १७ ॥

ततः कुञ्चिकश्रावक ! वचनेन मम यदि न प्रत्ययसि ।
तस्मात् कोशघटादिनाऽसंशयं प्रत्ययामि ॥ १८ ॥

ततः कुञ्चिकेनोक्तं कोशादिभिरपि को नु प्रत्ययति ? ।
चोराणां येन तेषां धारित्वमतिघनं भवति ॥ १९ ॥

मुनिपतिरम्यकथायामुपशमरसप्रसरदेवसरिति ।
मुनिपतिना श्रमणेण वृषभकथा षष्ठी कथिता ॥ २० ॥

गृहकोकिला - कथा

अन्यच्च तव चरित्रं गृहकोकिलाचरित्रसन्निभं शृणु ।
सा पुनरतिक्षुद्रमना लघुवनचरजीवमध्ये ॥ २१ ॥

---

२४. कोश - दिव्य शपथ

तस्सा य किर पयईए निसाइ निद्दावसं उवगयस्स ।
नियमेण दुसियामलकलुसाइं हुंति नयणाइं ॥ २२ ॥

संबज्झंति य निच्चं न य पिच्छइ किं पि सो पभायंमि ।
तो सो दंसणसत्तीरहिओ न य तरइ चंकमिउं ॥ २३ ॥

अह मक्खियाहिं खद्धे नयणमले जायनिम्मलऽच्छिजुओ ।
ताओ चिय सविशेषं खायइ अकयणुओ पावो ॥ २४ ॥

एवं तुमंपि मुणिवइ ! मज्झ पभावेण जीवियं पत्तो ।
मह चेव धणे लुद्धो कहं न घरकोइला सरिच्छो ? ॥ २५ ॥

एरिस मुणिवइचरिए संवेगजलोहजलहिसमतुल्लो ।
घरकोइलादिट्ठंतो कुंचियकंहिओ तु सत्तमओ ॥ २६ ॥

तस्याश्च किल प्रकृत्या निशायां निद्रावशमुपागतया: ।
नियमेन दुसितामलकलुषे भवत: नयने ॥ २२ ॥

सम्बज्झन्ति च नित्यं नच प्रेक्षते किमपि सा प्रभाते ।
तत: सो दर्शनशक्तिरहिता न च शक्नोति चङ्क्रमितुम् ॥ २३ ॥

अथ मक्षिकाभि: भुक्ते नयनमले जातनिर्मलाक्षियुक्ता ।
तस्या एव सविशेषं खादत्यकृतज्ञा पापा ॥ २४ ॥

एवं त्वमपि मुनिपते ! मम प्रभावेन जीवितं प्राप्त: ।
ममैव धने लुब्ध: कथं न गृहकोकिला सदृशा ॥ २५ ॥

ईदृशं मुनिपतिचरित्रे संवेगजलौघजलधिसमतुल्य: ।
गृहकोकिला-दृष्टान्त: कुञ्चिककथितस्तु सप्तम: ॥ २६ ॥

---

१. नेत्रमल ।

तो मुणिवइणा भणियं घरकोइलसंनिहो कहं भणेसि ।
मुणिवसहे जाणंतो वि सासणं जिणवरिंदस्स ॥ १ ॥

सचिवकहा

परिभाविऊण वयणं भवियव्वं सुहविवेयकलिएहिं ।
बुद्धिचउक्कजुएहिं तेहिं जहा पवरमंतीहिं ॥ २ ॥

तो कुंचिएण भणियं 'कहमेयं !' मुणिवई तओ भणइ ।
चंपाए धणपालो दरिद्दसेट्ठी पुरा आसि ॥ ३ ॥

अहिणवसेट्ठी बीओ **धणदत्तो** ताण दुन्नि धूयाए ।
धणसिरिकणगसिरिओ सहीओ अह अन्नया ताओ ॥ ४ ॥

वावीए संमज्जणत्थं गयाओ एत्तो य नियमाभरणं ।
मोत्तूणं **कणयसिरी** वावीए ण्हाविउं लग्गा ॥ ५ ॥

ततो मुनिपतिना भणितं गृहकोकिलासंनिभः कथं भणसि ।
मुनिवृषभान् जानन्नपि शासनं जिनवरेन्द्रस्य ॥ १ ॥

सचिवकथा

परिभाव्य वचनं भणितव्यं शुभविवेककलितैः ।
बुद्धिचतुष्कयुक्तैः तैः यथा प्रवरमन्त्रीभिः ॥ २ ॥

ततः कुञ्चिकेन भणितं कथमेतद् ? मुनिपतिः ततो भणति ।
चम्पायां धनपालो दरिद्रश्रेष्ठी पुरा आसीत् ॥ ३ ॥

अभिनवश्रेष्ठी द्वितीयो धनदत्तः तयोः द्वे दुहितरौ ।
धनश्रीकनकश्रियौ सख्यौ अथान्यदा ते ॥ ४ ॥

वाप्यां संमज्जनार्थं गते इतः निजकमाभरणम् ।
मुक्त्वा कनकश्री-वाप्यां स्नातुं लग्ना ॥ ५ ॥

इयरी उ निराहरणा दरिद्दभावाओ ताइ आभरणं ।
धेत्तूण घरम्मि गया न समप्पइ मग्गियावि तयं ॥ ६ ॥

रायउले ववहारे जाए मंतीहिं धणसिरी भणिया ।
परिहेसु तमाभरणं तहा कए नायमेएहिं ॥ ७ ॥

न इमं इमीइ सट्ठाणचायपरिहाणओ तहा तस्स ।
सट्ठाणपरिहियस्सवि तव्विह सोभा अभावाओ ॥ ८ ॥

अह कणयसिरी भणिया तुममेण्हि एयमाभरणजायं ।
परिहसु परिहियमेईए नियनियठाणेसु तं सव्वं ॥ ९ ॥

अहियं च विरायंतं दट्ठूणं इमेहिं ताव संलत्तं ।
एईइ तणयमेदं आभरणं न उण इयरीए ॥ १० ॥

इतरा तु निराभरणा दरिद्रभातस्तस्या आभरणम् ।
गृहीत्वा गृहे गता न समर्पयति मार्गयितापि तकाम् ॥ ६ ॥

राजकुले व्यवहारे जाते मन्त्रीभिर्धनश्री भणिता ।
परिधापय तमाभरणं तथा कृते ज्ञातमेतैः ॥ ७ ॥

नेदमस्याः स्वस्थानत्यागपरिधानतः तथा तस्य ।
स्वस्थानपरिहितस्यापि तद्विध शोभाऽभावतः ॥ ८ ॥

अथ कनकश्री भणिता त्वमिदानिं एतदाभरणजातम् ।
परिधापय परिहितमेतया निजनिजस्थानेषु तं सर्वम् ॥ ९ ॥

अधिकं च विराजमानां दृष्टवा एभिस्तावत् संलप्तम् ।
एतस्यास्तनयाः (सत्कं) इदमाभरणं न पुनरितरायाः ॥ १० ॥

इय छिन्ने ववहारे धणपालो दंडिओ नरिंदेण ।
धणदत्तो पुइत्ता विसज्जिओ नियघरम्भि गओ ॥ ११ ॥

एयं **मुणिवइ**चरिए निव्वेयसुबीयनीरसेयसमे ।
मुणिवइमुणिंदकहिया मंतिकहा एत्थ अट्ठमिया ॥ १२ ॥

बडुयकहा

'ता भो ! **कुंचियसावय** ! मंतिसमाणा उ साहुणो हुंति ।
नीराग-दोस-मोहा न य अलियं कहवि जंपंति' ॥ १ ॥

पुण कुंचिएण भणियं मुणिवइ ! अकयन्नुओ तुह सरिच्छो ।
नत्थि बटुयं विमोत्तुं तच्चरियं पुण इमं सुणसु ॥ २ ॥

कोइ बडुओ दरिद्दो दुग्गं गहिउण दारुनिम्मवियं ।
भिक्खं परिब्भमंतो कालेण महाधणो जाओ ॥ ३ ॥

इति छिन्ने व्यवहारे धनपालो दण्डितो नरेन्द्रेण ।
धनदत्तः पूजयित्वा विसर्जितो निजगृहं गतः ॥ ११ ॥

एवं मुनिपतिचरित्रे निर्वेदसुबीजनीरसेकसमे ।
मुनिपतिमुनिन्द्रकथिता मन्त्रिकथात्राष्टमिका (अष्टमी)॥ १२ ॥

बटुककथा

"ततः भो ! कुञ्चिकश्रावक ! मन्त्रिसमानास्तु साधवो भवन्ति ।
नीरागदोषमोहा न चालिकं कथमपि जल्पन्ति" ॥ १ ॥

पुनः कुञ्चिकेन भणितं हे मुनिपतेः ! अकृतज्ञात् तव सदृशः ।
नास्ति बटुकं विमुच्य तच्चरित्रं पुनरिदं श्रृणु ॥ २ ॥

कश्चित् बटुको दरिद्रो दुर्गां (देवीं) गृहीत्वा दारु-निर्मापिताम् ।
भिक्षां परिभ्रमन् कालेन महाधनिको जातः ॥ ३ ॥

तो तेण परिच्चत्ता दुग्गा नेऊण रन्नमज्झम्मि ।
एवं पच्छा तुमए मज्झकयं दव्वहरणेणं ॥ ४ ॥

मुणिवइसुसाहुचरिए अणुकंपापउमीणीसरसमाणी ।
बडुयकहा पुण नवमी कुंचियकहिया समासेणं ॥ ५ ॥

नागदत्तकहा

अह भणइ मुणिवइमुणी 'सावय ! मा भणसु एरिसं वग्गणं ।
मज्झत्थो होऊणं मज्झवि अक्खाणयं सुणसु ॥ १ ॥

वाणारसीइ जियसत्तुराइणो हिययवल्लहो मित्तं ।
धणदतो नाम धणी भज्जावि य **धणसिरी** तस्स ॥ २ ॥

पुत्तो य **नागदत्तो** अईवजिणवयणभाविओ आसि ।
जिणगिहगएण तेणं **नागवसू**कन्नगा दिट्ठा ॥ ३ ॥

ततस्तेन परित्यक्ता दुर्गा नीत्वारण्यमध्ये ।
एवं पश्चात् त्वया मम कृतं द्रव्यहरणेण ॥ ४ ॥
मुनिपतिसुसाधुचरित्रे अनुकम्पापद्मीनिसरस्समाना ।
बटुककथा पुनः नवमी कुञ्चिककथिता समासेन ॥ ५ ॥

नागदत्त कथा

अथ भणति मुनिपतिमुनिः श्रावक ! मा भणेदृशं वचनम् ।
मध्यस्थः भूत्वा ममाप्याख्यानकं शृणु ॥ १ ॥
वाणारस्यां जितशत्रुराज्ञः हृदयवल्लभो मित्रम् ।
धनदत्तो नामा धनी भार्यापि च धनश्रीस्तस्य ॥ २ ॥
पुत्रश्च नागदत्तोऽतीवजिनवचणभावित आसीत् ।
जिनगृहगतेन तेन नागवसुकन्यका दृष्टा ॥ ३ ॥

तीए वि य सो दिट्ठो कयरागा तम्मि सा घरं पता ।
विन्नाय वइयरेणं पिऊणा **पिअमित्त**नामेणं ॥ ४ ॥

दिज्जंती वि न गहिया निक्खमणमणेण **नागदत्तेन** ।
तहवि न मुंचइ तं पइ अणुबंधं तिव्वअणुरागा ॥ ५ ॥

दट्ठूण नयरआरक्खिएण मग्गाविया न से दिन्ना ।
भणियं च नागदत्तस्स दिन्ना या कह णु भे देमो ॥ ६ ॥

इय सो छिद्दन्नेसी संजाओ उवरि **नागदत्तस्स** ।
एतो कहमवि नट्ठं कुण्डलरयणं नरिंदस्स ॥ ७ ॥

तं जोइयं न लद्धं दिट्ठं पुण सेट्ठि**नागदत्तेण** ।
वच्चंतेण जिणहरं संकाए त्ति पडियं मग्गे ॥ ८ ॥

तयाऽपि च सो दृष्टः कृतरागा तस्मिन् सा गृहं प्राप्ता ।
विज्ञाय व्यतिकरेण पित्रा प्रियमित्रनाम्ना ॥ ४ ॥

दीयमानापि न गृहीता निष्क्रमणमनसा नागदतेन ।
तथापि न मुञ्चति तं प्रत्यनुबद्धं तीव्रानुरागात् ॥ ५ ॥

दृष्टवा नगरारक्षितेन मार्गापिता न तस्मै दत्ता ।
भणितं च नागदत्ताय दत्ता या कथ नुं भवदभ्यः दद्मः ॥ ६ ॥

इति स छिद्रान्वेशी संजात उपरि नागदत्तस्य ।
इतः कथमपि नष्टं कुण्डलरत्नं नरेन्द्रस्य ॥ ७ ॥

तं दृष्टं न लब्धं दृष्टं पुनः श्रेष्ठीनागदत्तेन ।
व्रजता जिनगृहं शङ्कायेति पतितं मार्गे ॥ ८ ॥

तद् दंसणभीयमाणो लग्गो सो उप्पहेण दिट्ठो य ।
आरक्खिएण नायं च कारणं कुंडलं दिट्ठं ॥ ९ ॥
परिचिंतियं च लद्धो मए उवाओ इमस्स गहणंमि ।
तं कुण्डलं निहत्तं पडिमाए ठिअस्स से कंठे ॥ १० ॥
तो सो सकुण्डलो च्चिय गहिओ निवेइओ नरिंदस्स ।
तव्वयणेणं नीओ मसाणमज्झंमि वहणत्थं ॥ ११ ॥
तं नाउं निज्जंतं नागवसु दारुण दुहपुन्ना ।
काउस्सग्गेण ट्ठिया सासणदेवीइ इयं भणियं ॥ १२ ॥
'मुच्चेज्जा एआओ उवसग्गाओ इमो महं दइओ ।
भयवइ तुहप्पसाएण तह य धम्माणुभावेणं' ॥ १३ ॥

तद्दर्शनबिभ्यन् लग्नस्स उत्पथेन दृष्टो च ।
आरक्षकेण ज्ञातञ्च कारणं कुण्डलं दृष्टम् ॥ ९ ॥
परिचिंतितञ्च लब्धो मयोपायोऽस्य ग्रहणे ।
तं कुण्डलं निधत्तं प्रतिमायां स्थितस्य तस्य कण्ठे ॥ १० ॥
ततो स सकुण्डलैव गृहीतो निवेदितो नरेन्द्राय ।
तद्वचनेन नीतः श्मसानमध्ये वधार्थम् ॥ ११ ॥
तं ज्ञात्वा नीयमानं नागवसु दारुणदुःखपूर्णाः ।
कायोत्सर्गेण स्थिता शासनदेव्यै इति भणितम् ॥ १२ ॥
मुच्येत एतस्मादुपसर्गादयं मम दयितः ।
भगवति ! तव प्रसादेन तथा च धर्मानुभावेन ॥ १३ ॥

एत्थंतरे निहित्तो सूलाए सो निउत्तपुरिसेहिं ।
सा भग्गा वारतियं सासणदेवीपभावेणं ॥ १४ ॥

आरक्खियवयणेणं खग्गेणं कन्धराए सो पहओ ।
सो सुरहिकुसुममालारूवेणं परिणओ जाव ॥ १५ ॥

वहयपुरिसेहिं रन्नो निवेइओ विम्हिएहिं तेहिं सो ।
संपूइउण नयरे पवेसिओ खमिओ य दढं ॥ १६ ॥

विण्णाय वइयरेण निव्विसओ कारिओ नरिंदेण ।
आरक्खिओ अणज्जो उद्दालियसयलघरसारो ॥ १७ ॥

काउसग्गाई य वइयरं मायपिउण नाइऊण ।
परिणीता तीए समं भोए भुंजंति उव्विग्गो ॥ १८ ॥

अत्रान्तरे निहितः शूलायां स नियुक्तपुरुषैः ।
सा भग्ना वारत्रिकं शासनदेवीप्रभावेन ॥ १४ ॥

आरक्षितवचनेन खड्गेन स्कन्धरायां सो प्रहतः ।
स सुरभिकुसुममालारुपेण परिणतः यावत् ॥ १५ ॥

वध्यपुरुषैः राज्ञे निवेदितो विस्मितैस्तैः सः ।
संपूज्य नगरे प्रवेशितः क्षमितश्च द्रढम् ॥ १६ ॥

विज्ञाय व्यतिकरेण निर्वासितः कारितः नरेन्द्रेण ।
आरक्षितोऽनार्यः आछिद्यसकलगृहसारम् ॥ १७ ॥

कायोत्सर्गादिकं व्यतिकरं मातृपितृभ्यां ज्ञात्वा ।
परिणीता तया समं भोगान् भुनक्ति उद्विग्नः ॥ १८ ॥

पच्छा सुगुरुसमीवे पव्वइओ पालिऊण सामण्णं ।
कयपाणपरिच्चाओ उववन्नो देवलोगंमि ॥ १९ ॥

ता भो कुंचियसावय ! परिभावसु हिययमज्झयारंमि ।
जया सावयाऽपि एयं निर्लोभा हुंति दढधम्मा ॥ २० ॥

ता किं मुणिणो परसंतियंमि दव्वंमि हुन्ति लोहिल्ला ।
तो कुंचिएण भणियं, अन्ने ते तारिसो न तुमं ॥ २१ ॥

इय मुणिवइमुणीचरिए सुसाहुगुणरयणसायरसरिच्छे ।
मुणिवइकहिया दसमी सुहावहानागदत्तकहा ॥ २२ ॥

वड्ढइ कहा

पुण भणइ कुंचिओ 'वणयरस्स तं संनिहो न संदेहो' ।
तो मुणिवइणा भणियं 'कहसु कहं ?' कुंचिओ भणइ ॥ १ ॥

पश्चात् सुगुरुसमीपे प्रव्रजितः पालयित्वा श्रामण्यम् ।
कृतप्राणपरित्याग उत्पन्नो देवलोके ॥ १९ ॥

ततो भो ! कुञ्चिकश्रावक ! परिभावय हृदयमध्ये ।
यदा श्रावकाऽपि एवं निर्लोभा भवन्ति द्रढधर्माः ॥ २० ॥

ततः किं मुनयः परसत्के द्रव्ये भवन्ति लोभिनः ।
ततः कुञ्चिकेन भणितमन्ये ते तादृशा न त्वम् ॥ २१ ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे सुसाधुगुणरत्नसागरसदृशे ।
मणिपतिकथिता दसमी सुखावहा नागदत्तमुनिकथा ॥ २२ ॥

वर्धकि कथा

पुनः भणति कुञ्चिको वनचरस्य त्वं सन्निभो न संदेहः ।
ततो मुनिपतिना भणितं कथय कथं ? कुञ्चिको भणति ॥ १ ॥

किर कोइ वड्ढई दारुयाए कट्ठेण वणगओ सिहं ।
दट्ठुं भीओ चडिओ दुमसिहरे वानरिं नियइ ॥ २ ॥

भीओ तओऽवि तीए मा बीहसु एरिसं भणंतीए ।
आसासिओ चिरेणं नीसाए निद्दाइउं लग्गो ॥ ३ ॥

तो वानरीए नियए अंके ठविऊण कारिओ निद्दं ।
मग्गंतस्सवि सिंहस्स बहुविहं छल्लिओ नेय ॥ ४ ॥

सो उट्ठिओ पसुत्ता पुव्वुत्ता वानरिं तदुच्छंगे ।
सींहेण मग्गिआ छड्डिया य तेणं न उण पडिआ ॥ ५ ॥

दक्खत्तेणेण तरुवरसाहाई विलग्गिऊण सा वक्का ।
भणइ 'धिरत्थु नराहम ! तुह एरिसं आचरन्तस्स' ॥ ६ ॥

किल कश्चित् वर्धकी दारवे कष्टेन वनगतः सिहम् ।
दृष्टवा भीत आरुढो द्रुमशिखरे वानरीं पश्यति ॥ २ ॥

भीतस्ततोऽपि तया मा बीभीहि एतादृशं भणन्त्या ।
आश्वासितश्चिरेण निशायां निद्रितुं लग्नः ॥ ३ ॥

ततो वार्नया निजे अङ्के स्थापयित्वा कारितो निद्राम् ।
मार्गयतोऽपि सिंहस्य बहुविधं छलितो नेति ॥ ४ ॥

स उत्थितः प्रसुप्ता पूर्वोक्ता वानरी तदुत्संगे ।
सिंहेन मार्गिता मुक्ता च तेन न पुनः पतिता ॥ ५ ॥

दक्षत्वेन तरुवरशाखायां विलग्य सा वक्रा ।
भणति धिगस्तु नराधम ! तवेतादृशमाचरतः ॥ ६ ॥

एत्थंतरंमि तेणं मग्गेण समागओ महासत्तो ।
सिंहो ओसरिओ घरं गओ वड्डुई पच्छा ॥ ७ ॥

ता वड्डुइणा तुल्लो संजाओ मज्झ दव्वहरणेणं ।
उवगारिणोऽपि मुणिवइ ! कह होसि तुमं सुसाहु ति ॥ ८ ॥

इय मुणिवइ–मुणिचरिए तमोहनिट्ठवणसूरसारिच्छे ।
वड्ढई कह या कहिया इगदसमी कुंचिएणत्थ ॥ ९ ॥

चारभडीकहा

तो मणिवइणा भणियं मिच्छासंकाइ काऽपि चारहडी ।
नउलं विणसिऊणं पच्छायावं परं पत्ता ॥ १ ॥

गामे कहिंपि पुरिसो चारभडो भारिया य चारभडा ।
तीए घरवाडीए नउली परिवसइ सया तत्थ ॥ २ ॥

अत्रान्तरे तेन मार्गेण समागतो महासत्त्वः ।
सिंहोऽपसृतो गृहं गतो वार्धकी पश्चात् ॥ ७ ॥

ततो वार्धकिना तुल्यो संजातो मम द्रव्यहरणेण ।
उपकारिणोऽपि मुनिपते ! कथं भवसि त्वं सुसाध्विति ॥ ८ ॥

इति मुनिपतिमुनिचरित्रे तम-ओघःनिष्ठापनसूरसादृश्ये ।
वार्धकी कथा या कथिता एकादशमी कुञ्चिकेनात्र ॥ ९ ॥

चारभटीकथा

ततो मुनिपतिना भणितं मिथ्याशंकया काऽपि चारभटी ।
नकुलं विनाश्य पश्चातापं परं प्राप्ता ॥ १ ॥

ग्रामे कस्मिंश्चिदपि पुरुषश्चारभटो भार्या च चारभटी ।
तस्याः गृहवाप्यां नकुली परिवसति सदा तत्र ॥ २ ॥

चारभडीए पुत्तो लट्ठओ[1] सा तस्स खिल्लणनिमित्तं ।
नउलीइ सुयं लहुयं लेहइ दहिदुद्धतक्काइं ॥ ३ ॥
अह अन्नदिणे तणयं सोवित्ता मंचियाए चारभडी ।
खण्डयं कुणमाणी जावच्छइ घरदुवारत्था ॥ ४ ॥
तस्सुयडंसमाणमहिमारीत्ता ताव आगओ नउलो ।
रुहिरखरंटियवयणो चारभडीए समीवंमि ॥ ५ ॥
तीए वि मज्झ बालो इमिणा वावाइओ त्ति संकाए ।
मुसलेण हओ नउलो पलोइओ बालोट्ठिओ ॥ ६ ॥
दिट्ठो अक्खयदेहो नउलहओ तओ अही समीवत्थो ।
तो पच्छायावहया सा दुक्खंपुणदारुणं पत्ता ॥ ७ ॥

चारभट्याः पुत्रो लष्टकः सा तस्य क्रीडननिमित्तम् ।
नकुल्याः सुतं लघुकं लेढि दधिदुग्धतक्रादयः ॥ ३ ॥
अथान्यदिने तनयं स्वापयित्वा मञ्चिकायां चारभडी ।
खण्डनकं कुर्वन्ती यावदास्ते गृहद्वारस्था ॥ ४ ॥
तत्सुतदशन्तमहिं मारयित्वा तावदागतो नकुलः ।
रुधिरखरन्तितवदनश्चारभट्याः समीपे ॥ ५ ॥
तयाऽपि मम बालोऽनेन व्यापादित इति शङ्कया ।
मुसलेन हतो नकुलः प्रलोकितः बालोत्थितः ॥ ६ ॥
दृष्ट अक्षतदेहो नकुलहतस्ततोऽहिः समीपस्थः ।
ततः पश्चातापहता सा दुक्खं दारुणं प्राप्ता ॥ ७ ॥

---

१. लट्ठओ - मनोहर सुंदर (देश्य)

ता भो ! कुंचियसावय ! परिभावसु हिययमज्झयारंमि ।
अवितक्कियं भणंतो पच्छायावं तुमं लहसी ॥ ८ ॥

इय मुणिवइचरिए संवेगरसायणंमि बारसमं ।
चारभडीथाए चरियं मुणिवइकहियं समासेणं ॥ ९ ॥

पामरकहा

पभणइ कुंचियसड्ढो मणिवइं तं पामरस्स सारिच्छो ।
कहमिव मुणिणा भणियं तो कुंचिओ कहिउमाढत्तो ॥ १ ॥

एगाए अडवीए एगो गयजुयनायगो हत्थी ।
तस्स य वडवानलंमि बायरकीलो गओ कहवि ॥ २ ॥

तव्वेयणाए विहुरं तं दट्ठुं हत्थीणीए निउणाए ।
खिन्नपसुत्तो पुरिसो तत्थाणीओ करे घेतुं ॥ ३ ॥

ततो भो ! कुञ्चिकश्रावक ! परिभावय हृदयमध्ये ।
अवितर्कितं भणन् पश्चातापं त्वं लभसे ॥ ८ ॥

इति मुणिपतिचरित्रे संवेगरसायणे द्वादशमम् ।
चारभटीकायाः चरित्रं मुनिपतिकथितं समासेन ॥ ९ ॥

पामर कथा

प्रभणति कुञ्चिकश्राद्धो मुनिपतिं त्वं पामरस्य सदृशः ।
कथमिव मुनिना भणितं, ततः कुञ्चिकः कथयितुमारब्धः ॥ १ ॥

एकस्यामटव्यामेको गजयुथनायको हस्ती ।
तस्य च वडवानले बादरकीलो गतः कथमपि ॥ २ ॥

तद्वेदनायाः विधुरं तं दृष्ट्वा हस्तीन्या निपुणया ।
खिन्नप्रसुप्तः पुरुषः तत्रानीतः करे गृहीत्वा ॥ ३ ॥

जुहवइणावि चलणो पयंसिओ तस्स तेण छुरियाए ।
कीलगमुद्धरिऊणं सज्जो जुहाहिवो विहिओ ॥ ४ ॥

तो तेण दंतमोतियरासीओ दंसियाओ बहुयाओ ।
पुरिसस्स तस्स तेणऽपि बंधिता वेल्लिमाइहिं ॥ ५ ॥

गहिया दंता तहा मोतियाइं बंधितु नियमवत्थेहिं ।
तस्स हिओ कारिणं करिवरेहिं नीओ नियंठाणे ॥ ६ ॥

दंतेहिं मुतिएहि य जाओ सो धणवई निवे एइ ।
तं गयजुहं रन्नो तेणवि गंतूण गहियं ति ॥ ७ ॥

इय मुणिवइस्स चरिए मोक्खपहसाहए परमरम्मे ।
तेरसमा एसकहा कुंचियकहिया समासेणं ॥ ८ ॥

युथपतिनापि चरणः प्रदर्शितस्तस्य तेन क्षुरिकायाः ।
कीलकमुद्धार्य सज्जो युथाधिपो विहितः ॥ ४ ॥

ततस्तेन दन्तमौक्तिकराशयो दर्शिता बहुकाः ।
पुरुषस्य तस्य तेनापि बद्धवा वल्लयादिभिः ॥ ५ ॥

गृहीता दन्तास्तथा मौक्तिकानि बद्धवा निजवस्त्रैः ।
तस्य हितः कारिणं करिवरैः नीतो निजस्थानम् ॥ ६ ॥

दन्तैः मौक्तिकैश्च जातो सो धनपतिः नृप एति ।
तं गजयुथं राज्ञा तेनापि गत्वा गृहीतमिति ॥ ७ ॥

इति मुनिपतेः चरित्रे मोक्षपथसाधके परमरम्ये ।
त्रयोदशमी एषा कथा कुञ्चिककथिता समासेन ॥ ८ ॥

सीहीकहा

पभणइ मुणिवइसाहु 'सावय ! सुविणिच्छियं करेऊणं ।
आलं पयच्छइ जो सो (मा) मइमं सा जहा सीही ॥ १ ॥

वेयड्ढगिरिगुहाए सिंही एगा सया वसइ तीए ।
हरिणी वयंसिआ कोल्हुई य इय तिन्नि वि [1]जणीओ ॥ २ ॥

चिट्ठंती पमुइयाओ अहन्नया सीहिणी नियअवच्चे ।
मोत्तूण जायमिते गुहाए बाहिं गया कहवि ॥ ३ ॥

हरिणीए प्रसुत्ताए खइयाइं ताइं किर सीयालीए ।
हरिणीए मुहं लित्तं रुधिरेण लूसितं निजकं ॥ ४ ॥

एत्थंतरंमि सीही पत्ता तो जायए अपिच्छंती ।
पुच्छइ सियालियं सा पभणइ 'हरिणीए खद्धाइं' ॥ ५ ॥

सिंहीकथा

प्रभणति मुनिपतिसाधुः श्रावक ! सुविनिश्चितं कृत्वा ।
आलं प्रयच्छति यः स (मा) मतिमान् सा यथा सिंही ॥ १ ॥
वैताढ्यगिरिगुहायां सिंही एगा सदा वसति तस्याः ।
हरिणी वयस्या शृगालीचेति तिस्रापि जन्यः ॥ २ ॥
तिष्ठन्ति प्रमुदिता अथान्यदा सिंहणी निजापत्यान् ।
मुक्त्वा जातमात्रे गुहायाः बहि-र्गता कथमपि ॥ ३ ॥
हरिण्यां सुप्तायां भक्षितानि तानि किल शृगाल्या ।
हरिण्या मुखं लिप्तं रुधिरेण लूसितं निजकम् ॥ ४ ॥
अत्रान्तरे सिंही प्राप्ता ततो जातानप्रेक्षमाणा ।
पृच्छति शृगालीं सा प्रभणति हरिण्या भक्षितानि ॥ ५ ॥

---

१. जणीओ - नार्यः (स्त्रीओ)

हरिणिं उट्ठविऊणं आपुट्ठा तीए जंपियं एवं ।
वत्तंपि न जाणेमी एयमहं सुत्तिआ थक्का ॥ ६ ॥

ताहे सीयालियाए भणियं 'को मन्नए सदुच्चरियं ।
सीहिणी पिच्छसु वयणं एईए रुहिरोवलित्तं ॥ ७ ॥

ताहे हरिणी तं पइ जंपइ 'पावे सियालिए ! तुमए ।
खद्धाइं ताइं मन्ने जेण तुमं देसि महालं' ॥ ८ ॥

एवं चिंतयंतीओ ताओ दट्ठूण संसयावन्ना ।
सीही असंसयत्थं भणइ मिगिं 'कुणसु तं वमणं' ॥ ९ ॥

वमियं तीए सिहीइ जोइयं नेव उवलद्धं ।
मंसट्ठियाइ किं पुण दिट्ठं हरियंकुराइयं ॥ १० ॥

हरिणाँ उत्थाप्य आपृष्टा तया जल्पितमेवं ।
वार्तामपि न जानामि एतामहं सुप्ता श्रान्ता ॥ ६ ॥

तदा शृगाल्या भणितं को मन्ये स्वदुश्चरित्रम् ।
सिंही प्रेक्षस्व वदनमेतायाः रुधिरोपलिप्तम् ॥ ७ ॥

तदा हरिणी तां प्रतिजल्पति पापे ! शियाल्या त्वया ।
भक्षितानि तानि मन्ये येन त्वन्ददासि ममालम् ॥ ८ ॥

एवं चिन्तयन्त्यौ ते दृष्ट्वा संशयापन्ना ।
सिंह्यसंशयार्थं भणति मृगीं कुरु त्वं वमनम् ॥ ९ ॥

वमितं तया सिंह्या दृष्टं नैवोपलब्धम् ।
मांसास्थ्यादि किं पुनः दृष्टं हरिताङ्कुरादिकम् ॥ १० ॥

तो नाया निद्दोसा एसा अह कुल्हुई वि काराविया ।
वंति तत्थुवलद्धं नियसु य तणयं नहरमाई ॥ ११ ॥

तो कुवियाए निहया सियालिया सम्मया मई विहिया ।
तिरियत्तणे वि कुंचिय ! सीहीए पिच्छसु विवेयं ॥ १२ ॥

इय मुणिवइमुणिचरिए विसालसंसुध्धबुद्धिजणयंमि ।
सीहिणीकहा य कहिया मुणिवइणा एत्थ चउद्दसमा ॥ १३ ॥

सींहकहा

इय भणिओ बहुमोहा अबुज्झमाणो पुणो भणइ सेट्ठी ।
सीयत्त[1]सीहसरिसो संजाओ तं निसामेहिं ॥ १ ॥

हिमवंतगिरिसमीवे अत्थेगो तावसासमो तस्स ।
आसन्नगिरिगुहाए एगो वणयर[2]नरो वसइ ॥ २ ॥

ततः ज्ञाता निर्दोषा एषा अथ श्रृगाल्यपिकारिता ।
वान्ति तत्रोपलब्धं पश्य च तनयं नखरमादि ॥ ११ ॥
ततः कुपितया निहता शृगालिका सम्मता मृगी विहिता ।
तिर्यंक्त्वेऽपि कुञ्चिक ! सिंह्याः प्रेक्षस्व विवेकम् ॥ १२ ॥
इति मुनिपतिमुनिचरित्रे विशालसंशुद्धबुद्धिजनके ।
सिंहीकथा च कथिता मुनिपतिनात्र चतुर्दशमी ॥ १३ ॥

सिंह कथा

इति भणितो बहुमोहादबुध्यमानः पुनः भणति श्रेष्ठी ।
शीतार्तसिंहसदृशः संजातस्त्वं निशाम्य ॥ १ ॥
हिमवंतगिरिसमीपेऽत्रैक तापसाश्रमः तस्य ।
आसन्नगिरिगुहायामेकभिल्लनरो वसति ॥ २ ॥

---

१. शीतार्त - ठंडी पीडित । २. वणयर - भिल्ल ।

तावससंसग्गीए धम्मपरो सो विसेसओ सदओ ।
तस्स गुहाए सीहो सीयत्तो अन्नया पत्तो ॥ ३ ॥

अनिवारियप्पवेसो वणयरपुरिसेण सदयहियएणं ।
तत्थ पविट्ठो संतो भक्खइ तं वणयरं पुरिसं ॥ ४ ॥

जइ सो वणयरपुरिसो परमुवयारि वि तेण पावेण ।
सींहेण खयं नीओ तह तुमए अहमणद्धेणं ॥ ५ ॥

इय मुणिवइमुणीचरिए विवेगिजणचित्तरंजणे रम्मे ।
सीयत्तसींहचरियं कुंचियकहियं तु पनरसमं ॥ ६ ॥

कट्ठमुणिकहा

इय मुणिऊणं कुंचियवयणं मुनिवइमुणी पुणो भणइ ।
निसुण सुसावय ! सम्मं दिट्ठंतं **कट्ठ**सिट्ठिस्स ॥ १ ॥

तापससंसर्गात् धर्मपरस्स विशेषतस्सदयः ।
तस्य गृहायां सिंहः शीतार्ताऽन्यदा प्राप्तः ॥ ३ ॥

अनिवारितप्रवेशो वनचरपुरुषेण सदयहृदयेन ।
तत्र प्रविष्टः सन् भक्षति तं वनचरं पुरुषम् ॥ ४ ॥

यथा सो वनचरपुरुषः परमुपकार्यपि तेन पापेण ।
सिंहेन क्षयं नीतस्तथा त्वया अधर्मणत्वेन ॥ ५ ॥

इति मुनिपतिमुनीचरित्रे विवेकिजनचित्तरञ्जने रम्ये ।
शीतार्तसिंहचरित्रं कुञ्चिककथितं तु पञ्चदशम् ॥ ६ ॥

कठमुनि कथा

इति ज्ञात्वा कुञ्चिककवचनं मुनिपतिमुनिः पुनः भणति ।
निशृणु सुश्रावक ! सम्यक्दृष्टान्तं कठ-श्रेष्ठिनः ॥ १ ॥

रायगिहे आसि पुरा **कट्ठो** नामेण नेगमपहाणो ।
वज्जा य तस्स भज्जा **सागरदत्तो** तहा पुत्तो ॥ २ ॥

तुंडियनामे य सुओ **मयणा** नामेण सारिया सारा ।
वरलक्खणसंजुतो कुक्कडो सेट्ठिणो इट्ठो ॥ ३ ॥

कइयावि कट्ठसेट्ठी वणिज्जकज्जेण कत्थइ पउत्थो ।
भज्जाए घरसव्वं भलाविऊणं धणकणड्ढं ॥ ४ ॥

सा पुण भज्जाणज्जा सिट्ठिम्मि गयम्मि फुल्लबहुएणं ।
सह सुरयासत्तमणा संजाया मुक्कमज्जाया ॥ ५ ॥

तं बडुयमवेलाए पविसंतं नीसरंतमणुदियहं ।
मयणा समत्थरमणा कक्कससद्देणं कलयलइ ॥ ६ ॥

राजगृहे आसीत् पुरा कठः नाम्ना निगमप्रधानः ।
वर्जा च तस्य भार्या सागरदत्तस्तथा पुत्रः ॥ २ ॥

तुण्डिकनामा च शुको मदनानाम्ना सारिका सारा ।
वरलक्षणसंयुक्तः कुर्कटः श्रेष्ठिना ईष्टः ॥ ३ ॥

कदाचिदपि कठश्रेष्ठी वाणिज्यकार्येण कुत्रचित् प्रवृत्तः ।
भार्यायाः गृहसर्वं भलायित्वा धनकणाढ्यम् ॥ ४ ॥

सा पुनः भार्यानार्या श्रेष्ठिनि गते फुल्लबटुकेन ।
सह सुरतासक्तामनाः संजाता मुक्तमर्यादा ॥ ५ ॥

तं बटुकमवेलायां प्रविशन् नीःसरननुदिवसम् ।
मदना समर्थरमणा कर्कशशब्देन कलकलायति ॥ ६ ॥

'को एष अवेलाए आगच्छइ अम्ह सामिणो गेहं ।
तायस्स को न बीहइ निव्विन्नो जीवियव्वस्स' ॥ ७ ॥

वारेइ सूयओ तं 'हे मयणे ! कुणसु मोणमिह कज्जे ।
जो वज्जाए दइओ सो चिय अम्हाण ताओउत्ति' ॥ ८ ॥

मयणा पुणो पयंपइ 'पावा तुमं नियजिवीय**सयण्हो** ।
तायघरम्मि अकज्जं निरिक्खमाणो उवेक्खेसि' ॥ ९ ॥

भणइ सुओ 'मारेही तुममेसा' तह वि वरमइ न मयणा ।
तो तीए पावाए विणसिया गलयवलणेण ॥ १० ॥

अन्नदिणे तत्थ घरे भिक्खट्ठं साहुजुयलयं प्राप्तम् ।
तत्थेक्को मुणिवसहो बीयस्साभिमुहमिममाह ॥ ११ ॥

क एष अवेलायामागच्छत्यस्माकं स्वामिनो गेहम् ।
तातस्य को न बिभ्यति निर्विण्णो जीवितव्यस्य ॥ ७ ॥

वारयति शुकः तां हे मदने ! कुरु मौनमिह कार्ये ।
यो वर्जाया दयितो स एव अस्माकं तात इति ॥ ८ ॥

मदना पुनः प्रजल्पति पाप ! त्वं निजजीवितसतृष्णः ।
तातगृह अकार्यं निरीक्षमाण उपेक्षसे ॥ ९ ॥

भणति शुको मरिष्यसि त्वामेषा तथापि विरमति न मदना ।
ततस्तया पापया विनाशिता गलवलनेन ॥ १० ॥

अन्यदिने तत्र गृहे भिक्षार्थं साधुयुगलकं प्राप्तम् ।
तत्रैको मुनिवृषभो द्वितीयस्याभिमुखमिदमाह ॥ ११ ॥

'सव्वंगलक्खणधरो जो दीसइ एस कुक्कडो एत्थ ।
तस्सं सिरं जो खाही सो होही नरवरो अइरा' ॥ १२ ॥
पच्छन्नसंठिएणं तं निसुयं कहवि तेण बडुएणं ।
वज्जा तओ पभणिया 'कुक्कुडमंसं ममं देहि' ॥ १३ ॥
सा भणइ 'अन्नमंसाणि देमि' सो भणइ 'तेण न हु कज्जं' ।
ता वज्जाए निहओ पच्चूसे कुक्कुडो रद्धो ॥ १४ ॥
पुत्तस्स लेहशालागयस्स खुहियस्स भोयण निमित्तं ।
कुक्कुडसिरमंसं चिय दिन्नमविन्नाय तत्ताए ॥ १५ ॥
तं सो भुत्तूण गओ खणेण बटुओ समागओ तत्थ ।
भुंजंतो सिरमंसं अपिच्छियं पुच्छए वज्जं ॥ १६ ॥

सर्वाङ्गलक्षणधरो यो दृश्यते एष कुर्कुटोऽत्र ।
तस्य शिरो यः खादिष्यति स भविष्यति नरवरोऽचिरात् ॥ १२ ॥
प्रच्छन्नसंस्थितेन तं निश्रुतं कथमपि तेन बटुकेन ।
वर्जा ततः प्रभणिता कुर्कुटमांसं मम देहि ॥ १३ ॥
सा भणत्यन्यमांसान् ददामि स भणति तेन न हु कार्यम् ।
ततो वर्जया निहतः प्रत्यूषे कुर्कुटः राधितः ॥ १४ ॥
पुत्रस्य लेखशालागतस्य क्षुधितस्य भोजननिमित्तम् ।
कुर्कुटशिरमांसमेव दत्तमविज्ञातस्तत्तया ॥ १५ ॥
तं स भुक्त्वा गतः क्षणेण बटुकः समागतः तत्र ।
भुञ्जानः शिरमांसमदृष्ट्वा पृच्छति वर्जाम् ॥ १६ ॥

'नत्थेत्थ सीसमंसं ता कत्थ गयं तयं तु ?' सा भणइ ।
'पुत्तस्स मए दिन्नं' ता बडुओ भणइ 'दट्ठुकयं ॥ १७ ॥
जइ तुज्ज मए कज्जं ता पुत्तं मारिऊण तं मंसं ।
मह देसु' तं पि वयणं पडिवन्नं तीए मोहेणं ॥ १८ ॥
ताणुल्लावो एसो निसुओ धाईइ दिव्वजोएणं ।
तो सा सागरदत्तं धित्तुं **चंपापुरिं** पत्ता ॥ १९ ॥
तीए अपुतराया मओ ति सो चेव नरवई जाओ ।
पुन्नोयएण रज्जं भुंजइ नयसयलसामंतं ॥ २० ॥
धाईए कडीए कओ एसो इह आणिओ ति लोएणं ।
तस्स कओ **धाईवाहणो** ति नामं गुणोपगयं ॥ २१ ॥

नास्त्यत्र शिरमांसं तद् कुत्र गतं ? तदा तु सा भणति ।
पुत्राय मया दत्तं तदा बटुकः भणति दुष्टुकृतम् ॥ १७ ॥
यदि तव मया कार्यं ततः पुत्रं मारयित्वा तं मांसम् ।
मम देहि तमपि वचनं प्रतिपन्नं तया मोहेण ॥ १८ ॥
तयोरुल्लाप एष निश्रुतो धात्र्या दैवयोगेन ।
ततस्सा सागरदत्तं गृहीत्वा चंपापुरीं प्राप्ता ॥ १९ ॥
तस्यामपुत्रराजा मृतेति स एव नरपतिर्जातः ।
पुण्योदयेन राज्यं भुनक्ति न्यायसकलसामन्तम् ॥ २० ॥
धात्र्याः कट्यां कृत एष इहानीत इति लोकेन ।
तस्य कृतं धात्रीवाहनेति नाम गुणोपगतम् ॥ २१ ॥

परपुरिसासत्ताए वज्जाए विणासियंमि घरसारे ।
सीयंते य परियणे दिसोदिसिं कत्थइ पउत्तो ॥ २२ ॥

एत्तो विढतवितो पतो नियमंदिरंमि सो सेट्ठी ।
तं विगयविहवसोहं दट्ठुणं पुच्छए वज्जं ॥ २३ ॥

'भद्दे ! सो कत्थ सुओ ? धाई वा कत्थ ? कत्थ सारिआदी ? ।
कत्थ वरकुक्कुडो सो कत्थ धणं परियणो कत्थ ? ॥ २४ ॥

इय पुणरवि पुट्ठावि सेट्ठिणा जा न देइ पडिवयणं ।
वज्जा ताहे पुट्ठो पंजरमज्झट्ठिओ कीरो ॥ २५ ॥

'सो पुण तीए नियवत्थचलनसन्नाइ भेसविज्जंतो ।
सेट्ठिं पुणो पुणो ति य पुच्छंतं एवमालवई ॥ २६ ॥

परपुरुषासक्तया वर्जया विनाशिते गृहसारे ।
शीदति च परिजने दिशोदिशिं कुत्रचित् प्रवृतः ॥ २२ ॥

इतऽर्जितवित्तः प्राप्तः निजमन्दिरे स श्रेष्ठी ।
तां विगतवैभवशोभां दृष्ट्वा पृच्छति वर्जाम् ॥ २३ ॥

भद्रे स कुत्र सुतो ? धात्री वा कुत्र ? कुत्र सारिकादिः ? ।
कुत्र वरकुर्कुटः स ? कुत्र धनं परिजनः कुत्र ? ॥ २४ ॥

इति पुनरुक्तं पृष्टाऽपि श्रेष्ठिना यावन्न ददाति प्रतिवचनम् ।
वर्जा तदा पृष्टः पञ्जरमध्यस्थितः कीरः ॥ २५ ॥

स पुनस्तया निजवस्त्रचलनसंज्ञादिना भेषयन् ।
श्रेष्ठिनं पुनः पुन इति च पृच्छन्तमेवमालपति ॥ २६ ॥

'तं सामि पयत्तेणं पुच्छसि एसा य भेसवेइ दढं ।
ता वग्घदुत्तडीनायनिवडिओ किंकरेमि अहं ?' ॥ २७ ॥

तो पंजराओ मुक्को घरतरुसिहरट्ठिओ सुओ सव्वं ।
पुव्वुंतं वुतंतं साहइ जं किंचि उवलद्धं ॥ २८ ॥

सेट्ठिं खमाविऊणं गओ सुओ इच्छियंमि ठाणंमि ।
सेट्ठिविभवविरत्तो चिंतइ एयारिसं चित्ते ॥ २९ ॥

अलमिमिणा घरवासेण लेमि सव्वन्नुवन्नियं दिक्खं ।
धम्मे दाऊण धणं मुत्तूण कुटुंबवामोहं ॥ ३० ॥

एवं सो पव्वइओ वज्जा पुण निवभएण सहबडुणा ।
चंपाइ गया चिट्ठइ न य जाणइ नियसुयं निवई ॥ ३१ ॥

"त्वं स्वामी ! प्रयत्नेन पृच्छसि एषा च भाययति दृढम् ।
ततो व्याघ्रदुस्तटीन्यायनिपतितः किंकरोम्यहम् ?" ॥ २७ ॥

तस्मात् पञ्जरात् मुक्तो गृहतरुशिखरस्थितः शुकः सर्वम् ।
पूर्वोक्तं वृतान्तं कथयति यत्किञ्चिदुपलब्धम् ॥ २८ ॥

श्रेष्ठिनं क्षमयित्वा गतः शुक इच्छिते स्थाने ।
श्रेष्ठिवैभवविरक्तः चिन्तयत्येतादृशं चित्ते ॥ २९ ॥

अलममुना गृहवासेन लामि सर्वज्ञवर्णितां दीक्षाम् ।
धर्मे दत्वा धनं मुक्त्वा कुटुम्बव्यामोहम् ॥ ३० ॥

एवं स प्रव्रजित वर्जा पुनो नृपभयेन सहबटुना ।
चम्पायां गता तिष्ठति न च जानाति निजसुतं नृपतिम् ॥ ३१ ॥

कट्ठमुणी वि महप्पा कट्ठाणुट्ठाणपालणजुत्तो ।
विहरंतो संपत्तो चंपाए दिव्वजोएणं ॥ ३२ ॥

तत्थ य भिक्खासमए हिंडंतो मंदिरंमि संपत्तो ।
वज्जाइ तीए नाओ जह एसो कट्ठसिट्ठिमुणी ॥ ३३ ॥

जाणावेइ मह दोसमेयं लोयस्स इत्थ नयरीए ।
ता तह करेमि सिग्घं जह कीरइ कहवि निव्विसओ ॥ ३४ ॥

तो तीई तस्स दिन्नं सहिरन्नं मंडयाइयं अन्नं ।
तम्मिय गयम्मि सहसा चोरो चोरो ति पोक्करियं ॥ ३५ ॥

आरक्खिएण गहिओ सो नीओ रायमंदिरे जाव ।
धाईइ ताव दिट्ठो सहसच्चिय पच्चभिन्नाओ ॥ ३६ ॥

कठमुन्यपि महात्मा कष्टानुष्ठानपालनयुक्तः ।
विहरन् संप्राप्तः चम्पायां दैवयोगेन ॥ ३२ ॥

तत्र च भिक्षा-समये हिण्डमानो मन्दिरे संप्राप्तः ।
वर्जया तया ज्ञातो यथैष कठश्रेष्ठिमुनिः ॥ ३३ ॥

ज्ञापयति मम दोषमेतद् लोकस्यात्र नगर्याम् ।
ततस्तथा करोमि शीघ्रं यथा क्रियते कथमपि निर्विषयः ॥ ३४ ॥

ततस्तया तस्मै दत्तं सहिरण्यं मण्डकादिकमन्नम् ।
तस्मिन् गते सहसा चौरः चौर इति पूत्कृतम् ॥ ३५ ॥

आरक्षितेन गृहीतो स नीतः राजमन्दिरे यावत् ।
धात्र्या तावत् दृष्टः सहसैव प्रत्यभिज्ञातः ॥ ३६ ॥

पाएसु निवडिऊणं ताहे सा रोविउं समाढत्ता ।
रन्ना भणिया 'अम्मो ! किं रुयसि तुमं अयंडे वि ?' ॥ ३७ ॥

तीए भणियं 'पुत्तय ! तुह जणओ एस गहियपव्वज्जो ।
सुचिराओ मए दिट्ठो तेणाहं रोविउं लग्गा ॥ ३८ ॥

तो रन्ना घरमज्झे निवसिओ आसणम्मि पवरम्मि ।
भणिओ य गिण्हसु इमं रज्जं तुह किंकरो अहयं ॥ ३९ ॥

वज्जा वियाणिऊणं तहाविहं वइयरं भयग्घत्था ।
नट्ठा बडुएणं समं राया जाओ मुणिभत्तो ॥ ४० ॥

तो मुणिणा धम्मकहं तस्स कया नीए सोऽपि पडिबुद्धो ।
सावगधम्मेक्कमणो संजाओ जायसंवेगो ॥ ४१ ॥

पादयो - र्निपत्य तदा सा रोदितुं समारब्धा ।
राज्ञा भणिता हे अम्मे ! किं रोदिषि त्वमकाण्डेऽपि ॥ ३७ ॥

तया भणितं पुत्रक ! तव जनक एष गृहीतप्रव्रज्यः ।
सुचिराद् मया दृष्टस्तेनाहं रोदितुं लग्ना ॥ ३८ ॥

ततः राज्ञा गृहमध्ये निवासित आसने प्रवरे ।
भणितश्च गृहाण इदं राज्यं तव किंकरोऽहम् ॥ ३९ ॥

वर्जा विज्ञाय तथाविधं व्यतिकरं भयग्रस्ता ।
नष्टा बटुकेनसमं, राजा जातो मुनिभक्तः ॥ ४० ॥

ततो मुनिना धर्मकथां तस्मै कृता नृपस्सोऽपि प्रतिबुद्धः ।
श्रावकधर्मैकमनाः संजातो जातस्संवेगः ॥ ४१ ॥

तस्स य अणुग्गहत्थं वासावासं ठिओ तहिं साहु ।
जाया धम्मपसिद्धि पडिबुद्धा पाणिणो एगे ॥ ४२ ॥

जताओ जिणहरेसुं पूजाओ तह य विविहरुवाओ ।
दट्ठूण तओ विप्पा समत्थराइय विचिंतंति ॥ ४३ ॥

एएण साहूणा आगएण जिणसासणस्स माहप्पं ।
संजायं ता एयं केणवि कवडेण दूसेमो ॥ ४४ ॥

वासारतिं वित्ते नरवरपरिवारयंमि मुणिवसभे ।
निगच्छंते विप्पेहिं जं कयं तं निसामेह ॥ ४५ ॥

एगा कावि हु महिला गब्भवई इच्छिऊण बहुदव्वं ।
परिवाइयाइ वेसेण पेसिया मुणीसमीवंमि ॥ ४६ ॥

तस्य चानुग्रहार्थं वर्षावासं स्थितस्तत्र साधुः ।
जाता धर्मप्रसिद्धी प्रतिबुद्धाः प्राणिन एके ॥ ४२ ॥

यत्नात् जिनगृहेषु पूजास्तथा च विविधरुपायः ।
दृष्ट्वा ततो विप्राः समस्तरात्रौ विचिन्तयन्ति ॥ ४३ ॥

एतेन साधुना आगतेन जिनशासनस्य महात्म्यम् ।
संजातं तत एनं केनाऽपि कपटेन दूष्यामः ॥ ४४ ॥

वर्षारात्रि व्यतीते नरवरपरिवारिते मुनिवृषभे ।
निर्गच्छति विप्रैः यत् कृतं तं निशृणुत ॥ ४५ ॥

एका कापि खलु महिला गर्भवती ईष्ट्वा बहुद्रव्यम् ।
परिव्राजिकादिवेषेण प्रेषिता मुनिसमीपे ॥ ४६ ॥

विप्पवयणेण तीए भणियमिणं सव्वलोयपच्चक्खं ।
'भयवं ! मं गब्भवई काऊणं कत्थ वच्चिहसि ?' ॥ ४७ ॥

तव्वयणजणियपवयणकलंकपक्खालणत्थ महमुणिणा ।
भणियं च एस गब्भो मए कओ तुज्झ पाविट्ठे ॥ ४८ ॥

'जइ महवयणं सच्चं तो एसो भिंदिऊण तुह कुच्छिं ।
नीहरउ संपयं चिय किं बहुणा इत्थ भणिएण' ॥ ४९ ॥

इय मुणिणा संलत्ते उयरं भित्तूण निग्गओ गब्भो ।
परिवाइयावि भूमीइ निवडिया मुच्छिया संती ॥ ५० ॥

खणमितलद्धसन्ना सा विलवई सामि ! कुणसु मज्झ दयं ।
अहमेहिं विप्पेहिं कारिया एरिसमकज्जं' ॥ ५१ ॥

विप्रवचनेन तया भणितमिदं सर्वलोकप्रत्यक्षम् ।
भगवन् ! मां गर्भवतीं कृत्वा कुत्र व्रजिष्यसि ॥ ४७ ॥

तद्वचनजनितप्रवचनकलंक-प्रक्षालनार्थं महामुनिना ।
भणितञ्च एष गर्भो मया कृतः तव पापिष्टे ! ॥ ४८ ॥

यदि ममवचनं सत्यं तत एष भित्वा तव कुक्षिं ।
निहरतु (निस्सरतु) सांप्रतमेव किं बहुनाऽत्र भणितेन ॥ ४९ ॥

इति मुनिना संलप्ते उदरं भित्वा निर्गतो गर्भः ।
परिव्राजिकापि भूमौ निपतिता मूर्च्छिता सती ॥ ५० ॥

क्षणमात्रलब्धसंज्ञा सा विलपति स्वामिन् कुरु मम दयां ।
अहमेतैः विप्रैः कारिता ईदृशमकार्यम् ॥ ५१ ॥

अह विप्पा भयभीया पडिया पाएसु मुणिवरिंदस्स ।
पभणंति 'पहु ! खमिज्जउ एसो अम्हाण अवराहो' ॥ ५२ ॥

ता उवसंतो साहु तेसिं सव्वाण तह वि नरवइणा ।
निव्विसया आणत्ता ते विप्पा पावकम्मुति ॥ ५३ ॥

तं मुणिणो माहप्पं दट्ठूण **जिणे य** जिणिंदधम्मंमि य ।
थिरचित्तो संवुतो विसेसओ वसुमईनाहो ॥ ५४ ॥

कट्ठमुणी वि महप्पा काऊं धम्मस्स उन्नइं परमं ।
अन्नत्थ गओ भवियारविंदपडिबोहणट्ठाए ॥ ५५ ॥

इय मुणिवइमुणिणो कहाए नीसेसलोयसु-कहाए ।
मुणिवइणा वागरियं सोलसमं कट्ठमुणीचरियं ॥ ५६ ॥

अथ विप्रा भयभीताः पतिताः पादयो र्मुनिवरेन्द्रस्य ।
प्रभणन्ति प्रभो ! क्षाम्यतामे-ष-अस्माकमपराधः ॥ ५२ ॥

तत उपशांतस्साधुः तेषां सर्वेषां तथापि नरपतिना ।
निर्विषया आज्ञप्ताः ते विप्राः पापकर्माण इति ॥ ५३ ॥

तं मुनेः महात्म्यं दृष्ट्वा जिने च जिनेन्द्रधर्मे च ।
स्थिरचितः संवृतो विशेषतो वसुमतिनाथः ॥ ५४ ॥

कठमुन्यपि महात्मा कृत्वा धर्मस्योन्नतिं परमाम् ।
अन्यत्र गतो भविकारविन्दप्रतिबोधनार्थम् ॥ ५५ ॥

इति मुनिपतिमुनेः कथायां निशेषलोकसुकथायाम् ।
मुनिपतिना व्याकृतं षोडशं कठमुनिचरित्रम् ॥ ५६ ॥

ता भो कुंचियसावय ! जह सा परिवाइया गया निहणं ।
तह सो वि खयं वच्चइ अवहरिओ जेण तुह अत्थो ॥ १ ॥

एवं मुणिवईमुणिणो कोवाविट्ठस्स जंपमाणस्स ।
सहसा मुहकुहराओ धूमो निग्गंतुमारद्धो ॥ २ ॥

तो सो कुंचियपुत्तो भयसंभंतो भणइ नियजणयं ।
'आ ताय ! कीस एयं खलीयारसि मुणिवरमपावं ॥ ३ ॥

न हु इमिणा तुह अत्थो अवहरिओ किन्तु सो मए गहिओ ।
ता एअं मुणिवसभं खामेसु तुमं पयत्तेण' ॥ ४ ॥

सोऊण इमं कुंचियसड्ढो भयकंपभाणसव्वंगो ।
पडिओ मुणिस्स चलणेसु खामए तं पयत्तेण ॥ ५ ॥

ततो भो कुञ्चिकश्रावक ! यथा सा परिव्राजिका गता निधनम् ।
तथा सोऽपि क्षयं व्रजत्यपहृतो येन तवार्थः ॥ १ ॥

एवं मुनिपतिमुनेः कोपाविष्टस्य जल्पतः ।
सहसा मुखकुहरात्धूमः निर्गतुमारब्धः ॥ २ ॥

ततस्स कुञ्चिकपुत्रो भयसंभ्रान्तो भणति निजजनकम् ।
आ तात ! कीदृशमेतद् खलीकारयसि मुनिवरमपापम् ॥ ३ ॥

न खल्वमुना तवार्थ अपहृतः किन्तु स मया गृहीतः ।
तस्मादेतन्मुनिवृषभं क्षामय त्वं प्रयत्नेन ॥ ४ ॥

श्रुत्वा इमं कुञ्चिकश्रावको भयकंपमानसर्वाङ्गः ।
पतितो मुनेः चरणयोः क्षामयति तं प्रयत्नेन ॥ ५ ॥

खणमितेणुवसंतो ततो मुणिवइमुणीगुणमहप्पा ।
वेरग्गसंगओ कुंचिओ वि इय चिंतिउं लग्गो ॥ ६ ॥

धिद्धि मए अकज्जं कयमेयं लोहमोहघत्थेणं ।
जं मुणिवरस्स दिन्नो आलो एयस्स गुणनिहणो ॥ ७ ॥

साहूण अभक्खाणं जो देइ नरो अन्नायपरमत्थो ।
इह-परभवेसु सोणत्थभायणं होइ भणियं च ॥ ८ ॥

तज्जाईओ अयसो आयंको अहव जायए घोरे ।
जायई य अत्थहाणी अयसपयाणेण साहूणं ॥ ९ ॥
पुणरवि य चाउरंतो असेसदुक्खाणं भायणं होइ ।
इय भासियं भयवया **विवाहपन्नतिअंगम्मि** ॥ १० ॥

क्षणमात्रेणोपशांतस्ततो मुनिपतिमुनिगुणमहात्मा ।
वैराग्यसङ्गतः कुञ्चिकोऽपीति चिन्तयितुं लग्नः ॥ ६ ॥

धिक् धिक् मयाऽकार्यं कृतमेतद् लोभमोहग्रस्तेन ।
यत्मुनिवरस्य दत्त आलमेतस्य गुणनिधेः ॥ ७ ॥

साधुनामभ्याख्यानं यो ददाति नरोऽज्ञातपरमार्थः ।
इह परभवेषु सोऽनर्थभाजनं भवति भणितञ्च ॥ ८ ॥

तज्जात्या अयश आतङ्क अथवा जायते घोरः ।
जायते चार्थहान्ययशप्रदानेन साधूनाम् ॥ ९ ॥

पुनरपि च चातुरन्त अशेषदुःखानां भाजनं भवति ।
इति भासितं भगवता व्याख्याप्रज्ञप्ति - अङ्गे ॥ १० ॥

तो मोहविमूढेणं मए इमं पावकम्ममायरियं ।
अन्नह इमस्स सुद्धी न होइ अच्चंत निविडस्स ॥ ११ ॥
मे य समीवे पडिपन्नो सो जिणिंदपन्नत्तं ।
दिक्खं निरविक्खमणो धणसयणकुडुंबमाईसु ॥ १२ ॥
कुंचियसुओ विमोत्तुं दुस्सीलत्तं विसुद्धसम्मतो ।
पंचाणुव्वयधारी संजाओ सावगो परमो ॥ १३ ॥
उज्जेणिपुरवरीए निग्गंतुं **मुणिवई** मुणी पत्तो ।
पालंतो पडिमाओ विहरइ गामाणुगामेणं ॥ १४ ॥
एवं जावज्जीवं सामन्नं पालिऊण अकलंकं ।
अंते समाहिमरणेण देवलोगंमि उववन्नो ॥ १५ ॥

ततो मोहविमूढेन मयेदम् पापकर्मऽऽचरितम् ।
अन्यथास्य शुद्धि र्न भवत्यत्यंतनिबिडस्य ॥ ११ ॥
मम च समीपे प्रतिपन्नः स जिनेन्द्रप्रज्ञप्ताम् ।
दीक्षां निरपेक्षमनाः धनस्वजनकुटुंबमादीषु ॥ १२ ॥
कुञ्चिकसुतो विमुच्य दुःशीलत्वं विशुद्धसम्यक्त्वः ।
पञ्चाणुव्रतधारी सञ्जातः श्रावकः परमः ॥ १३ ॥
उज्जयनीपुरवर्यां निर्गम्य मुनिपतिमुनिप्राप्तः ।
पालयन् प्रतिमाः विहरति ग्रामानुग्रामेण ॥ १४ ॥
एवं यावज्जीवं श्रामण्यं पालयित्वाकलंकम् ।
अन्ते समाधिमरणेन देवलोके उपपन्नः ॥ १५ ॥

तत्तो चुओ समाणो मणुअत्तं पालिऊण कयधम्मो ।
कम्ममलविप्पमुक्को होही अयरामरो सिद्धो ॥ १६ ॥

एवं मुणिवइमुणिणो चरियं संखेवओ समक्खायं ।
वित्थरओ पुण एयं नेयं बहुसुयसयासाओ ॥ १७ ॥

वायइ वक्खाणे इय जो एयं तह य सुणइ उववुतो ।
सो नाणाइगुणजुत्तो होऊणं लहइ कल्लाणं ॥ १८ ॥

छंदुतसद्ददुट्ठं आगमवज्जं च मोहदोसेणं ।
जं किंय मए रइयं मिच्छा मे दुक्कडं तस्स ॥ १९ ॥

हत्थिमिं(१)सुत्थियाइसु(२)सीह(३)मेयज्जमुणिवरे चेव(४) ।
सुकुमालियाइ(५)वसभे(६)घरकोइलगंमि (७)सचिवेसु (८) ।

ततः च्युतः सन् मनुष्यत्वं पालयित्वा कृतधर्माः ।
कर्ममलविप्रमुक्तो भविष्यत्यजरामरः सिद्धः ॥ १६ ॥

एवं मुनिपतिमुनेः चरित्रं संक्षेपतः समाख्यातम् ।
विस्तरतः पुनरेतद् ज्ञेयं बहुश्रुतसकाशात् ॥ १७ ॥

वाचयति व्याख्यान इति य एतत्तथा च श्रुणोत्युपयुक्तः ।
स ज्ञानादिगुणयुक्तो भूत्वा लभते कल्याणम् ॥ १८ ॥

छन्दोक्तशब्ददुष्टमागमवर्जञ्च मोहदोषेण ।
यत् किञ्च मया रचितं मिथ्या मे दुष्कृतं तस्य ॥ १९ ॥

हस्तिनि (१)सुस्थितादिषु (२)सिंह (३)मेतार्यमुनिवरे एव (४) ।
सुकुमालिकायां (५)वृषभे (६)गृहकोकिलायां (७)सचिवेषु (८) ॥

बडुयंमि(९)नागदत्ते(१०)वड्डइ(११)चारभडी(१२)गोव (१३) सीहीसु
(१४)सीहेसु(१५)कट्ठमुणिम्मि य(१६)कहाणयाइं जहक्कमेणं ॥२०॥

मुणिवइचरियं एयं गाहाहिं समासाओ समुद्धरियं ।
पुव्वचरियाओ सुगमं रम्मं **हरिभद्दसूरीहिं** ॥ २१ ॥

इत्थ उ मुणिवइचरिए रइए संखेवओ सहत्थंमि ।
गंथग्गं गाहाणं छच्चसया चेव चउयाला ॥ २२ ॥

नयण[२]मुणि[७]रुद्द[११]शंखे (२१७२) विक्कमसंवच्छरंमि वइक्कंते ।
भद्दवयपंचमीए समत्थिओ चरियमिणमोत्ति ॥ २३ ॥

जावय चंदाइच्चा जावय नक्खतमंडियं गयणं ।
जावय जिणवरधम्मं ता नंदउ मुणिवई चरियं ॥ २४ ॥

॥ इति श्री राजरिसिमुणिवइचरियं समत्तं ॥

बटुके (९)नागदत्ते (१०)वार्धकि (११)चारभटी (१२)गोप (१३)सिंहीषु ।
(१४)सिंहेषु (१५)कठमुनौ (१६)च कथानकानि यथाक्रमेण ॥२० ॥

मुनिपतिचरित्रमेवं गाथाभिः समासतस्समुद्धरितम् ।
पूर्वचरित्रात् सुगमं रम्यं हरिभद्रसूरिभिः ॥ २१ ॥

अत्र तु मुनिपतिचरित्रे रचिते संक्षेपतस्स्वहस्ते ।
गन्थाग्र गाथानां षट्शतमेव चतुश्चत्वारिंशत् (६४४) ॥ २२ ॥

नयनमुनिरुद्रशंखे (२१७२) विक्रमसंवत्सरे व्यतिक्रान्ते ।
भाद्रपदपञ्चम्यां समस्थितम् चरित्रमिदमिति ॥ २३ ॥

यावच्चन्द्रादित्यौ यावन्नक्षत्रमण्डितं गगनम् ।
यावज्जिनवरधर्मं तावन्नन्दतु मुनिपतिचरित्रम् ॥ २४ ॥

॥ इति श्री राजर्षिमुनिपतिचरित्रं समाप्तम् ॥

આચાર્યશ્રી ૐકારસૂરિ જ્ઞાન મંદિર ગ્રંથાવલી

પ્રભુવાણી પ્રસાર સ્થંભ (યોજના-૧,૧૧,૧૧૧)

૧. શ્રી સમસ્ત વાવપથક શ્વે. મૂ. જૈન સંઘ-ગુરુમૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા-સ્મૃતિ
૨. શેઠશ્રી ચંદુલાલ કકલચંદ પરીખ પરિવાર, વાવ
૩. શ્રી સિદ્ધગિરિ ચાતુર્માસ આરાધના (સં.૨૦૫૭) દરમ્યાન થયેલ જ્ઞાનખાતાની આવકમાંથી
હસ્તે : શેઠશ્રી ધુડાલાલ પુનમચંદભાઈ હેક્કડ પરિવાર, ડીસા, બનાસકાંઠા
૪. શ્રી ધર્મોત્તેજક પાઠશાળા, શ્રી ઝીંઝુવાડા જૈન સંઘ, ઝીંઝુવાડા
૫. શ્રી સુઈગામ જૈન સંઘ, સુઈગામ
૬. શ્રી વાંકડિયા વડગામ જૈન સંઘ, વાંકડિયા વડગામ
૭. શ્રી ગરાંબડી જૈન સંઘ, ગરાંબડી
૮. શ્રી રાંદેરરોડ જૈન સંઘ-અડાજણ પાટીયા, રાંદેરરોડ, સુરત
૯. શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથ જૈન સંઘ પાર્લા (ઈસ્ટ), મુંબઈ
૧૦. શ્રી આદિનાથ તપાગચ્છ શ્વેતાંબર મૂ.પૂ. જૈન સંઘ, કતારગામ, સુરત
૧૧. શ્રી કૈલાસનગર જૈન સંઘ, કૈલાસનગર, સુરત
૧૨. શ્રી ઉચોસણ જૈન સંઘ, સમુબા શ્રાવિકા આરાધના ભવન, સુરત જ્ઞાનખાતેથી
૧૩. શ્રી વાવપથક જૈન શ્વે. મૂ.પૂ. સંઘ, અમદાવાદ
૧૪. શ્રી વાવ જૈન સંઘ, વાવ, બનાસકાંઠા
૧૫. કુ. નેહલબેન કુમુદભાઈ (કટોસણ રોડ)ની દીક્ષા પ્રસંગે થયેલ આવકમાંથી
૧૬. શ્રી આદિનાથ શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ, નવસારી
૧૭. શ્રી ભીલડીયાજી પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર પેઢી, ભીલડીયાજી
૧૮. શ્રી નવજીવન જૈન શ્વે. મૂ.પૂ. સંઘ, મુંબઈ
૧૯. શ્રી જશવંતપુરા જૈન સંઘ - શ્રાવિકા બહેનોના જ્ઞાનદ્રવ્યમાંથી
૨૦. શ્રી પાંડવ બંગ્લોઝ અને સીમા રો-હાઉસ, અઠવાલાઈન્સની આરાધક બહેનો તરફથી... પ્રેરિકા સાધ્વીશ્રી ભાવપૂર્ણાશ્રીજી
૨૧. મુમુક્ષુ ઝલકબેન હસમુખભાઈ શાહ (ચાંગાવાળાની દીક્ષા પ્રસંગે જ્ઞાન ખાતાની ઉપજમાંથી)

૨૨. શ્રી અરિહંતપાર્ક શ્વે.મૂ.પૂ.જૈન સંઘ, સુમુલ ડેરી રોડ, સુરત
(પૂ.દિવ્યરત્નવિજયજી મ.સા.ની પ્રેરણાથી)

૨૩. શ્રી ધર્મચક્રતીર્થે સાંચોર નિવાસી શ્રી કનકરાજજી સિરેમલજી બુરડ પરિવાર આયોજિત ઉપધાન પ્રસંગે થયેલ જ્ઞાનખાતાની ઉપજમાંથી
(પૂ.વિમલયશવિજયજીની પ્રેરણાથી)

પ્રભુવાણી પ્રસારક (યોજના-૬૧,૧૧૧)

૧. શ્રી દિપા શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ, રાંદેરરોડ, સુરત
૨. શ્રી સીમંધરસ્વામી મહિલા મંડળ, પ્રતિષ્ઠા કોમ્પલેક્ષ, સુરત
૩. શ્રી શ્રેણીકપાર્ક જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક સંઘ, ન્યૂ રાંદેરરોડ, સુરત
૪. શ્રી પુણ્યપાવન જૈન સંઘ, ઈશિતા પાર્ક, સુરત
૫. શ્રી શ્રેયસ્કર આદિનાથ જૈન સંઘ, નીઝામપુરા, વડોદરા
૬. શ્રી અમરોલી જૈન સંઘ - અમરોલી, સુરત
૭. શ્રી ગુરૂગૌતમ લબ્ધિનિધાન જૈન સંઘ, માધવ રેસીડન્સી, સુરત
૮. શ્રી મયણા શ્રીપાલ શ્વે.મૂ. જૈન સંઘ, મણીભદ્ર રેસીડન્સી, પાલ, સુરત
૯. શ્રી અક્ષરજ્યોત શ્વે.મૂ. જૈન સંઘ, રાંદેર રોડ, સુરત
સાધ્વીશ્રી પ્રસન્નચંદ્રશ્રીજીની પ્રેરણાથી...
૧૦. પ.પૂ.સા. શ્રી ચંદનબાળાશ્રીજીની શ્રુતભક્તિ નિમિત્તે

પ્રભુવાણી પ્રસાર અનુમોદક (યોજના - ૩૧,૧૧૧)

૧. શ્રી મોરવાડા જૈન સંઘ, મોરવાડા
૨. શ્રી ઉમરા જૈન સંઘ, સુરત
૩. શ્રી શત્રુંજય ટાવર જૈન સંઘ, સુરત
૪. શ્રી ચૌમુખજી પાર્શ્વનાથ જૈન મંદિર ટ્રસ્ટ શ્રી જૈન શ્વેતાંબર તપાગચ્છ સંઘ ગઢસિવાના (રાજ.)
૫. શ્રીમતી તારાબેન ગગલદાસ વડેચા-ઉચોસણ
૬. શ્રી સુખસાગર અને મલ્હાર એપાર્ટમેન્ટ સુરતની શ્રાવિકાઓ તરફથી
૭. રવિજ્યોત એપાર્ટમેન્ટ, સુરતની શ્રાવિકાઓ તરફથી
૮. અઠવાલાઈન્સ જૈન સંઘ, પાંડવબંગલો, સુરત શ્રાવિકાઓ તરફથી
૯. શ્રી આદિનાથ તપાગચ્છ શ્વે. મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ, કતારગામ, સુરત
૧૦. શ્રીમતી વર્ષાબેન કણાવત, પાલનપુર
૧૧. શ્રી શાંતિનિકેતન સરદારનગર જૈન સંઘ, સુરત

૧૨. શ્રી પાર્શ્વનાથ જૈન સંઘ, ન્યુ શમારોડ, વડોદરા
૧૩. પાંડવ બંગલો (અઠવાલાઈન્સ) સુરતની આરાધક બહેનો તરફથી, સુરત
૧૪. શ્રી માડકા શ્વે.મૂ. જૈન સંઘ, માડકા (વાવપથક)
૧૫. શ્રી કલાપૂરા જૈન સંઘ, ભીનમાલ, રાજસ્થાન
૧૬. શ્રી વાવપથક ધર્મશાળાની આરાધક બહેનો (૨૦૭૦) પાલીતાણા
૧૭. શ્રી પાર્શ્વનગર ૧-૨-૩ (અડાજણ પાટીયાની આરાધક બહેનો) સુરત
૧૮. શ્રી સીમા રો-હાઉસ, ઘોડદોડ રોડ, સુરત. આરાધક બહેનો તરફથી...
૧૯. અલકાપુરી મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ - મહિલા મંડળ (અકોટા વડોદરા)

પ્રભુવાણી પ્રસાર ભક્ત (યોજના - ૧૫,૧૧૧)

૧. શ્રી દેસલપુર (કંઠી) શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગચ્છ
૨. શ્રી ધ્રાંગધ્રા શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીશ્વરગચ્છ
૩. શ્રી અઠવાલાઈન્સ જૈન સંઘ, સુરત શ્રાવિકા ઉપાશ્રય
૪. શ્રીમતી પ્રજ્ઞાબેન કીર્તિભાઈ શાહ (અમેરિકા)

વાવ નગરે પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત ૐકારસૂરિ મહારાજાની ગુરૂ મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા સ્મૃતિ

૧.	રૂા.	૨,૧૧,૧૧૧	શ્રી વાવ શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ
૨.	રૂા.	૧,૧૧,૧૧૧	શ્રી વાવપથક શ્વે. મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ, અમદાવાદ
૩.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી સુઈગામ જૈન સંઘ
૪.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી બેણપ જૈન સંઘ
૫.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી ઉચોસણ જૈન સંઘ
૬.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી ભરડવા જૈન સંઘ
૭.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી અસારા જૈન સંઘ
૮.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી ગરાંબડી જૈન સંઘ
૯.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી માડકા જૈન સંઘ
૧૦.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી તીર્થગામ જૈન સંઘ
૧૧.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી કોરડા જૈન સંઘ
૧૨.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી ઢીમા જૈન સંઘ
૧૩.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી માલસણ જૈન સંઘ
૧૪.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી મોરવાડા જૈન સંઘ
૧૫.	રૂા.	૩૧,૦૦૦	શ્રી વર્ધમાન શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ, કતારગામ દરવાજા, સુરત
૧૬.	રૂા.	૧૧,૧૧૧	શ્રી વાસરડા જૈન સંઘ, સેવંતીલાલ મ. સંઘવી

●●●
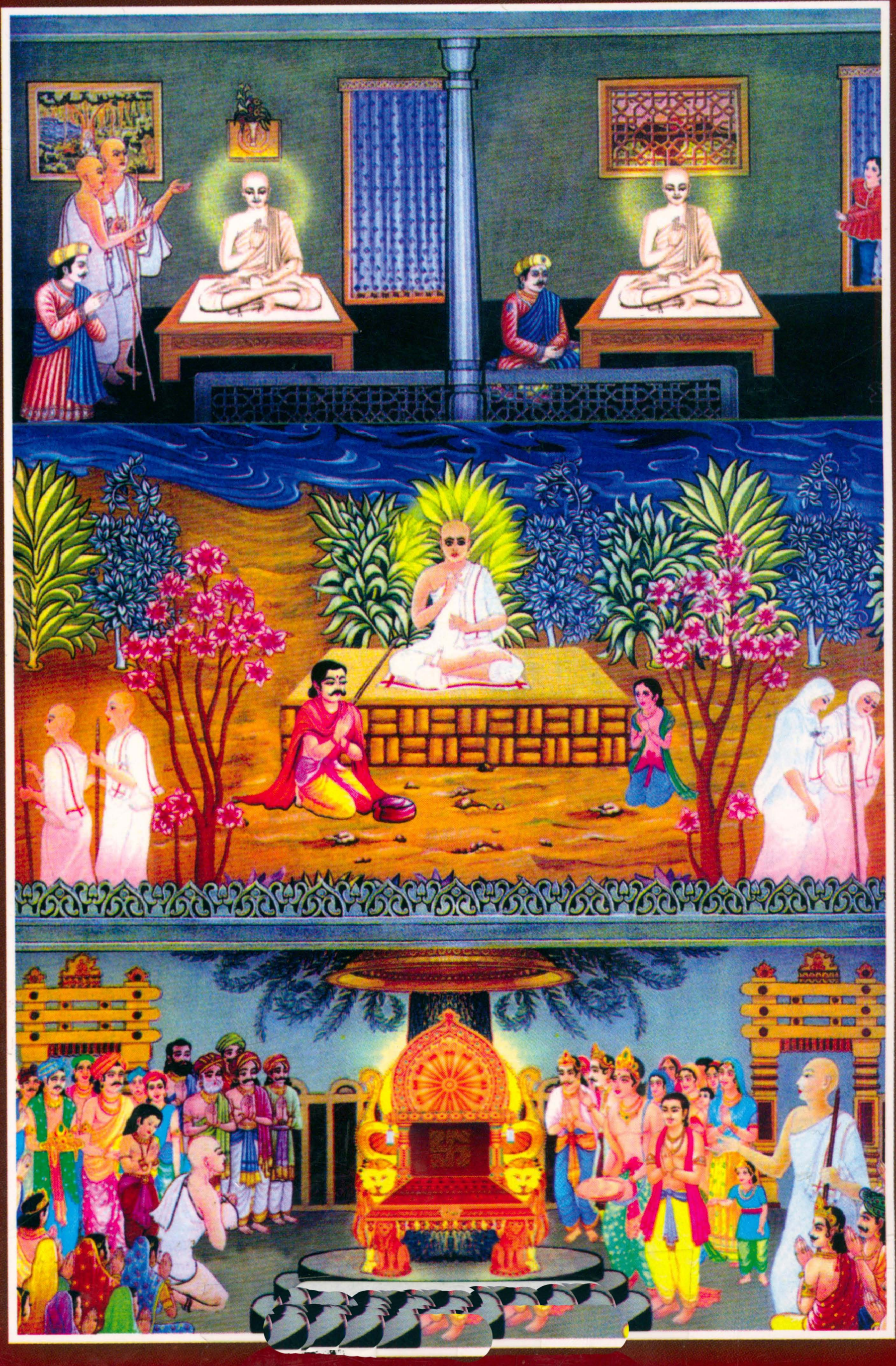
નોંધ